GERÇEĞE DOĞRU
zafer
BİLİM-ARAŞTIRMA • KÜLTÜR-SANAT DERGİSİ

544. SAYI
NİSAN
2022

FİYAT:
17 TL

SÜRDÜRÜLEBİLİR DÜNYA HAYALİ NE KADAR MÜMKÜN?

RAMAZAN AYINDA YAŞADIĞIMIZ GÜZELLİKLER

BEYİN SAĞLIĞIMIZ İÇİN NE YİYELİM NE YEMEYELİM?

İNSANIN ÜÇ GÜZEL ÖZELLİĞİ

MUCİZEVİ BİR POMPA KALBİMİZ

ÇOCUKLAR VE SAVAŞLARA DAİR

MANTIKSAL VE AHLAKÎ
AKIL YÜRÜTME İLE YARATILIŞI ANLAMA

Sizlerle

Nisan 2022

Merhaba sevgili dostlar,

Savaşın tüm dikkatleri ve merakları üzerine topladığı zamanları yaşıyoruz. Bu ne ilk ne de son... Şimdiye kadar ömrümüzün ne kadarını savaşları konuşarak ya da yorumlarını izleyip dinleyerek geçirdik!.. Her halükârda zarardayız, ömrümüzden, sayılı dakikalarımızdan veriyoruz...

Bu sebeple ardı arkası karanlık çekişmelerden ve savaşların zulmetinden bahsetmek yerine, elimizden gelen bir şeyler varsa yapmak dışında, bunlara daha fazla vaktimizi vermemek en iyisi. Elbette mazluma yardım etmek, destek olmak bizim Müslüman olmamızın gereği. Ama elimizden gelen yardım, destek vb.nin ötesinde ne yapabiliyoruz, hiçbir şey...

...

Nazarlarımızı biraz yükseltelim. Her birimizin başında ebedi bir hayatı kazanıp kaybetme gibi gerçek bir savaş var. Bu konunun ciddiyeti, dünyanın en önemli işleriyle bile kıyas edilemez.

Bu büyük savaşı kazanmak için, midemizi olduğu gibi aklımızı, kalbimizi, ruhumuzu da kendilerine özel gıdalarla doyurmalıyız. Marifetullah, muhabbetullah olmazsa yarım kalırız, dünyaya boğuluruz, yaşarken ölürüz de hissedemeyiz.

Hayatımızı boya kabı gibi düşünebiliriz. Her şeyin de kendine göre bir rengi var. Ne ile meşgul isek onun rengini hayat kovamıza katıyoruz. Ve hayatımız rengini alıyor...

Âyet-i kerimede Rabbimiz, Resulüyle tamamladığı güzel ahlak ve itikad için "Allah'ın boyası" diyor: "Biz, Allah'ın boyasıyla boyanmışızdır. Boyası Allah'ınkinden daha güzel olan kimdir? Biz ona ibadet edenleriz." (Bakara; 138)

Eserlerini en güzel renklerle yaratan Âlemlerin Rabbi, bizim için de en güzel rengimizi bulacağımız İslam dinini lütfetti. Ramazan ayı da manevî benliğimizi 'sağlam imanın' ve 'güzel ahlâkın' renkleriyle süslemek için çok kazançlı bir fırsat.

Şimdi, tüm renkleri ve hayatları yutan kapkara savaşların, zulümlerin, türlü oyunların zulmetli karanlıklarına bulanmak mı; yoksa Ramazan ayının güzelliklerle, fırsatlarla gelen, hayat dolu boyasıyla boyanmak mı daha güzel?..

Rabbimiz dünyada da ahirette de rızasının, dostluğunun, cennetinin renkleriyle boyanmayı nasip etsin. Bu vesileyle mübarek Ramazan ayınızı tebrik ediyoruz, Rabbimiz her türlü hayırlarından istifademizi bol eylesin.

...

Duamız o ki, Nisan sayımız da hayatınıza güzel renkler katsın. Bu sayımızın hazırlığında emeği ve katkısı olan tüm dostlarımıza ve abone olarak destek olan sizlere teşekkür ve dua ediyoruz.

Gayret, çalışmak, sefer bizim; zafer Allah'ın.

— Editör

zafer

Ulusal Süreli Yayın

Nisan, 2022 / Sayı: 544

Fiyatı: 17 TL (KDV dahil)

İmtiyaz Sahibi:

Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği

İktisadi İşletmesi

Şirket Adına Yetkili: Cavit Çağlar

Genel Yayın Yönetmeni: Prof. Dr. Sefa Saygılı

Yazı İşleri Müdürü ve Editör: Suat Ünsal

Kapak Grafik-Tasarım: Mücahit Taşkın

Abone Servisi: Betül Büken - Sibel Aydın - M. Çağla Karaca

abone@zaferdergisi.com

Gerçeğe Doğru Zafer Dergisi

Adres: Orta mah. Pazar geçidi sk. No: 20 Adapazarı, Sakarya

Abone Merkezi ve İletişim Adresleri

Orta mah. Pazar geçidi sk. No: 20 Adapazarı, Sakarya

www.zaferdergisi.com / zaferabone@gmail.com

İRTİBAT TELEFONLARI: 0 549 505 60 01 - 02 - 03

Nasıl Abone Olabilirsiniz?

Dergimize abone olmak ve yenilemek için telefonla arayabilirsiniz.

zaferabone@gmail.com adresine

isim, adres, telf. ve e-mail bilgilerinizi yollayabilirsiniz.

Abone Ücretleri

Yurt İçi abone ücreti (12 sayı, 1 yıllık): **200 TL** /KDV dahil

Yurt Dışı abone ücreti (12 sayı, 1 yıllık): Avrupa **45 EURO**

ABD: **55 USD** - Avustralya: **65 AUD**

Abone Ücretini Nasıl Ödeyebilirsiniz?

1- Kredi kartı numaranızı bize bildirerek ya da internet sitemizden ödeme yapabilirsiniz.

2- Bir PTT şubesine giderek POSTA ÇEKİ hesabımıza yatırabilirsiniz. (Lütfen posta çeki üzerine isminizi yazmayı unutmayınız.)

POSTA ÇEKİ HESAP NO: 170 880 68

Alıcı adı: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi

3- Ayrıca aşağıdaki BANKA HESAP nolarına abone ücretinizi ödeyebilirsiniz.

Banka Hesap numaraları

Hesap Sahibi: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi

TL HESAP NUMARALARI

(Hesap Sahibi: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi)

-Kuveyt Türk Katılım Bankası İBAN: **TR18 0020 5000 0957 7519 4000 01**

-Türkiye Finans Katılım Bankası İBAN: **TR59 0020 6001 0903 7795 3900 01**

EURO ve USD HESAP NUMARALARI

(Hesap Sahibi: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi)

-Kuveyt Türk Katılım Bankası

EUR: TR07 0020 5000 0957 7519 4001 02 BIC/Swift Code: KTEFTRIS

USD: TR34 0020 5000 0957 7519 4001 01 BIC/Swift Code: KTEFTRIS

Baskı-Cilt: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş. Cihangir Mahallesi Güvercin Caddesi No:3/1 Baha İş Merkezi, A Blok Kat:2 34310 Haramidere/İstanbul

www.mega.com.tr Tel: 0 212 412 17 00 Sertifika No: 44452

içindekiler

SATIR / ARASI

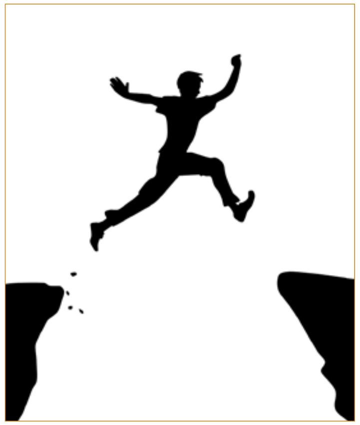
Halil Cibran der ki, "İnsanın kürsüsü, geveze aklı değil suskun kalbidir."

Her an binlerce düşünce geçiyor aklımızdan ve fakat en derin sevdalar, hasretler ve de hüzünler bir gömü gibi kalbimizde. Kim olduğumuzu daha çok hisler belirliyor, düşünceler değil.

Ne kadar kendi oldu insan
O kadar başka...
— İsmet Özel

Hiç bir şeye cesaret
edemeyen,
hiçbir şeye ümit beslemesin.
— Schiller

Ölümden neden korkuyorsun? Ölüm korkunç değildir. Ölüm bir son olabilir mi hiç?
Başlangıcı ölüm olmayan bir hayatın, sonu ölüm olur mu hiç?
Anasının rahmindeki bir çocuğu düşün. Ona deseler ki, "dışarıda mavi bir gökyüzü, dağlar tepeler, sımsıcak bir güneş, ovalar, ağaçlar, yüce denizler, başka başka insanlar, şehirler var, senin içinde olduğun bir karanlıktır..." doğmamış çocuk bunlara inanamaz...
İnanamaz tabi ki... Kendi karanlığında kalmak ister. Aynı bunun gibi bilmeyen, inanmayan insan korkar ölümden...
Benim düğün günümde üzülme...

(Bab'aziz Filminden)

Dedem, davetlere ziyafet için gitmezdi, irşad için giderdi. "Oğlum, hadis-i şerif var," derdi; "Hediyelerin en güzeli hikmetli bir söz, bir nasihattir. Sözlerin en güzeli de Allah ve Resûlullah kelâmıdır." Bir kimseye bilmediğini öğretmek, bildiğini hatırlatmak, kalbine bir ışık damlası düşürmek, bir kıvılcım, bir alev koyabilmek, benim için en büyük kazançtır."

— Ali Ulvi Kurucu
Hatıralar-I

Bilgi bizi "tercih yapmamız için önümüze daha çok seçenek koyarak" değil, "imkânsız şeylere kalkışıp hüsrana uğramamızı engelleyerek" özgürleştirir.

— Adam Phillips

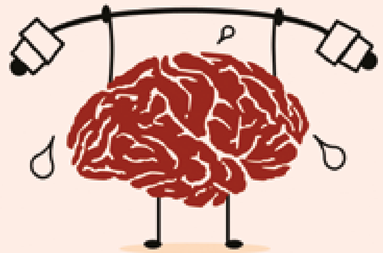
Kendi yönünü bulamayan kişi için,
'yol' yoktur—bir sürüklenmedir bütün
'yürüme'si.
Kendi yolunu bulamayan, bütün
yolları boşuna yürür.
— Oruç Aruoba

Kuşun yuvası, örümceğin ağı,
insanın dostları vardır.
— W. Blake

İnsan birisiyle yaşlanmalı,
birisi yüzünden değil!..
— Nazım Hikmet

Deliler ve akıllılar aynı derecede zararsız kimselerdir.
Asıl tehlikeliler, yarı deli ve yarı akıllı olanlardır.
— Goethe

Beyin Sağlığımız İçin Ne Yiyelim Ne Yemeyelim?

PROF. DR. METİN BÜLBÜL

Çeşit çeşit besinlere yükleniyoruz, fakat bu besinlerle beyin sağlığımız için nasıl bir katkı yapıyoruz? Özellikle yaşlandıkça ruh halimiz veya hafıza sorunlarımızı artırabilecek yiyecekler nelerdir? Hangi sorunlu diyet öğeleri tabağımızda ve hangilerini en kısa zamanda tabağımızdan uzaklaştırmalıyız? İşte bu soruların cevapları:

Margarin ve Dondurulmuş Gıdalar

Paketlenmiş birçok atıştırmalık yiyeceklerde, oldukça çok miktarda trans yağ bulunur. Trans yağlar da kararsız yapıdadırlar ve hücrelere zarar veren radikal gruplar bulundururlar. Bu sebeple trans yağlar, kalbimiz ve kan damarlarımız için tahrip edici ajanlardır ve aynı zamanda beyin ve fonksiyonlarına da zarar verebilecekleri bilimsel çalışmalarla ispatlanmıştır. Nöroloji dergisinde yayınlanan bir makalede, kanlarında yüksek düzeyde elaidik asit ve trans yağ bulunduran yaşlıların demans geliştirme ihtimalinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu yüzden beslenmemizde sıvı ve doğal yağlara yer vermemiz ve taze gıdalar kullanmamız beyin sağlığımız açısından çok önemlidir.

Alkol

Alkol kullanımı, beynin iletişim yollarını doğrudan etkiler. Ne kadar çok kullanılırsa, yeni bilgileri işlemek veya bir şeyleri hatırlamak o kadar zor olabilir. Bu sebeple beyin sağlığı için, alkolden uzak durulmalıdır.

Enerji İçeceği ve Şekerli İçecekler

Yaşlandıkça beynimizi canlı tutmak istiyorsak, süper tatlı içeceklerden uzak durmak zorundayız. Yapılan araştırmalarda, çok fazla gazlı içecek, tatlı çay ve diğer şekerli içecekler tüketen kişilerin hafıza sorunu yaşama ihtimalinin çok daha yüksek olduğu bulunmuştur. Aşırı miktarda şeker bulunduran bu içeceklerin, beynimizin belirli bölümlerinin küçülmesine de neden olabileceği açıklanmıştır. Bundan dolayı, beyin sağlığımızı korumak için doğal ve aşırı şekersiz içecekler tüketmeliyiz.

Diyet ve Yapay Tatlandırıcılı İçecekler

Alkollü, gazlı ve aşırı şekerli içecekler kötü de, şekersiz olanlar bizim için iyidir diyebilir miyiz? Hayır, bunu söylemek o kadar kolay değil. Çünkü araştırmacılar, günde en az bir gazlı diyet içeceği içen kişilerin felç geçirme veya bunama ihtimalinin, normal insanlardan yaklaşık üç-dört kat daha fazla olduğunu göstermişlerdir. Bunun için bilim adamları, yapay diyet ve yapay tatlandırıcı bulunduran içecekler yerine, doğal olanlarının kullanılmasını önermektedirler.

Kızartılmış Gıdalar

Diyetinde ağırlıklı olarak kızarmış ve işlenmiş gıda olan insanların, düşünme becerileri ni daha çok kaybettikleri, düşünme becerisi testleriyle ortaya çıkarılmıştır. Kızarmış gıdalar ve yağlı yiyecekler; beyne kan sağlayan kan damarlarına zarar vererek, beyin ve beyin fonksiyonlarımıza zarar verebilecek iltihaplar oluştururlar. Beyin sağlımız için kızartmalardan uzak durarak, daha iyi tolere edilmiş haşlama, buğulama ve fırınlama metoduyla hazırlanmış gıdaları tüketmeliyiz.

Börekler

Lezzetli ikramlar olan börekler, hem kızartılmış hem de şeker oranı yüksek gıdalar olduğundan, beyin sağlığı için kötü kombinasyonlardır. Yoğun kızartma işlemi ve fazla şeker; beynimizde iki kat daha fazla iltihap yapar. Hayvan deneylerinde, kandaki yüksek şeker seviyelerinin bunama ile doğrudan ilişkili olduğunu gösterilmiştir. Öyle ise beyin sağlığımız için beslenme alışkanlığımızda börek ve çöreğe az yer vermeliyiz.

Beyaz Ekmek ve Beyaz Pirinç

Rafine karbonhidratlar, çok tatlı olmayan türleri de olsa, kan şekerimizi yükseltebilir. Kan şekerinin yükselmesini, zihinsel olarak sisli hissetmemize neden olabilecek bir halsizlik izler. Bilimsel çalışmalar, çok fazla rafine karbonhidratla beslenenlerde ve özellikle genetik olarak buna yatkın bazı kişilerde Alzheimer hastalığı riskini artırabileceğini göstermektedir. Karbonhidrat ihtiyacı duyduğumuzda tam tahıllı ekmekler, kahverengi pirinç ve kepekli makarnaları tercih ederek beyin sağlığımızı korumalıyız.

Kırmızı et

Et ürünleri, kalbimiz ve beynimiz için kötü olan doymuş yağca zengin olan gıdalardır. Hafızamızı korumak ve keskin düşünmenin yolunu açmak için kırmızı eti terketmeye dayalı bir yeme programı uygulamamız gerekmektedir. Beynimiz için daha iyi bir et ve protein kaynağı olarak; balık, yağsız kümes hayvanları ve fasülye gibi özel gıdalar daha sağlıklı seçenekler olacaktır.

Tereyağı ve Yağlı Peynir

Her tat gibi bu kremsi tatların da bir bedeli var. Bu ürünler de doymuş yağlarla doludur. Akıllı diyet yapanlar; tereyağı, peynir ve diğer tam yağlı süt ürünlerinden kaçınırlar. Beyin sağlığının geliştirilmesi ve korunması söz konusu olduğunda, az yağlı süt ürünleri genellikle daha sağlıklı bir seçimdir. Bunun için süt, yoğurt, süzme peynir ve diğer süt ürünlerini daha az yağlı formlarda kullanmalıyız.

Balıklar

Sağlıklı beslenmeyi hedefleyenler, genellikle büyük balıkları tercih ederler. Fakat sevdikleri türler, somon balığı ve büyük oranda omega-3 yağ asitleri içeren diğer büyük balıklardır. Somon balığı, Ton balığı ve diğer büyük balıklar, civa oranı yüksek olan balıklardır. Bunlar da, beynimiz için toksiktir ve yaşlılarda daha yüksek hafıza kaybı ve daha zayıf düşünme becerisi demektir. Beyin sağlığımız için civa gibi ağır metal depolama kapasitesi az olan balık türlerini diyetimize dahil etmeliyiz.

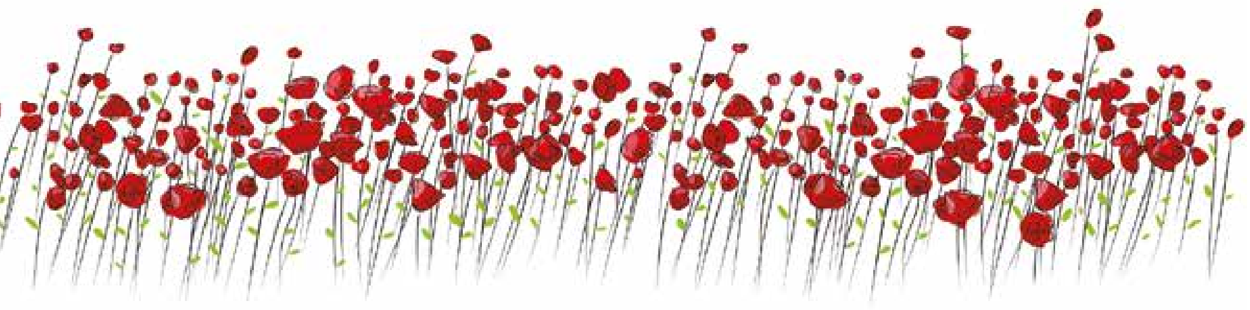
Şişelenmiş Soslar ve Şuruplar

Bu hazır ürünlerin birçoğu, şaşırtıcı derecede yüksek miktarda fruktoz bulundurur. Bu da, başta hafıza kaybı ve beyin performansında düşüş olmak üzere çeşitli sağlık sorunlarımızla bağlantılı bir durumdur. Bunun yerine kendi salata soslarımızı hazırlamalı veya içeriğinden emin olduğumuz ürünleri kullanmalıyız.

Sonuç olarak; sağlıklı bir beyin ve berrak bir hafıza için Yaratıcının, yeryüzü sofrasında bizim için hazırlamış olduğu çeşit çeşit nimetlerden doğal ve bulaşıksız olanlarını tercih etmeliyiz. ❖

Ramazan Ayında Yaşadığımız Güzellikler

MEHMET PAKSU

Ramazan ayının Cenab-ı Hak katında çok ayrı bir yeri vardır. Yüce Rabbimiz, Kendisine muhatap olarak seçtiği kullarına sonsuz rahmetinin en geniş tecellilerini bu aya özel olarak ayırmıştır.

Başta Kur'ân-ı Kerim olmak üzere diğer semavi kitapların bu ayda indirilmiş olması, Ramazan'ın kıymet ve kutsallığını daha artırıyor.

Mü'minler, İlahi bir ihsan olarak bu günleri birer güzel fırsat bilerek değerlendirme, Rablerine olan kulluk derecelerini gösterme, Ona muhatap olabilme gayreti içine girerek, tam bir ihlas ve şuurla ibadet ve duaya koşarlar.

Peygamberimiz Ramazan'dan bir gün önce Sahabilere yaptığı bir konuşmasında Ramazan ayının özelliklerini şöyle sayıyordu:

"Ey insanlar, büyük ve mübarek bir ay yaklaştı, gölgesi başınıza geldi.

"Bu öyle bir aydır ki, içinde bin aydan daha hayırlı olan Kadir Gecesi vardır.

"Allah o mübarek ayın gündüzlerinde orucu farz, gecelerinde nafile namazları meşru kıldı.

"Bu ayda küçük büyük bir hayır yapan insan başka aylarda bir farz eda etmiş gibi sevap alır.

Bu ayda bir farzı yapmak, başka aylarda yetmiş farz yerine geçer.

"Bu ay Allah için açlık ve susuzluğun, taat ve ibadetin meşakkatlerine sabır ve tahammül ayıdır. Sabrın karşılığı da Cennettir.

"Bu ay yardımlaşma ayıdır, bu ay mü'minlerin rızkını artıracak aydır." (et-Tergib ve't-Terhib 2:94-95)

...

Ramazan ayının ilk gününde Peygamberimiz bu ayı şöyle anlatıyordu:

"İşte bereket ayı olan Ramazan geldi. Artık Allah'ın rahmeti sizi kuşatır. Bu ayda yeryüzüne bol bol rahmet iner. Günahlar affedilir, dualar kabul olunur. Allah sizin iyilik ve ibadette yarışmanıza bakar da, bununla meleklerine karşı iftihar eder.

"Öyleyse kulluğunuzla kendinizi Allah'a sevdirin. Bu ayda asıl şaki olan, Allah'ın rahmetinden nasibini alamayan kimsedir." (et-Tergib ve't-Terhib, 2:99)

...

Ramazan çok bereketli bir ay, çok verimli bir mevsim, çok kazançlı ve kârlı bir ticarettir.

Hangi ibadeti yapsak bir koyup bin alıyoruz.

Dünyada böyle bir ticaret var mı? Yüz lira sermaye koyacaksınız, hemen anında yüz bin lira kazanacaksınız.

Ramazan ayında bir gün oruç tuttunuz, bin gün oruç tutmuş gibi oldunuz.

Bir sayfa Kur'ân okudunuz, bin sayfa okumuş gibi oldunuz. Bir Kur'ân hatmi indirdiniz diyelim, bin hatim yapmış gibi oldunuz.

Bir gece teravih namazı kıldınız, bin gece kılmış gibi sayıldınız Allah katında.

Ramazan'ın Cuma gün ve gecelerinde bu sevap binleri geçiyor.

Allah'ın verdiği mükâfatı hiçbir insan veremez, vermeye imkânı da yok zaten.

Demek ki, **Ramazan bir âhiret pazarı, bir âhiret fuarı. İbadetlerimizin bereketlenmesi için ilkbaharda yağan Nisan yağmuru gibidir.**

...

Ramazan ayı boyunca insan melek gibi oluyor. Melekler bir şey yiyip içmezler. Biz de gündüzleri oruç tutuyoruz, bir şey yiyip içmiyoruz. Geceleri namaz kılıyoruz, Kur'ân okuyoruz, zikir ve tesbihte bulunuyoruz, İslâmi ve imani sohbetler yapıyoruz. Sahurdu, iftardı, teravihti derken melekler gibi gecemiz gündüzümüz ibadetle geçiyor.

Böylece bir âhiret insanı oluveriyoruz. Nefsimizin sözünü değil, kalbimizin sözünü dinliyoruz. Şeytanın sözünü değil, Rabbimizin emirlerini dinliyor, büyük bir zevk ve şevkle yapıyoruz.

...

Cenab-ı Hak yeryüzünü bir sofra haline getirmiş. Her çeşit nimeti o sofrada dizmiş. Sayıya gelmeyecek kadar bolca vermiştir.

Bahçeler dolusu yüzlerce tür meyveler, ağaçların elleriyle elimize sunulan nimet içinde nimetler...

Hele o Ramazan sofraları ve Medine'nin canım hurması... İmkânlarımız kadarıyla yer alırlar sofralarımızda, acısıyla, tatlısıyla, katısıyla sulusuyla iştahımızı çekerler.

Hep beraber otururuz sofraya, ailemizle, dostlarımızla, sevdiklerimizle. Sadece biz değil, bütün oruç tutanlar, yeryüzündeki bütün Müslümanlar, mü'minler oturmuş bekliyorlar iftar sofrasında... Neyi bekliyorlar?

"Buyurun, açın orucunuzu, yapın iftarınızı" emrini...

Emir kimden geliyor?

Bütün bu nimetleri verenden, bize rahmetinden gönderenden...

Sofraya konan yemeklere akşam ezanı okunmadan önce neden el uzatamıyoruz. Neden bir yudum su bile alamıyoruz?

Çünkü o nimetler gerçek anlamda bizim değil. Eğer bizim olsaydı, istediğimiz zaman, istediğimiz kadar yerdik ve kimse de karışamazdı.

Emir bekliyorsak, demek ki, onlar bizim değil. **Emir veren kim ise, gerçek sahibi de O.**

...

Ramazan bir yardımlaşma ayıdır. Bu ayda kalpler yumuşar, gönüller genişler, cömertlik hisleri canlanır.

Hayatta hiç açlık sıkıntısını çekmemiş, açlık nedir bilmeyen, yediği önünde, yemediği arkasında olan birisi bu acı hali nasıl anlar?

Bunun tek yolu Ramazan orucudur. Bir ay boyu oruç tutunca acıkacak, acından kıvranacak, ekmek bulamayan o fakir insan gibi bir dilim ekmeği özleyecektir. Hani denir ya, *"Tok, açın halinden ne anlar?"* diye. İşte böyle anlar...

Oruç günlerinde, tok insanlar da açların acısını anlayacaklar. Böylece onların içinde yardım etme duygusu belirecek. Açları doyurma, ihtiyaçlarını karşılama gibi bir güzelliği tanıma imkânına kavuşacaklar.

İnsanlara karşı şefkatli davranmakla gerçek anlamda bir şükür kapısını açmış olacaktır. Çünkü kim olursa olsun, kendinden daha fakir birisini bulabilir. Ona karşı şefkate sorumludur.

Bu açıdan Ramazan, fakir fukaranın gözetildiği, yoksulların yardımına koşulduğu, yalnız ve kimsesiz insanların elinden tutulduğu bir mevsimdir. ❖

Hayır yaparken, sadaka ve infakta bulunurken, bu işi yapanlar bundan çok büyük bir haz duyarlar ve zevk alırlar. Çünkü en sevaplı yardım ve sadaka bu ayda verilen sadakalardır.

Enes bin Mâlik'in rivayet ettiği bir hadiste Peygamber Efendimize soruluyor:

"Hangi oruç daha faziletlidir?"

"Resulullah (asm), 'Ramazan'a hürmeten Şaban ayında tutulan oruç' diye cevap verdiler. Yine soruldu:

"En faziletli sadaka ne zaman verilendir?'

"Resulullah (asm), 'Ramazan ayı içinde verilen sadakadır' buyurdu." (Beyhakî, 4:305)

Anestezi Çağı

PROF. DR. KEMAL SAYAR

Kendine yardım kitapları, hayatın getirdiği sorunlar üzerine düşünme fırsatı bulamayan ama bu sorunları da kolay yoldan def etmek isteyen insanlar için biçilmiş kaftandır.

Modern çağda insan uyuşmak istiyor. 'Anestezi rejimleri' insanları ıstıraba karşı duyarsızlaştırıyor ve insanın yaşadığı hayattan bir şeyler öğrenmesini güçleştiriyor. Romantizm endüstrisi bizi aşk satarak uyuşturuyor, kozmetik endüstrisi beden satarak. Bir de bize mutluluk satan kendine yardım kitapları var. Yani mutluluk endüstrisi. Yabancılık ve yalnızlaşmanın ruhsal sıkıntıları tırmandırdığı bir çağda, her derde deva çözümleriyle mutluluk endüstrisi, sıkıntılarımıza çare bulduğunu iddia ediyor.

Ekonomik ve toplumsal baskıların, insanları derin kişilik değişimlerinden ve onlara basınç uygulayan toplumsal kuvvetleri anlayabilme imkânından mahrum bıraktığı bir çağda, kendine yardım kitapları, değişimin birkaç hamlede başarılabilir basit bir yönergesini sunuyor. Onlara göre kişisel değişim, neşe ve kurtuluş birkaç adımda başarılabilir! Kendine yardım kitaplarının fitilini ateşleyen şey, sıkıntılarımızın kökenine inebileceğimiz ve onların üstesinden gelebileceğimiz düşüncesi. İnsanların kimileyin karmakarışık sorunlarına, basit ve gerçekçi olmayan çözümler içeren bu kabil kitaplar, kişisel değişim ve gelişimin uzun süreli olabileceğine dair yalancı bir vaatte bulunuyor ve bugüne dek pek çok danışanımdan dinlediğim üzere, sonunda ciddi bir hayal kırıklığına yol açıyorlar. Bu kitaplarda yer alan çağrılar, insan mutsuzluğunun politik ve toplumsal kökleri üzerine nadiren vurgu yapıyor ve daha çok mutsuzluğa basit sebepler buluyorlar. Elbette basit sebeplerin de basit reçeteleri oluyor.

Elbette kendine yardım kitaplarının ölçülü bir üslupla yazılanları yok değil. Kimi insanlar da daha nitelikli bu ürünlerden istifade ediyor olabilir. Bu yazıda kendine yardım kitaplarının en bilinen örneğinden yola çıkarak bir söylem incelemesi yapmak istiyorum. Sözünü edeceğim kitap, Sır yani The Secret.

Bu kitap da diğerleri gibi ıstırabınızın kaynağını bir tek basit sebebe indirgiyor. Hayatınız yolunda gitmiyorsa bunun sebebi negatif düşünmektir! "Düşünceleriniz, neredeyse her şeyin temel sebebidir ve siz ısrarlı düşüncelerle onu çağırmadıkça, başınıza bir musibet gelmez." "Mevcut gerçeklik veya hayatınız, aklınızdan geçirdiğiniz düşüncelerin eseridir!" Çekim yasası gereği, iyi şeyler düşünürsek iyi, kötü şeyler düşünürsek kötü şeyler başımıza gelir. Ne kadar da kolay değil mi?

Sebepler kadar çözümler de basittir artık: Kendinizi kâinatla aynı safa yaslayın, ne istediğinizi bilin ve onu kâinattan isteyin. Düşünce ve dilinizi, çekmek istediğiniz şeye ayarlayın. Arzu nesnenizin gelmekte olduğunu hissedin ve ona göre davranın. İşte bu her şeyin sırrıdır. Neşe, para, sağlık, ilişkiler ve daha istediğiniz pek çok şey size sınırsızca verilecektir. İste, inan, al. The Secret tıpkı Da Vinci Şifresi gibi paketlenip sunulur. Sanki eskiler sırrın ne olduğunu biliyorlardı da bu sırrı kimseye vermeye yanaşmıyorlardı.

The Secret kainatı büyük bir alışveriş merkezi gibi resmeder. İstediğimiz mallarla dolu, satın almak için kuvvetli bir biçimde istememizin yeteceği, büyük bir alışveriş merkezi. Eyleme geçmenize, bir şeyler inşa etmenize, bir şeyleri düzeltmenize gerek yok. İsteyin yeter. Çekim varsayımı, bize başlarına musibet ve belalar gelen çocuk veya yetişkinlerin, bu sıkıntılara olumsuz düşündükleri veya yeterince olumlu düşünemedikleri için maruz kaldıklarını söylemiş olur. Hayır ve şerrin Allah'tan geldiği, dünyanın bir sınanma yeri olduğu ve insanın ıstırap ve musibetlerle de olgunlaşabileceği yolundaki metafizik düşünce, modern faydacılık eliyle rafa kaldırılır.

Bu kitap da bütün kendine yardım kitaplarındaki formülü mündemiçtir. İlkin, insan mutsuzluğu ve başarısızlığı basit bir sebebe (yanlış düşünme) irca edilir; ikincisi, eldeki meselenin çözümü için hazmı kolay basit çözümler önerilir (olumlu düşünme ve çekim yasasına uygun yaşama) ve üçüncüsü, bu çözümleri sadakatle takip etmekle ulaşabileceğiniz baştan çıkarıcı vaatlerde bulunulur (sınırsız başarı, gençlik, aşk ve mutluluk). Geçmişin bilgelerinin sözleri, sanki bu kitapların varsayımlarını destekliyormuş gibi art arda dizilir. Aslında yapılan, bilgece sözleri bağlamından kopartarak onları özgün anlamından arındırmaktan ibarettir. Mutluluk ve başarı orta sınıf kitap okurunun heveslerine uygun bir biçimde yeniden biçilir: Daha fazla zenginlik, daha çok toplumsal saygınlık, çekicilik ve daha çok arkadaş, daha çok nüfuz. Böylesi kazanımların başarı sayıldığı bir dünya için doğrusu güzel yemler. Toplumsal baskıları hafifletmeden, çaba harcamadan, kişiliğinizi esaslı bir dönüşüme uğratmadan, çok az bir çabayla size başarı vaat edilmektedir. Modern toplumun hızlı temposuyla uyumlu, hızlı bir çözüm.

İşin tuhafı bu kitapları okuyanlar kendi hayatları üzerine pek az kafa yorabilen insanlardır. Bir kitap onlara nasıl yaşamaları gerektiğini vazetmekte ve onları derin düşünce zahmetinden kurtarmaktadır. Kendine yardım kitapları, hayatın getirdiği sorunlar üzerine düşünme fırsatı bulamayan ama bu sorunları da kolay yoldan defetmek isteyen insanlar için biçilmiş kaftandır. Ancak bu kitaplar insan ıstırabının karmaşık doğasını bize anlatamıyor, çok satış ve çok para arzu ettikleri için, insani sıkıntıları aşırı basitleştiriyorlar. Bu yönleriyle de modern çağın güçlü uyuşturucuları arasında yerlerini alıyorlar. ❖

Şemsiye

GAMZE KOÇ

Çarşının orta yerinde bir seyyar satıcı avaz avaz bağırarak "Abilerim, ablalarım! Beş dakikanızı bana ve diyeceklerime ayırın lütfen. Şu elimde görmüş olduğunuz şemsiye var ya bu şemsiye, asla bildiklerinize benzemiyor. Şemsiye deyip geçmeyin. Bahçenize, plajınıza koyun güneşlik; katlanabilme özelliği ile sağlam, zarif, kullanışlı bir aksesuar, yağmurdan korunmak isteğinizde hazır siperlik, üstelik kimi zaman çadır hatta cam bölmeli penceresi bile var. Yanlış duymadınız. Bitti mi? Yoook! Hem kronometre, hem saat, hem pusula, aynı zamanda hem ayna, hem çakı, hem kurşun kalem. Daha ne olsun!.. Üstelik sudan ucuz! Buyrun buyrun, çekinmeyin. Buyrun yakından bakın." dese bunun bir şemsiye olabileceğine inanır mıydınız?

Şaşırdınız değil mi? Şemsiyenin yaşını ve kimlerin tezgâhından geçtiğini bilmiyorsanız şaşırmanız normal.

Şemsiye kelimesi kökünü 'şems'ten yani Arapça'da 'güneş' anlamına gelen kelimeden aldığı için önce güneşten korunmak için tasarlanmış.

Mısır'da insanlar gökkubbe gibi başlarının üstünde onları saran devasa şemsiyelerinin gölgesinde durmayı onur saymışlar. Şemsiyeye gösterilen hürmet bununla da kalmamış, şemsiye bayramları düzenlemişler.

Hindistan ve Çin'de kat kat yapılmasının sebebi ibadet ve güç simgesi olarak kullanılmasındanmış. Ne kadar güçlüysen ya da ne kadar büyük bir mevkiye sahipsen şemsiyenin katları o kadar fazla olurmuş. Çinliler kâğıttan şemsiyelerini mumlayıp cilalamışlar ve su geçirmez hâle getirmişler.

Romalı kadınlar şenliklere, tiyatro izlemeye geldikleri zaman yağmur başlarsa, yağlanarak su geçirmez hâle getirilen şemsiyelerini açarlarmış.

İngilizlerde ise şemsiye adeta ayrıcalık göstergesiymiş. Kısa bir süre sonra da ne kadar pratik ne kadar işe yarar bir eşya olduğunu fark eden Jonas Hanway gibi İngiliz erkekleri tarafından kullanılmaya başlanmış. 1786 yılında Hanway'ın kendine gülenlere aldırmadan yağmurlu havalarda rahatça şemsiye kullanmasıyla gitgide normal karşılanmaya başlanmış.

...

Osmanlı'da ise vücudu daha iyi korusun diye şemsiye şimdikilerden daha büyük ve kubbe gibi üretilmiş. Bu kez de taşıyanın yürüdüğü yolu daha rahat görebilmesi için şemsiyenin ön tarafına küçük bir pencere açılıp bu pencereye de cam geçirilmiş. Hatta Osmanlı'da şemsiyelerin yapımında kullanılan malzemeler de çok şaşırtıcıymış. Sapında altın, gümüş, elmas gibi değerli madenler bulunduğu gibi, kakmalı, ahşap oymalı, fildişi ya da kemikten yapılmış saplarıyla birer sanat eserine dönüştürmüşler.

Ama bu şemsiyelerin asıl önemli olan bölümü elle tutulan kısmında imiş. Buraya gizli bir yay ile çıkarılıp takılabilen kronometre koyulmuş. Onun üstünde bir buçuk parmak genişliğinde bir güneş saati ve bir pusula varmış. Bu pusulanın hemen üstünde fildişinden yapılmış, üzeri silah motifleriyle süslenmiş, altın şerit işlemeli bir ayna eklenmiş. Son olarak da yirmi mil mesafeyi görebilecek bir dürbün koyulmuş. Ayrıca şemsiyenin, kullanılmadığı zaman içine yerleştirilebileceği özel bir kutusu da varmış. Şemsiyeyle birlikte bu kutuda bulunan altından yapılmış bazı eşyalar da şunlarmış: gayet iyi gösteren bir mercek, ay yıldızla süslenmiş bir tarak, termometre ve yine ay yıldızla süslenmiş iki taraflı çakı, kurşun kalem koymaya yarayan bir kılıf ve ucunda altından yapılmış bir saat anahtarı ve kurşun kalemin kurşunlarını korumaya yarayan bir kutu ki, tüm bunlar şemsiyenin içinde bulunan özel bir boru yardımıyla şemsiyenin sapına yerleştirilirmiş.

...

Tüm bu şemsiyelerin işlev ve üretilişindeki değerleri bir kenara koyacak olursak biçimindeki estetiğin de insanları etkilediğine şüphe yok. Bu yüzden şemsiye milyonlarca kartpostala da konu oldu. Birçok ünlü ressam, modellerini tuvale şemsiyeleriyle aktardı. Birçok usta fotograf stüdyosu vitrininde, şemsiyeleriyle poz veren insanlar görmemizin sebebi budur.

Peki, ya şimdi bunca uzun yoldan gelmiş ve artık üstüne yüklenen diğer bütün özellikleri sırtından atmış sadece katlanıp küçülerek çantamızdaki yerini almış şemsiyeye siz ne ilave etmek isterdiniz? ❖

Cemâle Muhabbet, Kemâle Meftuniyet, İhsana Perestiş

İnsanın Üç Güzel Özelliği

PROF. DR. ALAADDİN BAŞAR

"...Fıtrat-ı beşeriyede cemâle karşı bir muhabbet ve kemâle karşı perestiş etmek ve ihsana karşı sevmek vardır." (Lem'alar)

Nimete karşı şükürle mukabele etmek ve o nimetleri veren zâta minnettar olmak insanın yaratılışında vardır. Nimet daimî olursa, şükrün de yine daimî olması gerekir.

Cennette, namaz, oruç, hac gibi ibadetler yoktur. Ancak, "cemâle karşı muhabbet, kemâle karşı meftuniyet, ihsana karşı da perestiş" etmek en ileri derecesiyle orada da vardır. Bu dünya, ahirete nispeten bir zindan hükmünde olduğuna, yine bu dündaki nimetler cennet nimetleri yanında gölge gibi zayıf kaldığına göre, şükür ve minnettarlık da orada çok daha mükemmel şekilde icra edilecektir.

Cennette tefekkür ibadeti de en ileri derecede yapılacaktır. Kemâle meftun olan insan, bu dünyadaki mükemmel sanatlara hayran olduğu gibi, cennete ve onda sergilenen İlâhî sanatlara da meftun olacak, onları büyük bir zevk ve hayret ile tefekkür edecektir.

İnsanın yaratılışında ihsana karşı şükretme vardır. Karanlıkta yolunu görmesi için yoluna fener tutan arkadaşına teşekkürü ihmal etmeyen insan, güneşle aydınlanmasının şükrünü nasıl ihmal edebilir!?..

Kısa bir süre için arabasına bindiği arkadaşına teşekkür etmeyi unutmayan insan, yerküresi üzerinde her gün yirmi dört saat seyahat etmesinin şükrünü nasıl unutur!?..

Kendisine gözlük hediye edene teşekkür eder de, gözlerini ihsan edene şükretmek nasıl aklına gelmez!?..

İçi ve dışı böyle binlerce, yüz binlerce nimetle sarılmış iken ve insan bunlardan aralıksız faydalandığı halde şükür etmeden nasıl rahat edebilir? Vicdanı nasıl tatmin olabilir!?..❖

Çevreci Bitkiler Atık Suları Nasıl Temizliyor?

PROF. DR. FATİH SATIL

Çevre, kirliliği ile mücadele etmek amacıyla pahalı teknikler ve prosesler yerine, doğadaki biyolojik sistemlerin kullanılabileceği düşüncesi son yıllarda yaygınlaşmaya başladı. Bu gelişmede ise, bugüne kadar faydasız ya da zararlı olarak nitelendirilen bazı bitki ve hayvan türlerinin faydalı yönlerinin de olduğunun keşfi önemli rol oynadı. Örneğin su sümbülü, su kanallarını tıkaması nedeniyle 70'li yıllara kadar zararlı bir su otu olarak biliniyordu, oysa şimdi doğal arıtmada kullanılan bir bitki.

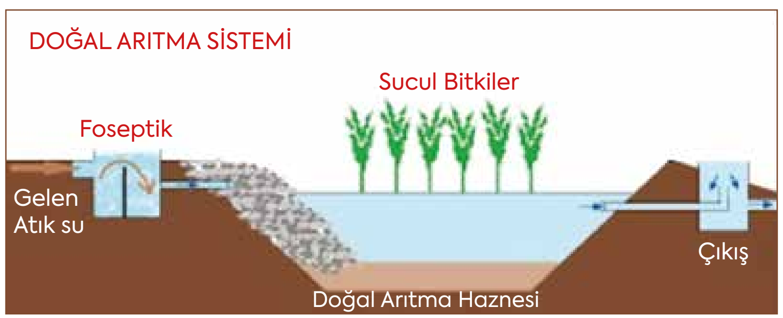
İşte gelişen biyoloji bilimiyle birlikte bu tür bitkilerin yaratılıştan verilen özellikleri sayesinde, suları kirleten maddeleri uzaklaştırabildikleri de anlaşıldı. Yani bitkiler kullanılarak kanalizasyon ve atık suların temizlenmesi mümkün, hatta bu yolla atık sulardaki o kötü koku ve hastalıklar bile engellenebilir. Üstelik bitkilerin kullanıldığı bu doğal arıtma sistemi, enerji gerektirmediği için minimum maliyetle istenilen her yere kurulabilir.

Temizlik İşçileri Bitkiler

Saz, kamış, su mercimeği ve su sümbülü gibi saçak köklü sucul bitkiler yaşadıkları ortamdaki suları temizleyecek şekilde tasarlanmışlar. Bu tür bitkilerin kullanıldığı arıtma sisteminde bitkiler suyu kirleten azot, fosfor, potasyum ve karbon gibi elementleri tüketerek beslenirken, havadan aldığı oksijeni de kökleri vasıtasıyla suya ileterek suyun arıtma işlemini gerçekleştirmiş oluyor.

Bu mucizevi sucul bitkilerin kullanıldığı doğal arıtma tesisinde, kanalizasyon suları "sulama suyu" kalitesine kadar arıtmak mümkün. Bu yolla, köylerde atık suların arıtılmadan çaylara, derelere verilmesi ya da fosseptikte toplanması nedeniyle ortaya çıkan bulaşıcı hastalık, sinek, kötü koku gibi problemler de tamamen ortadan kalkıyor.

Suyu yeniden kazanarak, tarımsal sulamada kullanılabilecek hale getiren bu uygulama, tüm köylerde hayata geçirilebilirse, milyonlarca metreküp atık su doğal yollarla yeniden kazanılmış olacaktır. Özellikle içme suyu havzasında yer alan köylere bu sistemin kurulması önem arz etmektedir.

Yandaki çizimde dogal atık su arıtma sistemi görülüyor.

Doğal Arıtma Tesisi Nasıl Kurulur?

Doğal arıtma tesisinin kurulması da öyle çok zor ve masraflı değil. Köydeki her bir kişi için 1-2 metrekarelik bir alan yeterli. Bu şekildeki bir alana 80 cm derinliğinde bir havuza sucul bitkiler dikilerek mini bir tesis oluşturulabilir. Bu iş için önce, dikdörtgen şeklinde bir havuz kazılıyor. Ardından, köklü bitkilerin tutunabileceği toprak, kum ve çakıldan oluşan karışım, havuzun altına seriliyor. Dağıtım ve drenaj boruları da döşendikten sonra uygun sucul bitkiler dikiliyor.

Bitki olarak suyu seven, sulak ortamda kendiliğinden yetişen saz ve kamışlar gibi saçak köklü bitkiler kullanılıyor. Bitkilerin dikimi ile tesisin inşası da tamamlanmış oluyor. Evsel atıklar ve kanalizasyon suyu, borular kanalıyla bu havuza aktarılıyor. Kendini yenileyebilme özelliğinde yaratılan bu bitkiler suyu kirleten elementleri tüketerek besleniyor ve havadan aldığı oksijeni de kökleri vasıtasıyla suya ileterek, arıtma işlemini gerçekleştiriyor. Bu yolla varlığını sürdürebilen bitkiler, kanalizasyon atıklarını tarımda kullanılabilecek kadar temiz hale getiriyor.

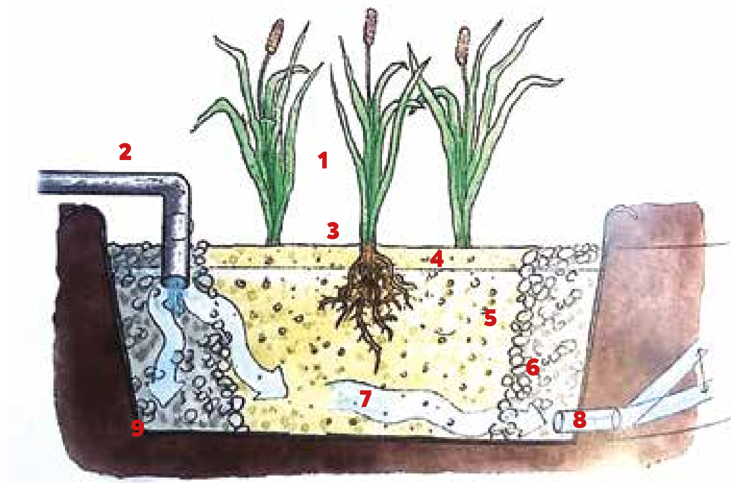
Bu arada doğal arıtmada kullanılan bu

sucul bitkilerin tarım ilaçları gibi zehirli maddeleri uzaklaştırma özelliğine de sahip olduğunu hatırlatmakta fayda var.

1. Saz bitkisi
2. Atık su girişi
3. Su yüzeyi
4. İnce çakıl
5. Kaba çakıl
6. Çakıl
7. Süzülen su
8. Arıtılmış su çıkışı
9. Yalıtım

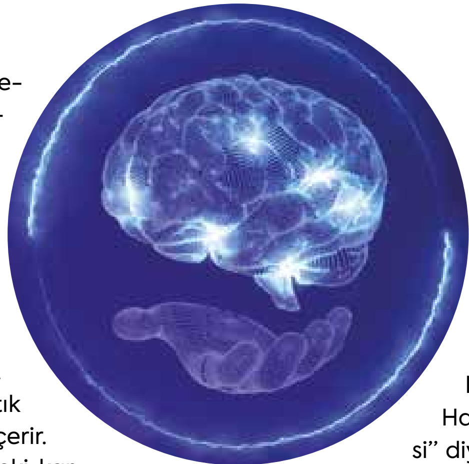
İnsanlar Bitkilerden Ders Almalı

İnsanoğlu olarak temizlik görevlisi bu bitkilerden ders çıkartmalıyız. Gelecek nesillere daha yaşanabilir bir dünya bırakmak için doğaya dost doğal çözümler üretmemiz gerekiyor. Bu israflı, iktisatsız ve çevreye zarar veren kirli yaşam tarzını değiştirmeli, doğayla dost sürdürülebilir bir yaşam tarzını benimsemeliyiz.

"Bitkilerin her birinde, düşünen bir insan ve toplum için ibretler vardır." (Şuara Suresi, 7-9) ❖

Mantıksal ve Ahlakî Akıl Yürütme ile Yaratılışı Anlama

PROF. DR. NEVZAT TARHAN

Mantık, doğru düşünmenin kurallarıdır. Akıl yürütme, doğru düşünme, yargılama gibi kavramların hepsi mantığın içine girer. Mantığın Grekçe'deki karşılığı 'logos' kelimesidir ve hem akıl hem de söz (kelam) anlamında kullanılır. Arapça'dan gelen mantık kelimesi de söz manasını içerir. Mantık kelimesinin bilimdeki karşılığında sadece akıl değil, düşünceyi ifade ve söz manası da vardır. Çünkü her söz akıl ve mana içerir.

Mantık, hayat yolundaki ilerleme sırasında doğru düşünme kurallarını bize sunar. Doğru düşünme kurallarını dini bilimlere, varoluş bilimlerine uygulamak önem taşımaktadır.

Mantığın oluşması için önce tanımlamalar yapılır, sonra ispat yöntemleri kullanılır. Mantıksal ispat sonucunda, olgusal doğrular ortaya çıkar. Ama ispatlama başlamadan önce bazı kabul edilebilir öncüller, postülalar, teoremler vardır. Öncüller kabul edildikten sonra bir önerme çıkar. Önermelerin kıyaslamasıyla dedüksiyon (tümdengelim), indüksiyon (tümevarım), analoji (benzetme, temsil) yapılır. Öncüllerin, postülaların, teoremlerin doğru olması gerekir. Eğer yanlış teoremler, yanlış postülalarla hareket edilirse doğruluğa ulaşılmaz. Doğru metotla yanlış sonuca varılır. Başarılı bir ameliyat yaparsınız, fakat hasta ölür. Teşhis yanlışsa, doğru yöntem yanlış vak'ada uygulandığı için ölümle sonuçlanır.

GERÇEĞE VARMAK VE YANLIŞLARA DÜŞMEMEK İÇİN 4 YOL!

Bilimde hakikati aramak üzerine 4 yöntem vardır:

Birincisi; **deney ve gözlem** pozitif bilim.

İkincisi; **akıl yürütme** yöntemleri nedensellik ilişkisi.

Üçüncüsü **sezgiler**. Bazı insanlarda sezgiler ayrı bir öneme sahiptir. Hatta "Sezginin nörobiyolojisi" diye çalışmalar vardır. Sezgilerle hakikati buluyorlar.

Dördüncüsü de **inançlar**. İlk üç yoldan sonuçları bulamazsa kişi inançla buluyor.

NEDEN MENZİLİNDE...

Teorik fizik böyle çıktı. Teorik fizikte ilk başta; "Parçacık fiziği olması gerekiyor" dediler. Nükleer fizikle uğraşanlar, teorik olarak buldular. MR cihazı bundan 30-40 yıl sonra çıktı. MR cihazı teorik fiziğin ete kemiğe bürünmüş şeklidir. Teorik olarak elektronların dönmesinin, ete kemiğe bürünme şekli MR olarak çıktı. Teorik olarak çıkıp bilimsel olarak ispatlandı. Akıl yürütme yöntemleri bu sebeple bilimin en önemli yöntemleri. Psikiyatride de bunu kullanıyoruz. Logical reasoning yöntemiyle kişinin karar vermesi, dikkatini koruması, belleği, bununla ilgili görme, işitme ve hafıza süreçlerini test eden yöntemdir. Bu yöntemler yaratılışı anlamada kullanılabilir.

Gerçeğe ulaşmada kullanılan mantık, bilimsel metotlardan en önemlisidir. Matematik, analitik düşünce, akıl yürütme, sözcük üretme, sebep-sonuç ilişkilerini araştırma, hesaplama, muhakeme sol beynin ürünü olurken; müzik, sanat, resim gibi ürünler de sağ beyine aittir. Mantığı kullanmak da sol beyindeki düşünce ilkelerini harekete geçirmek anlamına gelir.

MANTIĞA DAYALI AKIL YÜRÜTMEDE BEYNİN BÖLGELERİ

Beynin ön bölgesi dikkat verme, sürdürme, dikkatin yönlendirilmesi, kısa orta sürekli işleyen bellek, sabır, planlama, tasarlama, yargılama, tepki kontrolü, düzenli olma, kendini kontrol etme, sorunları çözme, ayrıntılı düşünme, gelecekle ilgili öngörüde bulunma, hatalardan ders çıkarma, duyguları anlama ve ifade etmeyi içine alır. Empati kurma, sağduyu, moral, bütün bunlar beynin ön bölgesinin özelliğidir.

Literatürde Elliot diye bir vaka vardır. Sinirbilimde üzerinde durulan bu vaka ABD'de başarılı bir avukatı konu alıyor. Çok başarılı, evi, arabası, yatı...vs. var. 40 yaşları civarında bu kişi birden kişilik değişimi yaşıyor. Davaları kaçırıyor, işe gitmiyor vs. Tembel tembel yatıyor, bir müddet sonra bir problemi için doktora gidiyor, MR çekiliyor. Beyninin ön bölgesinde mandalina büyüklüğünde tümör çıkıyor. Bu tümör çıkarıldıktan sonra kişiliği biraz toparlıyor. Fakat kişilik değişimini, beyninin ön bölgesindeki hasarın yaptığı ortaya çıkıyor.

Beyin bölgeleri

İKİ BEBEĞİN DİYALOĞU (Analoji Örneği)

Anne karnında iki bebek doğum sonrası hayatı analiz ediyorlar.

Birincisi: Kol, bacak göz ağız, kulak burada gerekmiyor. Sonrası olmalı.
İkincisi: Hayır, her şey burada. Ben görmediğime inanmam.

Birincisi: Bizi besleyen biri var, göbek bağımız var, bir anne olmalı.
İkincisi: Görmüyorum, olsaydı görürdüm; rahatım iyi, ilgilenmem…

Birincisi: Ortada bir sessizlik olduğunda bir şarkı duyuyorum. Beni seven birisi var, hissediyorum.
İkincisi: Bunlar tesadüf, hayal görüyorsun.

Birincisi: Buradan çıkacağız. Görmüyorum ama bir hayatın varlığını hissediyorum. Olma ihtimali, olmama ihtimalinden daha yüksek.
İkincisi: Doğru. Buranın sonrası yoksa, bu hayatın bir anlamı olmaz ki!.

SOYUT DÜŞÜNCE, KAVRAMSAL DÜŞÜNCE, SEMBOLİK DÜŞÜNCE

Soyut düşünce, kavramsal düşünce ve sembolik düşüncelerle beynin arasında bir nedensellik ilişkisi var. 1850'lerde demiryolu ustası dinamitle tüneli açıyor. Bir gün tam demiri yerleştirirken dinamit patlıyor, demir bir gözünden giriyor beynine hasar vererek çıkıyor. Kişi bayılıyor, bir gözünü de kaybediyor. Epilepsi hastalığı yaşıyor, bilinci daha sonra açılıyor, kişi düzeliyor, eli ayağı tutuyor. Ama kişiliği değişiyor. O disiplinli olan adam milletin içinde geğirmeye, sulu sulu şakalar yapmaya başlıyor. Eve geç geliyor, geç uyuyor ve tamamen kişiliği değişiyor. Literatürdeki bu vakalar birleşince "Acaba beynin sessiz bölgesi diye bilinen bölge, bizim davranışlarımızla, ahlakımızla, kişiliğimizle ilgili bir bölge mi?" diye araştırılıyor. Aslında beynimiz sessiz değil, bilinçdışı çalışıyor. Bilinçdışı, bilinçaltı dediğimiz duruma örtülü bellek diyoruz. Bilgisayar gibi düşünürsek, bilgisayarda nasıl sistem dosyaları çalışır, aynı beynimiz de bizden habersiz çalışıyor. Bu özellikler insanı diğer canlılardan farklı bir tür olarak ortaya koyuyor.

AKIL YÜRÜTME YÖNTEMLERİ, DELİLE DAYALI İNANÇ

Beyin özelliklerimiz, evrim teorisinin tesadüfî varoluşu savunan tezini de çürütüyor. Bir insanda, kavrama dayalı düşünce, sembolik düşünce nasıl tesadüflerle ortaya çıkabilir? Bu fizik kanunlarına göre açıklanamıyor. Bu sebeple, bu durum şu anda DNA gibi sebep sonuç ilişkisi kuramadıkları bir alan. Bu sebeple mantığa dayalı akıl yürüten bir beyin var. Diğer canlılarda bu mantığa dayalı akıl yürütme "logical reasoning" ile ilgili bir özellik yok. Şimdi mantıksal akıl yürütmede kıyaslanmış, şu ana kadar bilinen 4 tane yöntem var:

Tümdengelim ya da dedüksiyon yöntemi, analiz de denebilir. Müessirden esere, ateşten dumana. Tümdengelim dağın arkasında bir ateş var, fakat siz ateşi görmüyorsunuz dumanı görüyorsunuz, ama akıl yürütmeyle diyorsunuz ki, "Orada duman çıktığına göre ateş olmayan yerden duman çıkmaz", ama; ateşi gör-

mediğiniz halde dumanı görüyorsunuz. Birisi, "Ateşi ben görmedim" derse, "Ateş olmayan yerden duman çıkmaz" diyorsunuz. Bu ateşin olduğunun delilidir. Bu durumda, "Ateş yok" diyemezsiniz.

Diğeri **tümevarım** yöntemidir. Aristo'nun geliştirdiği yöntem sadece indüksiyon yöntemiydi. İndüksiyon yöntemine misal olarak sineği inceleyerek yaratılışı ve varoluşu anlamayı gösterebiliriz.

Diğer yöntem ise **kıyas**, abduksiyon veya analoji yöntemi olarak adlandırılıyor. Küçük öncülleri düşünerek büyük öncülleri anlamaya dayanıyor. Mesela Şanlıurfa'nın merkezinden birisi geldi, "Orada büyük bir kaza oldu, 2 kişi öldü" dedi! Ona inanabilirsiniz de inanmayabilirsiniz de... 10 dakika sonra bir başkası gelip, "Kaza oldu, 2 kişi öldü" dedi. Bir üçüncü kişi de gelip aynı şeyi söyledi... Artık sizin orada kaza olduğundan şüpheniz kalmaz. Birbirinden bağımsız birkaç kişi bunu söylediği zaman hiçbir şüpheniz kalmaz, kaza olmuştur.

İşte böyle bazı küçük öncüllerden hareket ederek büyük öncülü anlamak mümkün oluyor. Buna abduksiyon, analoji veya kıyas metodu deniyor. Bu şekilde hakikate varmak, yani akıl yürüterek doğruya, gerçeğe ulaşmak mümkün oluyor.

MANTIĞA DAYALI MUHAKEME + KÂİNATTAKİ DELİLLER + İLÂHÎ ÖĞRETİLER = YARATILIŞ GERÇEĞİ

Sıradan bir sineğin özelliklerini irdeleyiniz. Saniyede 500 defa kanat çırpıyor, 8000 petek gözü ve merceği var. DNA'sında bu özellikler yazılı, sadece birkaç hafta yaşıyor, kâinatta ne işe yarıyor?

Abduksiyon sonradan çıktı, kiplik mantığı 1920'lerde gündeme girdi. Tümevarım, indüksiyon, istikra, bürhan-ı inni, eserden müessire, dumandan ateşe mantık silsilesi. Sonuçtan hareket ederek sebeple bağlantı kurabilmek. Diğerinde ise, sebepten sonuca ulaşmak ve onunla bağlantı kurabilmek var. Birincisi ateşten dumana, diğeri dumandan ateşe bağlantı kurarak sonuç çıkarma metodudur.

AKIL YÜRÜTME YÖNTEMLERİ

Numerical Reasoning: Sayısal akıl yürütme, ardıllık ilişkisini analiz etme kabiliyeti ile ilgili akıl yürütme.

Logical Reasoning: Mantığa dayalı düşünme ve analiz etme kabiliyeti ile ilgili akıl yürütme.

Nonverbal Reasoning: Görmeye ve şekle dayalı bilgiyi analiz etme kabiliyeti ile ilgili akıl yürütmedir. Büyüklük, renk, biçim ilişkisini ifade eder.

Verbal Reasoning: Sözel akıl yürütme. Yazılı bilgiyi analiz etme ve yorumlama kabiliyeti ile ilgili akıl yürütmedir.

Diğer yöntem de **kiplik mantığı** yöntemidir.

Buna modern mantık da deniyor. Bu 1925-26'larda tanımlandı. **Kiplik mantığına göre hakikati bulma yöntemi şöyle:** Şimdi diyelim İstanbul'da oturuyorsunuz, 1999 depremi olmuş. Şu anda deprem olma ihtimali muhtemel mi, mümkün mü? Mümkün ama muhtemel değil. Çünkü muhtemel olsa sokakta yatmanız lazım, çadır kurmanız lazım, yakın tehlike ama mümkün! Uzak tehlike, zayıf bir ihtimal yani çok zayıf bir tehlike için çadır kurmayı düşünmezsiniz. Bir meseleyi analiz ederken bu hangi kâinat olduğuna bakarak analizi yapılır. Varoluşta da bu şekilde bu kiplik mantığına göre hareket ediliyor, bu şekilde akıl yürüterek varoluşu anlayabilir miyiz?

Önceden mantığa dayalı akıl yürütmeyi söylemem lazım ki, size bunun mantığını açıklayabileyim. Günümüzde zekâ ve muhakeme testleri için bizim bu akıl yürütme yöntemlerini kullanarak geliştirilmiş bir analiz sistemi var. Bilgisayarlı modüller şeklinde kullanılıyor. SPM, COG denilen ya da dikkat testleri var NVLT dediğimiz sözel olmayan öğrenme testi, DAUF uzun süreli dikkat testi, WISC-R ve WaisInt...vs. Bunlar hepsi akıl, zeka, dikkat ve karar verme süreçlerinin hangi süreçte odaklanma nedensellik, farklılık, benzerlik ilişkisi zamanla sıralama soyutlama bütün bunları ölçen testler. CAS, Tova, Moxo testleri dikkat testlerini gösteren testler. Bunlar günlük pratikte kullandığımız testler. Bir kişinin zekâ ve muhakeme gücünü ölçmeyle ilgilidir.

Bu testler şu bağlamda önemlidir. Bunu kullanabilme becerisi insanda var. Hayvana bir zekâ testi yapamazsınız. Muhakeme testi yapamazsınız. Hayvanlarda zihin teorisi yoktur. İnsanda var sadece. Hatta insanda teori teorisi de var. Zihin teorisinde, birisinin elini cebine götürdüğü zaman düşünürüz ki, anahtarını çıkarıyor, düşünürüz arabasının yanına giderken elini cebine götürdüğü zaman onun ne yapacağıyla ilgili varsayım üretirsiniz. Bu zihin teorisidir. Mesela otistiklerde bu yoktur. Otistik sadece gördüğüne inanır. Hayvanda da bu yoktur. Hayvan da gördüğüne inanır.

Bir de teori teorisi var, karşı taraftaki insanın ne düşündüğünü de düşünür. Buna teori teorisi denir. Bütün bunlar insan beynindeki özellikler, bu özellikler nedeniyle insan zihin teorisi yapan, otistik olan ile olmayanı ayıran durumdur. Otistikler yemek, içmek, üremek dışında bir fonksiyonu olmayan bireylerdir. Hastalık haline getiriyor kişiyi, soyut düşünce üretemeyen kişiler ortaya çıkıyor bu hastalıkla. Bu özellikle insanda var. Bu akıl yürütme özelliği neden insanda var da diğer canlılarda yok? Bu insanın varoluşunu anlama özelliğidir. Bu genetik olarak insanda kodlanmıştır. (Elma resmi ve açıklaması)

MANTIK BÜTÜN İLİMLERDE KULLANILIR

Mantığın uygulama alanları daha önceleri sadece din felsefesinin zihinsel egzersizi iken 1930'lu yıllardan sonra doğa bilimlerinde de uygulanmaya başlandı. Yirminci yüzyılın son zamanlarında da psikoloji kullanmaya başladı.

Artık mantığın uygulama alanı sadece dinle sınırlı kalmayıp, ruhsal deneyimlerde, psikoloji biliminde de mantık ciddi şekilde kullanılmaktadır. Fizik, matematik, sosyal bilimler, felsefe gibi disiplinlerin kavram analizlerinde de uygulanmaktadır.

SOMUT- SOYUT DÜŞÜNCE FARKI
(Soyut akıl yürütme, çekirdeğin içindeki elmayı görebilmek, "Zihin teorisi" yani sadece insanda var olan gelişmiş zihin işaretidir.)

Mantığın gayesi bilinenden hareketle bilinmeyene, görünenden hareketle görünmeyene, yanlış davranıştan hareketle doğru davranışa ve gerçeğe ulaşmaktır. Ahlakın gayesi doğruya ve iyiliğe ulaşmaktır. Mantık bütün bilimlere ve gelişmelere hizmet etmiştir. Mantık bilimi bilinenden bilinmeyene giderken gerçeğe ulaşılması sırasında bütün bilimlere yardımcı olabilecek bir metodoloji getirmektedir. Bilimin metodolojisinde mantık çok ciddi yer kaplar. Mantık, insanın algılamasını kolaylaştırarak kesin bilgiye ulaştıran metoddur.

MODERN MANTIK

Modernizmin getirdiği sembolik mantıktan söz edilmesi gerekir. Mantık konuşulan dile dönüştürülemezse, akıl yürütme ifade edilmezse yok kabul edilir.

Klasik mantıkta hayal geri plana atılmıştır. Şizofreni araştırmaları yapılırken üç gerçeklikten bahsedilir. Birincisi, **madde gerçekliği** dediğimiz beş duyu ile algıladığımız gerçekliktir. İkincisi **hayali gerçeklik**tir. Mesela hayal dünyasında uzaya gideriz, dünyayı düzeltiriz, insanlara iyi ve güzel şeyler yaparız, savaşlar çıkarırız, barışlar yaparız. Bunlara hayal deriz

ve maddi dünyaya döneriz. Hayal dünyasının kendi içinde bir gerçekliği vardır, romanlar böyle yazılır. Edebiyat bu şekilde ortaya çıkmıştır. Fütüristler buradan hareketle gelecekten yorumlar yaparlar. Bilimin ilerlemesinde hayalcilik önemlidir, çünkü üretken ve keşfedici düşünceyi ortaya çıkarır. Newton'un yaptığı, hayal dünyasında bir yolculuktur. Arşimed'in yaptığı, hayal dünyasındaki bir yolculuğun maddi dünyadaki yansımasıdır. Rasyonalizm ve ampirizm hayal dünyasındaki gerçekliği gözardı ederek, deney ve gözlemle bilimi sadece maddeye indirgemiştir. Teorik fiziği, teorik mantığı, teorik bilimleri ikinci plana atmıştır.

İşte, modern mantıkta, teorik bilimler pozitif bilimlerin yanında hareket eder. Teorik bilgiler, hayal dünyasındaki bilgiler, ifade edilebilir hale getirilmeye çalışılmaktadır. Mesela son zamanlarda, gece rüya gören insanın rüyasını filme alma çalışmaları yapılmaktadır.

Madde ve hayal gerçekliğinden sonra, üçüncüsü de **rüya gerçekliği**dir. Rüya gören uyandığı zaman, birdenbire uyandığını fark etmezse rüyasını yaşamaya devam eder, dışarıdan seyreden biri onun aklını kaybettiğini sanır. Rüyadaki doğrularla maddi dünyasındaki doğrular aynı değildir. İkisinin de psikolojik dinamikleri farklıdır.

Sembolik mantıkta değişik varsayımlarla hareket edilerek gerçekliğe doğru yolculuk yapılır. Bu mantıkta çıkarım yaptırılır, çıkarımın geçerli olup olmadığı denetlenir. Denenebilmesi için hayal sembolleri, varoluş sembolleri, melek, şeytan, zıtlık, doğruluk gibi semboller tanımlanır. O sembolleri denetleyen bir mekanizma oluşturulur.

MODALİTE MANTIĞI (KİPLİK MANTIĞI)

Kiplik mantığında gerçek dünya, zorunlu dünya (vaki dünya), mümkün dünya ve muhtemel dünya şeklinde dört hal vardır. Her dünyanın doğruluk değerini düşünüp, akıl yürüterek karar verme söz konusudur.

Mesela namaz kılacak birisinin abdest konusunda vesveseye girmesini kiplik mantığına örnek olarak verebiliriz. Abdestinden şüphe eden kimse, temiz olmadığı için namazının sahih olmadığını düşünür. Kiplik mantığı göz önüne alındığında, birinci hal olan gerçek dünyaya göre: "Temiz olmayanın namazı sahih olmaz."

İkinci hal olan zorunlu dünyaya göre: "Bağırsaklarda necaset var. O halde temiz değilsin." Üçüncü hal olan mümkün dünyaya göre: "Sen temizliğini yaptığını biliyorsun. Aksini hatırlamıyorsan temizsindir."

Dördüncü hal olan muhtemel dünyaya göre: "Pis olabilirsin, abdest almamış olabilirsin, o takdirde namazın sahih değildir."

Burada her dünyanın doğruluk değeri ayrı ayrı analiz edilir. Mümkün dünyaya göre, insan kendini %51 temiz olarak görüyorsa temizdir, yani zann-ı galiple temizse abdestlidir. Kiplik mantığına göre çıkan sonuç şudur: "Sen mümkün dünyada yaşıyorsun, o halde abdestlisin."

Bu mantık, vesveseli kişiye muhtemel dünyanın doğruluk değerine göre hareket etmeyi gösterir.

Bu metot psikiyatristler ve psikologlarca obsesyonda, kognitif çarpıklıkların düzeltilmesinde, zihinsel çarpıklıkta ve algılama kusurlarının düzeltilmesinde kullanılmaktadır.

Kiplik mantığında önermenin mümkün dündaki doğruluk değerine bakılır. Bu, önermenin işaret ettiği şeyin gerçek, zorunlu, mümkün olup olmaması halidir.

İKİ BEBEĞİN DİYALOĞU (Kiplik Mantığı Örneği)

Anne karnında iki bebek doğum sonrası hayatı analiz ediyorlar.

Birincisi: Kol, bacak göz ağız, kulak burada gerekmiyor. Sonrası olmalı.
İkincisi: Hayır, her şey burada. Ben görmediğime inanmam.

Birincisi: Bizi besleyen biri var, göbek bağımız var, bir anne olmalı.
İkincisi: Görmüyorum, olsaydı görürdüm; rahatım iyi, ilgilenmem…

Birincisi: Ortada bir sessizlik olduğunda bir şarkı duyuyorum. Beni seven birisi var, hissediyorum.
İkincisi: Bunlar tesadüf, hayal görüyorsun.

Birincisi: Buradan çıkacağız. Görmüyorum ama bir hayatın varlığını hissediyorum. 'Olma ihtimali, olmama ihtimalinden daha yüksek.'
İkincisi: Doğru. Buranın sonrası yoksa, bu hayatın bir anlamı olmaz ki!.

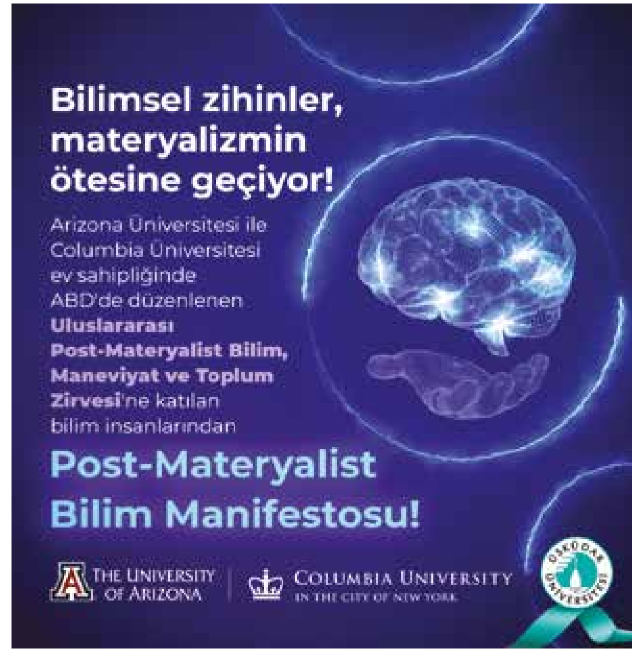
AHLAKİ AKIL YÜRÜTME

Modern mantığın önemli metotlarından biri de ahlaki akıl yürütmedir. Varoluş ilimlerinin ispat yönteminde, ahlaki akıl yürütme tanımlaması yer alır. Bu akıl yürütmenin birinci derecesine göre, **sonuçlara yönelik düşünme** vardır. Mesela bir çocuk bir bardak sütü döker, sonuca göre iyidir veya kötüdür diye çıkarım yapar. Görünene göre karar verir. "Hâlbuki sütün içinde zararlı bir şey vardır, onun için döktü," soyut yorumunu yapamadığı için en alt seviyede kalır.

Akıl yürütmenin ikinci derecesinde **niyet** dikkate alınır. Mesela bir insan sana kızdığında "O insan kötüdür," diye silinip atılırsa, alt seviyede akıl yürütme yapılmış olur. Soyut değerlere göre akıl yürütmede niyet dikkate alınır, kendisini başkasının yerine koyarak empati yapılır. Karar verirken görev bilinci, sorumluluk duygusuyla karar verilir. "Verdiğim karar başkasına zarar veriyor mu, geleceğim için bu sıkıntıya katlanmam lazım mı, karşı tarafın niyeti nedir?" gibi soruları dikkate alarak sosyal düzen bilincine göre ahlaki akıl yürütme yapılır.

Üçüncü derecede ise **yüksek akıl yürütme** vardır. Akıl yürütmenin bu aşamasında, kişi hakçı olmayı, merhamet göstermeyi, acıyı hafifletmeyi, içgüdülere direnç göstermeyi, fedakâr olmayı, başkaları için çile çekebilmeyi, idealleri için çile çekebilmeyi, başkalarının duygularını dikkate almayı başarır. Bu akıl yürütme herkeste bulunmaz, ancak bilge kişilerde ve ideal insan tipinde bulunur. Çocuklar niyet temelli algılama yapamaz. Sadece görünene göre karar verirler, olgunlaştıkça niyet temelli karar verme oluşur.

Ahlaki akıl yürütme, modalite mantığının içerisinde geçmektedir. Bu mantıkta soyut değerler, niyeti dikkate alarak karar vermeler ön plana çıkar. Bu duruma göre ideal öğrenme nasıl olmalıdır? İdeal öğrenme, bilgiyi yeniden üretebilmektir. Bilgiyi yeniden üretmeyi esas alan mantık, ideal akıl yürütmedir. Bu metot da modalite mantığında bulunur. Çünkü başka seçenekler, farklılıklar, kendi gerçekliği dışındaki başka gerçeklikler de düşünülür. Modalite mantığında zorunluluklar, ihtimaller, olguyla algı farkı, algı çarpıklıkları, önyargılar görülür. Karşı tarafın bir olayı abartmasındaki veya küçültmesindeki mantığın altında yatan sebepler fark edilir. Psikolojideki kognitif çarpıtmalarda, düşünce alışkanlığı değiştirilerek tedavi uygulanır. Kişinin beynindeki karar verme merkezleri geliştirilirken, düşünceyi yeniden üreten akıl yürütme yöntemi uygulanır. Bu, mevcudu sorguladığı için, mevcudun üzerinden giden değil, düşünceyi geliştiren bir tarzdır.

POST-MATERYALİST BİLİM MANİFESTOSU

Son olarak; Nörobilim Beyin ve Bilinç çalışmaları bizi materyalizmin çöküşüne götürdü, Rasyonel inancın mümkün olduğunu ve Spinoza'nın yanılgısının anlaşıldığını da belirtmek isterim.

Din ve Fen bilimlerinin bir bütün olduğu artık konuşulmaya başladı. Evrimin evrimi olduğu evrim kanunlarının bir dış gerçeklikten bağımsız çalışamayacağı anlaşıldı. Bir bütüncül bilim bakışı getiren açıklamayı, Arizona ve Columbia Üniversitesinden Dr. Mario Beauregard ve arkadaşları tarafından 2014 yılında ilan edildi. (Üstteki resim) ❖

Patron Ben Olsam...

EZGİ AKGÜL

Benim diye iddia ettiğim hiçbir şey benim değil.

Az önce ağlarken fark ettim. Dur diyorum durmuyordu gözlerim.

Mesela saçlarım da benim değil, "artık dökülme" desem dinlemiyor beni, başına buyruk. Sağanak yağmur ile yarış halinde gibiler.

Böbreklerime söz geçiremiyorum mesela. "Bugün çalışmanızı istemiyorum bugün de böyle olsun kafadan size tatil" diyemiyorum. Oysa böbrekler-im diyorum onlara böbrekler-in değil. Patron ben olsam birazcık nazım geçerdi, ama geçmiyor.

Beynime, kalbime söz geçiremiyorum mesela. Unut diyorum işine bak diyorlar, asi ergen gibiler. Hep burnunun dikine dikine...

Oysa hepsi benim, tabi bana sorsan.

Benim bedenim benim kararım falan işte sorsan, bir de onlara sormak lazım bunu. Bıyık altı dalga geçerler eminim.

Bir gün bedenim "eyvallah bana müsaade" çekecek. "Ben gidiyorum" buralardan diyecek.

"Beş dakika bekle duş alayım öyle gidersin" desem dinlemez, "sıcak ekmek aldım tereyağının erimesini bari bekle" desem beklemez, ya hu sadece yarım dakika da olsa müsaade et sevdiğim birini arayacağım desem etmez...

Ama sorsan benim bedenim işte. Patron benim bana sorsan.

Bazen yeniden yeniden üstün güçleri olan bir ulu varlık değil, insan olduğumu hatırlamaya ihtiyacım oluyor...

Kendi bedenim üzerinde bile inisiyatifim yokken her şeyi mükemmel yapmaya çalışmak ve kontrolüm altında olmasını beklemek yoruyor beni.

Eskiden sadece kendimi değil çevremdeki herkesi kontrol etmeye çalışıyordum. Bu o kadar yorucuydu ki.

Daha bedenime patronluk yapamıyorken dünyayı değiştireceğim hayali sadece bir ütopya sanırım.

Değişmeyecek ve ben bu dünyadan bir avuç iyi niyet ile göçüp gideceğim.❖

Okul Öyküsü

Saati Kim Aldı?..

HAZIRLAYAN: YÜKSEL KARAHAN

Genç adam, yaşlı bir adama yaklaştı ve konuşmaya başladılar:

"Merhaba. Ben sizin eski bir öğrencinizim."

"Merhaba evladım. Çok mutlu oldum."

"Ben de öğretmen oldum."

"Oh, iyi, benim gibi mi?"

"Evet. Aslında, sizin gibi olmak için öğretmen oldum."

"Nasıl yani?" diyerek soran yaşlı adama, genç adam yıllar önce yaşadıkları şu hatırayı anlattı:

Bir gün bir arkadaşım, güzel bir saatle okula geldi. Bir fırsat oldu ve onu çaldım. Kısa bir süre sonra arkadaşım saatinin çalındığını fark etti ve hemen size durumu şikayet etti. Siz dersi durdurdunuz ve dediniz ki:

Arkadaşınızın saati çalınmış. Kim çaldıysa geri versin!

Ben iade edemedim elbette. Sonra sınıfın kapısını kapattınız ve herkesi tahta önüne kaldırdınız. Ve gözlerimizi kapatmamızı söyleyip, tek tek ceplerimizi kontrol etmeye başladınız. Sıra benim cebime geldiğinde saati buldunuz ve aldınız. Ama cepleri aramaya devam ettiniz. Tüm sınıfı aradıktan sonra, "Gözlerinizi açabilirsiniz" diyerek saati sahibine verdiniz.

Fakat ne o gün ne de o günden sonra bana bu konuda hiçbir şey söylemediniz. Hayatımın en utanç verici günüydü. O gün onurumu korumuş, beni büyük bir utançtan kurtarmıştınız. Ve sayenizde anladım ki, gerçek bir eğitimcinin yapması gereken bu idi...

Bu olayı ve beni hatırladınız mı hocam?..

Yaşlı öğretmen başını salladı ve:

"Evet" dedi, "çalıntı saati hatırlıyorum ama seni hatırlamıyorum. Çünkü ararken ben de gözlerimi kapatmıştım." ❖

Suriyeli kız çocuğu Rabah

Çocuklar ve Savaşlara Dair

AYTEN YADİGÂR

Savaşlar en çok masum ve savunmasız çocukları vuruyor. Dün böyleydi bugün de böyle. Nicelerine tanık oldu insanlık. Büyüklerin gözleri kör eden güç ve hâkimiyet savaşlarında çocuklar ağır bedeller ödediler ve halen ödüyorlar ne yazık ki. Bir kıvılcımla başlayan savaş ateşi hem coğrafyaları hem de insan hayatlarını yangın yerine çeviriyor.

Ukrayna'da yaşananlar bunun son ve en sıcak örneği. TV kanalları, yazılı ve görsel basın, sosyal medya aracılığıyla ulaşan görüntü ve haberlerle savaşın yakıcı yüzüne bir kez daha tanık oluyoruz. Şehirlerin uğradığı yıkım ve sivil halkın içinde bulunduğu korku ve endişeyi yansıtan fotoğraf kareleri eşliğinde yerinden yurdundan olan, evlerinden ayrılıp yollara düşen ve ülkelerini terk etmek zorunda kalan insanların yürek yakan hikâyeleri düşüyor gündeme. Doğal olarak savaşın kötülüğü dillendiriliyor ve dünya kamuoyu mazlumun yanında yer almaya davet ediliyor. İnsani hassasiyet zaten bunu gerektirir.

Ancak yıllardır ve belki nesiller boyu işgal ve savaşlarla imtihan edilen coğrafyaların insanları söz konusu olduğunda da medya ve dünya kamuoyu böylesine hassas bir tutum ve söylem içinde miydi sorusunu sormak gerekiyor. Bu soru da nedensiz değil.

Hemen yanı başımızdaki bir coğrafyada, yıllardır bitmeyen savaşlar nedeniyle gökten üzerlerine bomba ve füzeler yağdı çocukların mesela. Serinlik veren yağmur veya yetişkinleri dahi çocuksu bir sevince sevk eden kar değil... Korku, dehşet ve çaresizlik... En çok da çocukların dünyasına uzak düşmesi gerekmiyor mu bu kötülüklerin? O yürekler, o bedenler nasıl kaldırır bunca yükü? Düşünen oldu mu?

Bombalanan veya füze isabet eden okullara dair haberler de düşmüştü gündeme. Bombardıman gürültüsü ve telaşı altında hizmet verilmeye çalışılan hastaneler de olmuştu. Yanlışlıkla vuruldu denilen düğün evleri de birçok masumun can verdiği yas evlerine dönüşmüştü haksız savaş ve işgallerin yakıp kavurduğu coğrafyalarda. O masum öğrencilerin, hastaların ve sivil halkın maruz kaldıkları zulüm ve haksızlık ne kadar yankı buldu dünya kamuoyunda?

Adın ne diye sorulduğunda savaşta kaybettiği ve çok özlediği annesinin adını söylemişti Rabah... Suriye savaşında ailesinin tüm üyelerini ahirete uğurlayan ve onların Cennet'te olduğu inancıyla teselli bulmaya çalışan küçük kız çocuğu. Annesi gibi öğretmen olmak isteyen ama savaş nedeniyle hayatı alt üst olan, hayalleri yıkılan bir küçük can. Duyan oldu mu sesini?

Aynı coğrafyada yine bitmek bilmeyen savaşlar nedeniyle evlerini terk etmek zorunda kalıp zeytin bahçelerindeki mülteci kamplarına sığınan, kısıtlı imkânlarla eğitim görmeye çalıştıkları derme çatma sınıf duvarlarına zeytin dalı taşıyan güvercin resimleri çizerek barışa özlemlerini sessizce haykırdı çocuklar. Onlar barış ve refah sembolü zeytin bahçelerinde savaş ve yoklukla imtihan edilirken, dünyanın diğer yarısında her fırsatta barış, adalet, hukuk, esenlik edebiyatı yapanlar açısından söylem ve eyleme dair samimiyet imtihanı devam ediyordu eşzamanlı olarak. Ne kadar farkındaydık?

Hafızamıza kazınan bir başka fotoğraf daha... Annesinin eline tutuşturduğu çantayı güç bela taşıyarak toz toprak içinde bir başına komşu ülke sınırını geçen henüz dört yaşında olan savaş mağduru çocuk... Biz okul çantalarının ağırlığından şikâyetle çocuklarımıza kıyamaz üzülürken, büyüklerin hırsları nedeniyle alt üst olan hayatın yükünü sırtlayıp adeta fotoğraf karesine öylece yansıyan küçük insan. Buna yük olurlar, sorun olurlar endişeleriyle kabul edilmeyip yollarda kalan veya kabul edildikleri mülteci kamplarında zor şartlar altında hayata tutunmaya çalışan nice insanı ekleyin. Aynı şeylerle sınanmak ihtimali üzerine bir düşünülse, bu kadar rahat ve kolay sırt çevrilebilir mi bu mazlumlara?

İnsanlığa dair dersler de verdiler savaş mağduru çocuklar bu yıllar içinde. Görene duyana, daha doğrusu görmek isteyene, kulak verene. Suriye'nin Doğu Guta bölgesinde elindeki bir parça ekmeği arkadaşlarıyla paylaşan küçük kız mesela. Çatışma bölgesi... Bir kız çocuğu ve arkadaşları... Lokma lokma paylaşılan ekmek... Karınlarının doymayacağı besbelli... Ama onlar insan olmanın gereğini yapıyorlar elindekini paylaşarak. Büyükler samimiyetle ders almayı bilseydi bunca yıkım ve kıyıma yol açan savaşlar artık gündemimizde olmazdı belki de.

Daha nice örnekler verilebilir günümüzden veya daha önce yaşananlardan. Hangi milletten, hangi inançtan olursa olsun mazlumun yanında yer almak elbette bir insanlık görevi. Ancak dünyadaki paylaşım savaşlarının başlıca müsebbibi olanların, ellerindeki kitle iletişim araçlarını ve teknolojiyi kullanarak kamuoyu dikkatini belli noktalara çekip bazı yerlerden uzaklaştırması hususunda dikkatli olmak gerekiyor. Nitekim algı yönetimi ile geniş kitlelerin benzer olaylara çifte standartla yaklaşmasını sağlamak gayet mümkün.

İnancımız bir kötülük gördüğünde elle düzeltmeyi, buna güç yetirilemiyorsa dille haksızlığa karşı çıkmayı, buna da güç yetmiyorsa kalben buğz etmeyi salık veriyor. Tüm haksızlıklar karşısında yönlendirmelere prim vermeden, insan onuruna yakışır bir şekilde ve mümince bir duruş sergileyerek tavrını ortaya koyanlara ne mutlu. Büyüklerinden böyle bir hakkaniyet dersini alarak yetişen çocukların daha adil ve yaşanabilir bir dünya inşa edecekleri hususunda ümitvar olabiliriz vesselam.❖

Suriye

Suriye

Suriye

Ukrayna

Ukrayna

Hayalin İçinden Öyküler

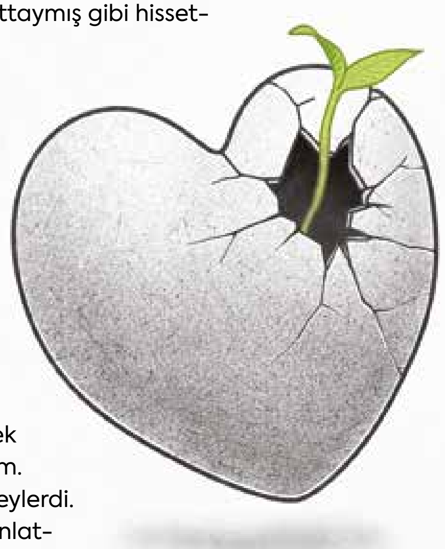
Meczup

HÜSEYİN BURAK UÇAR

Otoparkta yer bulabilmek epeyce zamanımı aldı. Çoğunlukla boş olan bölümler sabahın bu erken saatine rağmen doluydu. Böylece daha önce hiç görmediğim alt katları da gezmiş ve eksi üçüncü kata kadar inmek zorunda kalmıştım. Otoparkın Adalet Sarayı'na yakınlığı ve önemli bir duruşma olması ihtimali bu durum için aklıma gelen ilk sebepti. Evet, bazı davalarda otopark ve etrafı çok kalabalık oluyordu. Fakat bu kadarına ilk defa şahit oluyordum.

Başımda artarak devam edeceğini hissettiren bir ağrı başlamıştı. Gece sahurdan sonra uyuyamamıştım. Bunda, şu sıralar akrabalarımız arasında dargınlıklara sebep olan miras konusunun payı büyüktü. İçinde bulunduğumuz mübarek ay bile bu çıkar çatışmasını önleyememişti. Çok yakında bizim de bu adalet sarayında mahkemeye çıkarılma ihtimalimiz geldi aklıma. Çünkü kelimenin tam manası ile kanlı bıçaklı olmuştuk. Anlayamıyordum bir türlü. Aklı başında sandığım birçok akrabamın mesele toprak paylaşımı olunca aklı başından gitmişti. Önceleri kayıtsız kaldığım konuya ısrarla beni de dahil ettiler. Hak hukuk gözeteyim derken en yakınlarımdan bile küsenler, tavır alanlar, hatta düşman kesilenler oldu. Ben de bazen kendimi tanıyamaz olmuştum. Aslında sabırlı, sakin bir insandım fakat bu konu beni kavgacı biri yapmayı başarmıştı. Bazılarına o kadar kızmıştım ki yetki bende olsa onlara bir metre kare bile toprak vermezdim.

Arabamı park ettiğim yerden asansörlere doğru yürümeye başladım. Tahmin ettiğim gibi başımdaki ağrı şiddetini artırmıştı. Açlık mı daha fazla vurdu başıma, yoksa miras konusu mu diye düşünürken yolun sonuna yaklaştığımı fakat yanlış yere geldiğimi anladım ve geri döndüm. Asansörler otoparkın diğer ucundaydı. Görünürde benden başka kimse yoktu. Ayak seslerim duvarlardan güç alarak geri dönüyor, yalnızlığımı artırıyorlardı. İçimi az da olsa tanıdığım bir korku sardı. Henüz asansöre binemeyecek kadar olmasa da bir kapalı alan korkusunun beni yavaş yavaş ele geçirmekte olduğunu uzun zamandır hissediyordum. Boyun fıtığı için gittiğim bir doktor, beni apar topar MR denilen bir cihaza sokmuş ve kapalı alan korkusu ile tanıştırmıştı. Kendimi bir tabuttaymış gibi hissetmiştim.

Asansörler çocukluğumdan beri hep ilgimi çekmiştir. Orada hiç tanımadığım birisi ile ya da tek başıma mahsur kalmak hakkında, hikayelere konu olabilecek şeyler kurgulardım. Çoğu ürkütücü şeylerdi. Arkadaşlarıma anlattığımda, bunları benim fazla film seyretmeme bağlarlar, "film adamsın" diye takılırlardı. Elimde değildi. Asansörle birlikte hayal gücüm de harekete geçiyor, kapılar kimi zaman yerin yüzlerce metre altına, kimi zaman da bir uzay boşluğuna açılıyordu.

Bunları düşünürken, pek yeni olmadığı çıkardığı homurtulardan anlaşılan asansör, bulunduğum kata inmiş ve kapısı açılmıştı. İçinden uzun boylu, oldukça sıska, yanaklarının yerinde iki çukur olan, benzi sararmış bir adam indi. Korku filmlerinde rastlanan cinsten bir görünüşe sahipti. Ya da bana bu ruh halimle öyle gelmişti.

Adam bana selam verdi ve "dikkatli ol" diyerek, arabaların olduğu yere doğru ilerledi. Önce ne için uyarıldığımı anlayamadım. Asansörün kapanmasından korkarak hızla içeri girdiğimde orada başka bir adam daha olduğunu o zaman fark ettim. Ağır hareketlerle başı öne eğik bir şekilde tüm vücudu ile bir sağa bir sola sallanıyor ve devamlı bir şeyler sayıklıyordu. Bir meczup olduğu her halinden belliydi. Hem korkmuş hem de hep kurguladığım türden bir olayın gerçeğe dönüşmesi ihtimali ile tuhaf bir duyguya kapılmıştım. Yine de kendisine selam verdim. O an biri beni duysa, korkunun sese olan etkisini hissedebilirdi. Adamın, kırk yamalı bir bohçayı andıran paltosunun üzeri, değişik şekil ve ölçülerde kimi parlak metalden, kimi sıradan düğmelerle doluydu. Taktığı şapka kulaklarını ve alnını kapatıyordu. Asansör yukarı doğru harekete başladığında çıkan gürültüyü bastıran bir sesle mırıldanmaya devam etti. Söylediği sadece bir cümleydi ve devamlı onu tekrarlıyordu:

"Orucunu ye kul hakkı yeme"

"Orucunu ye kul hakkı yeme"

"Orucunu ye kul hakkı yeme..."

Bir an durdu. Sustu. Başını kaldırdı. Göz göze geldiğimizde tuhaf bir duygu kapladı içimi. Fakat bu duyguda en ufak bir korku ibaresi yoktu. Bakışları ile yangın çıkartabilirmiş gibi geldi bana. İçim yandı. Ne kadar buz dağı varsa eridi içimde. Belki bir saniye bile sürmedi. Belki zaman durdu. Çıkış katına vardığımızda açılan kapı ile zaman da tekrar işlemeye başladı. Asansörü bekleyenler epey kalabalıktı. Ben indim. Meczup inmediği gibi, yeni yolcuların şaşkın bakışlarına aldırmadan sallanmaya ve aynı şeyi söylemeye devam ediyordu.

"Orucunu ye kul hakkı yeme"

"Orucunu ye kul hakkı yeme"

Bu karşılaşmanın tekrarı olmadı. Fakat o söz ve o bakışlar hem aklımda hem kalbimde yer etti. Kararımı o gece vermiştim, şu miras davasında sabırlı olacak, kul hakkına riayet edecek ve böylece orucumu da, diğer ibadetlerimi de heba etmeyecektim. Sonra sıra şu kapalı alan korkusuna gelmeliydi. Bir tabuta konulmadan önce mutlaka onu da halletmeliydim.❖

Sürprizli Öykü

Aslan Saldırınca...

HAZIRLAYAN: AHMET ZAFER

Eski bir avcı, arkadaşlarına heyecanla anılarını anlatıyordu:

"Bir gün iri bir aslanla karşı karşıya geldim!.. Elimde silah da yok!.. Aslan o denli yaklaştı ki, neredeyse burun buruna geldik. Sonra aniden kükreyerek üzerime saldırdı. Ben hiç yerimden kıpırdamadım."

Onu dinleyenlerden birisi dayanamayıp, "Ee ne yaptın; sonra ne oldu?.." diye sordu.

Avcı ise sakin bir tavırla cevap verdi:

"Hiç... Yoluma devam ederek, maymunların bulunduğu kafese geçtim!" ❖

Gönülden Dualara Durduk, Uzak Yakın Bir Olduk

SELİM GÜNDÜZALP

Bazen ne dışındakine, ne de içindekine yani nefsine söz geçiremiyor insan...

Tam da böyleyken; uçuk uçurtma nevinden boşlukta kaybolmak üzereyken, çıkageldi mübarek Ramazan. Bir ayar çekti cümle yanıma, en başta içime. Sevmek, sevilmek gibi güneşi iki taraftan hissettim birden.

Hilaliyle az söyledi, öz söyledi. Sözü kısa olanın dili tatlı olur... Her şeyi yerli yerine çekti, getirdi.

Ruhumuz içimizdedir ama rengini, şeklini ve dahi ahengini dışımızdan alır. Gücünü ise kalbin imanından alır, sevgisinden alır.

Aldı, oturttu gönlümüzle baş başa bizi. Aya, yıldıza bakmayı öğretti. Hilalleri bir bir saymayı, sevmeyi öğretti Ramazan. O kızıl akşamüstlerini, iftar vakitlerini, oruçluların telaşlı hâllerini, aceleci yürüyüşlerini sevdirdi. Bir yudum suyu, bir kuru ekmeği özletti, değerini bildirdi bize.

“Sevin ki...” dedi, “Çiçekli rüyalar göresiniz Yusuf misali.” Uykularımız da, rüyalarımız da değişti. Hatta zaman bile...

En güzel mevsimde; akşamın derinliğiyle, pırıl pırıl salâ sesleriyle ve bol bol rahmetiyle geldi Rabbimizin Ramazanı.

Hoş geldi. Hoş etti içimizi.

Bizi kendine benzetti. Ramazan hükmünü icra etti.

Nefisler ağladıysa da, kendini bekleyen sevdalıların ruhunu güldürdü Ramazan. Teravihle, sahurla, en bereketli vakitlerle... Süt gibi içirdi. Bembeyaz bir güzellik kattı tenimize, kalbimize. Her sabah aynaya baktıklarında, her gün bir başka güzel yüz gördü oruçlular. Bunu Rablerinden bildiler.

Ramazan’ın da kalbi var. Kalbi ise, Kadir Gecesi. O kalbe muhatap olan, o kalbe mukâbil bir kalp taşıyan insan ne büyük bir insandır, ne güzel bir Müslüman’dır.

...

Allah (cc), rahmetiyle, mağfiretiyle, sekînetiyle, tecellisiyle doyurur, sevindirir kalbimizi. Ramazan, bir armağandır bize Ondan, sonsuz rahmetiyle her şeyi yaratandan.

Gündüzleri diri kılmak için geceden gelir Ramazan. Ramazan’la dirilir gönüller. Oruçla açılır nice düğümler ve Kur’an, ayet ayet şifa olur, nur olur gönüllere.

Gecelerde bir sır var. O sırrı yaşatmak için gelir Ramazan. Göklerden yerdekilere ilahî bir sofra serilir. Önce ruhlar doyurulur. Önce ruhlar ki; aylardır aç, Rahman’ın rahmetine muhtaç... İnananların ruhlarını doyurmaya gelir Ramazan.

Daha ilk gecenin teravihiyle, sahuruyla ve daha ilk günün orucuyla değişir her şey. En müptela alışkanlıklar bile deva bulur, iyileşir birden.

Evet, hastalar bile oruçla iyileşir. Allah’ın rahmeti işte böyle gelir. İhsanı, lütfu böyle olur kullarına... Yardım paketleriyle, kolilerle gelecek değil ya. Allah’ın yardımı geldi mi, böyle gelir işte. Ona yönel ve al...

En küçükten en büyüğüne, en hastadan en yaşlıya kadar kolaylaştırılır herkese oruç. Zorluklar Allah’ın yardımıyla aşılır. Mevsimler bile değişir. Bu da Allah’ın büyük mucizeleridir. Her günün orucunda ve her Ramazan’da bunlar yaşanır.

...

Bedenimiz, ruhumuzdan çala çala her gün biraz daha semizlenmişti. Öyle çalıyordu ki, farkında bile değildik. Uyuyorduk. Şükür ki birden oruçla uyandık. Ruhumuzun hazinelerine Ramazan’la beraber sahip çıktık. Kalbimizi Kur’an’la güçlendirdik, ibadetlerle yeniledik.

Allah’ın yardımıyla mutluyuz, huzurluyuz Ramazan’da... Vicdanımız, kalbimiz şahididir bu şenliğin, bu zaferin, bu ziyafetin.

Bakım ayı, bakım günleridir kalbimize Ramazan. Zorluktan kaçan nefsimiz bile razı olmuş, teslim olmuş. İçimizin her yanı bir cennet köşesi.

Nefsimiz suskun, hilebaz şeytanın da tuzaklarından uzağız. Şeytanların azgınları da bağlandığı için, meydan baştanbaşa kalbin ve ruhun. Onun için Ramazan yoğun mu yoğun bir bakım ayı.

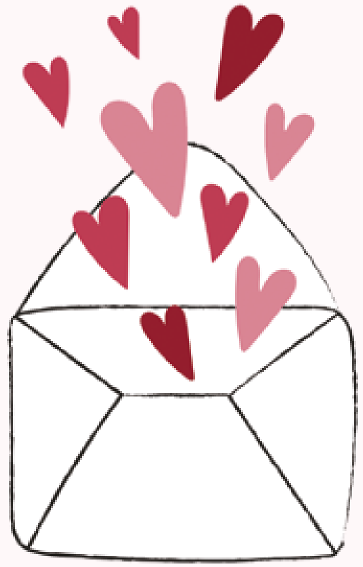
...

Tüm müminleri şehir şehir, saf saf kıyama kaldırdı Ramazan. Kardeş olduğumuzu, Rabbimizin bir olduğunu hatırladık. Bir buçuk milyarı aşan bir koca cemaat, omuz omuza verdik. Uzak yakın bir olduk. Gönülden dualara durduk. Rabbimizden hayırlar ve güzellikler diliyoruz:

“Ey Rabbimiz! Senden bildiğimiz ve bilmediğimiz hayırların hem çabuk, hem geç olanlarını istiyoruz. Ey Rabbimiz! Resulünün Senden istediklerini istiyoruz. Resulünün Sana sığındığı şeylerden biz de Sana sığınıyoruz.” ❖

Peygamberimiz Hz. Muhammed'in Estetiği

DOÇ. DR. RASİM SOYLU

Allah'ın Elçisi Hz. Muhammed (asm), güzel ve güzellik üzerine söylediği sözleri ve güzelliği ders veren öğretileri ile, şüphesiz İslam Estetiğinin Kuran'dan sonra en güçlü temellerini oluşturmaktadır.

Her işinde güzel olan ve güzeli tavsiye eden Allah Resulü'nün, *"Allah güzeldir, güzeli sever"* sözü, estetiğin özü ve özetidir. Onun tarifiyle, *"Allah her şeyde zarafeti emretmiştir."*

Onun, *"Fen ve hikmet, müminin yitik malıdır, onu nerede bulursa almaya daha hak sahibidir"*[1] tavsiyesini estetik ve sanat için de düşünmek gerekir.

Çünkü sanat da, mesela biyoloji bilimi gibi doğayı, tasarım harikası olarak inceler ve insanları hikmet ve tefekküre sevkeder. Üstelik teknolojinin gelişiminde tasarımın payı da az değildir.

...

Allah Resulü'nün (asm) sadece sözlerinde değil, örnek davranış ve uygulamalarında da estetik ve güzelliğe verdiği önem açıkça görülmektedir.

Örneğin: Hz. Peygamber bir gün bir cenaze merasimine katılır. Kabir içinde gözü rahatsız eden hafif bir kazılma hatası görür ve bunun düzeltilmesini ister. Orada bulunanlardan birisi, bunun ölüye rahatsızlık verip vermeyeceğini sorar. O da, bu durumun ölü birisi için bir problem olmayacağını, ancak sağ olanların gözlerine güzel görünmesi ve düzen açısından önemli olduğunu vurgular.

Yine bir gün Hz. Peygamber aynaya bakıp saçlarını düzeltmektedir. Eşi *"Yâ Rasulallah, sen de mi insanlara güzel görünmeye çalışıyorsun?"* diye sorar. O örnek insan da, *"Ey Aişe, Allah'ın Resulü güzel olmasın mı?"* diye cevap verir.

...

Yaşadığı dönem toplumunun estetik ve sanat içeren geleneksel dans ve oyunlarına izin verdiği, hatta bizzat kendisinin de eşi ile birlikte izlediğini belli başlı hadis kitaplarında okumaktayız.

Bunlardan birisi, bir bayram şenliğinde, Medine'deki mescidin avlusunda Habeşistan'dan gelen bir grup insanın oynadığı bir oyunu (kılıç kalkan ile oynanan bir çeşit dansı), Hz. Aişe ile birlikte seyretmiş hatta eşini de seyretmek için kendisi davet etmiştir. Bir ara Hz. Peygamber bu oyundan çok etkilenerek *"Haydi bakalım Erfide oğulları"* sözleriyle diğer bir grubu cesaretlendirdiği rivayet edilir.

Yine Onun, düğünlerde, def yani musiki olmasına izin verdiği hadis kitaplarında mevcuttur.

...

Peygamberimizin (asm) çevreciliği ve peyzaja verdiği önem de bilinmektedir. Mekke ve Medine gibi kutsal şehirlerde ağaçların kesilmesini, canlıların öldürülmesini hatta otların koparılmasını bile yasaklamıştır.

Söz sanatlarına ve şiire çok önem verir ve güzel şiirler okuyan şairleri teşvik ederdi. Hatta bir şiiri dinledikten sonra hırkasını şaire hediye etmesi önemli bir ayrıntıdır.

Ancak putperestliği çağrıştıran suret perestliği de hoş karşılamamış ve farklı dinlerde olduğu gibi ikonagrafik resim ve heykeller yapılmasına da karşı çıkmıştır.

Örneğin; *"İçerisinde resim bulunan eve melekler girmez"* sözü ile evlerde ve mabetlerde tapınma amaçlı resim ve heykellerin ya da sembollerin bulunmasını men etmiştir. Bugün bile bazı Budist veya Hristiyanların mabetleri gibi, evlerinde de ikonografik yani tapınma amaçlı resim-heykel ve semboller bulundurdukları düşünülürse, bu tavsiyesinin tevhidi tesis eden bir din için ne kadar önemli olduğu anlaşılır.

Ancak Allah Resulü'nün (asm) dekoratif amaçlı resimlere ve desenlere izin verdiği de hadis ve yaşam örneklerinde mevcuttur. Yine bazı hadislerinde, üzerinde resim bulunan perdeleri kesip, onlardan üzerinde oturulan minder yapılmasını tavsiye etmesi, böyle canlı hayvan resimlerinin minder, yastık, halı, kilim gibi eşya üzerinde dekoratif amaçlı bulunmasında bir sakınca olmadığına bir örnektir.

...

Eski dönemlerde ressamlık ve heykeltraşlık mesleği, daha çok kilise ve mabetlere tapınma amaçlı resim ve heykel üreten meslekler oldukları için, bazı hadislerde resim ve heykel yapılmasına iyi nazarla bakılmadığı da açıkça görülmektedir.

Ayrıca sanatçıların kendilerini bir sanat eseri yaratmış duygusuna kapılmalarını da hoş karşılamazdı. Hatta meşhurdur ki, Mikelanjelo Musa Heykelini yaptığı zaman eserin gerçekçiliği karşısında çekicini fırlatıp *"Konuş yâ Musa"* diye haykırır. Belki de Da Vinci gibi *"Sanatçı, ilahi sanatın öğrencisi olmalıdır"* tavsiyesini dinlemeliydi. Bu yüzden eser yaratmış havasına giren sanatçıları, içine düştükleri itikadi tehlikeye karşı uyaran hadislere de dikkat etmek gerektir. Çünkü şirk affedilmeyecek günahlardandır. ❖

Kaynak: 1. Tirmizi, İlim 19; İbn Mâce, Zühd 17.

Başka Bir Muradsın!

HALİL İBRAHİM SERT

Ey Nebi!

Hatırına sözcükler ayıklıyorum günün tortularından. Sana düşkünlüğüm tartılıyor istikametin kefelerinde.

Çok kitâbi, çok alıntılı, çok okumuş, çok bilmiş yazılardan isminin hecelerine kaçıyorum hiç durmadan. Adının harflerinden bir dünyayı şart koşuyorum her menzilde.

Bir âmâ gibi yokluyorum gönlümü, seni bulmak sana tutunmak tek çarem. Sen yoksan yanımda bir nefes, ya hamaset bulaşıyor dilime, ya da derd-i maişet.

Çekiçler, çiviler ve çiçekler boy boy ellerimde, ya anlamsızlıklar çatıyorum çarpık, ya da çiçekler sunuyorum sana renk renk.

Nasırlı nazarlar kaçıyor huzurundan ziftli kuytulara. Oysa ellerine sarılsam, kapında dursam, dizlerine kapansam, hıçkırıklarla ağırlasam diye, ölüyorum her sayfada.

Başka bir muradsın, başka bir heyhât! ❖

Zomne

NİHAL BALCI

(**Zomne:** (isim) Sürekli eşofmanlarla gezen, kafeinle beslenen, uykusuz, zombi anne.)

...

Gece 1,5 saat uyudum mu bilmiyorum? Aylardır böyle... O kadar yorgunum ki, tek istediğim akşam yemeğini yedikten sonra ikizleri biraz beyime verip dinlenebilmek.

Ama çok geçmeden hayal kırıklığına uğruyorum. Bugün çok önemli bir kupa maçı varmış; babamız arkadaşı ile mahalledeki Afgan kafede onu seyredecekmiş.

Kapı kapandıktan sonra beynimdeki çarklar dönmeye başlıyor. Kalkıp hızlıca işlerimi ve çocukları ayarlayıp giyiniyorum. İnsan bir şeyi kararlı isteyince nasıl da bir enerji geliveriyor ve ne çözümler düşünebiliyor.

Kafe evimize çok yakın. Birkaç dakika sonra önündeyim. "Hay aksi!" Zaten küçücük bir yer, tam da kapının önüne park etmiş. "Ve cealnâ min beyni..." diye başlayıp aklıma gelen her şeyi okuyarak, getirdiğim yedek anahtarla arabanın kapısını açıyorum. Dışarısı karanlık... Farları açmadan arabayı çalıştırıp yan sokağa park edip, eve dönüyorum.

Birkaç saat sonra eşim gülerek eve geldiğinde kucağımda çocukla uyur uyanık bir haldeyim. Gece yarısı niye bu kadar gülüyor anlam veremiyorum. Beynimin içinde bir sis var sanki... Akşam ne olmuştu? Unutmuşum.

...

Bu tür örnekler çok: 26 yaşındaki Samanta Servidio, 5 aylık oğlunu arabaya bindirdikten sonra, bir türlü motoru çalıştıramaz. Benzin mi, yoksa akü mü bitmiştir? Problemi bulamayınca eşine sorar. Sonunda anlaşılır ki, anahtar yerine telefonunun şarj kablosunu kullanmaktadır.

Jax Lee-Sawyer ise yarım saat boyunca arabasında telefonunu arar. En sonunda bakar ki telefonu elinde fener olarak kullanmaktadır.

Bunlar size gülünç mü geliyor? Yoksa sizin de bir odaya girip neden burada olduğunuzu, dolabı açıp ne alacağınızı unuttuğunuz; başınızda iken güneş gözlüklerinizi, elinizde iken anahtarlarınızı aradığınız oldu mu? Tüm bunların çok mantıklı bir açıklaması var: doğum yapmak.

Halk dilinde 'anne beyni' olarak adlandırılan bu unutkanlık durumu bazen bir şaka gibi bahsedilse de bilim tarafından açıklaması yapılan ve bazen hanımları çok zor durumlarda bırakabilen; iyi bir mazeret olarak da kullanılması mümkün olan bir durum. Süt yerine bebeğini buzdolabına koymaya kalkışanını mı, DUR işaretinin önünde durup yeşile dönmesini bekleyenleri mi, yoksa iki çocuğuyla markete gidip biriyle geri geleni mi ararsınız?..

"Kermes için 5 tepsi kurabiye mi yapacaktım? Bugün müydü o?"

"Anne kapatmam lazım, Ecenur'u almam gerekiyor ve telefonumu bulamıyorum."

"Minaaa!? Dilaa!? Üf! Neydi senin adın? Erkek olan, gel buraya!"

Öğle namazı, farz, ikinci deneme, 3. rekat. "Üç mü kıldım ben? Yok dört dört." Öğle namazı, farz, üçüncü deneme.

Böyle şeyler yaşamak insanı endişelendiriyor. Neyse ki doktorlara göre bu hem çok normal hem de geçici. Dahası: faydalı.

BEYNİMİZ ÇOK ESNEK OLMA KABİLİYETİNDE YARATILMIŞ

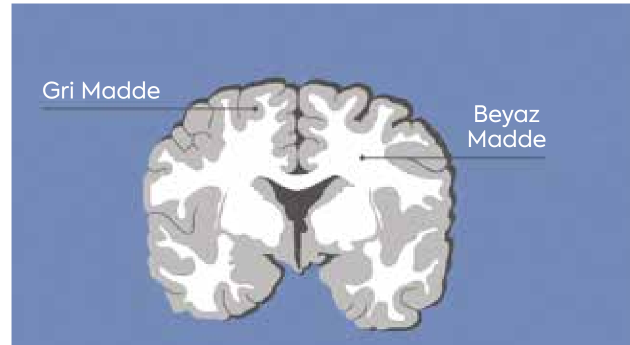
Yeni şeyler öğrenmek, denemek ve evet anne olmak beyin yapısını değiştiriyor. Anneler genelde eski bedenlerine dönmeyi düşünseler de bu, aslında bebek öncesi beynimize dönmekten çok daha kolay.

ANNE BEYNİ NASIL OLUR?

Emar ile ölçümler hamilelik sırasında beyin hacminin küçüldüğünü gösteriyor.[1]

Konu ile ilgili araştırmalar yapan Psikolog Galen Buckwalter'a göre ise hamile kadınların beyinleri sadece küçülmüyor; kavramada, yeni kelimeler öğrenip zihinde tutmada zorluk çekiyorlar. Dr. Buckwalter ve arkadaşlarının, yüksek IQ'ya sahip ve oldukça eğitimli 19 kadın üzerinde yaptıkları bir araştırma hamile kadınların testlerde konsantre olamadıklarını ve performanslarının, aynı yaş ve eğitim seviyesindeki hamile olmayan kadınlara göre çok düşük olduğunu ortaya koyuyor. Yayınladıkları makaleye göre,[2] test sonuçlarında hamile olanlar en alttaki yüzde beşlik grupta.

Günlük hafıza ve bilinen nesneleri tanıma değil, fakat kelime ve isim hatırlama hamilelikte zorlaşıyor.[3] Hatta her yeni bebekle beraber eklenerek artıyor.[4] Hamilelik sırasında ve doğumdan sonra beynin gri maddesinde kayıplar meydana geliyor.[5]

Kaynak: www.technologynetworks.com

Bu konuşamayan minik canlı, annenin bütün dikkatini üzerine topluyor. O anda annesinin karmaşık kelimeler ve uzun paragraflar konuşmasından çok, beslenme, korunma, ilgi ve kelimeler ile anlatamadığı ihtiyaçlarını anlamasına ihtiyacı var.

Evet belki bir kelime listesini aklınızda tutamıyor, bir matematik problemini çok hızlı çözemiyor olabilirsiniz, ama bebeğinizin farklı ağlamalarının ne anlama geldiğini, karnı mı aç yoksa sadece ilgi mi istiyor ayırt edebilirsiniz. Yani aslında beyin gerilemekten çok, daha farklı şeylere odaklanıyor. Bir minik insanın ihtiyaçlarını karşılayarak, o gün içinde sağlıkla, hayatta kalabilmek en önemli öncelik haline geldiğinde odak noktasının dışında kalan, nispeten daha önemsiz şeyler zihinde daha bulanık hale geliyor.

Beyin bundan sonra daha alt bir model olarak değil, yeni güncellenmiş hali ile bir üst model olarak hayata devam ediyor. Stresli durumlarda daha sakin kalabiliyor, potansiyel tehlikelere karşı eski haline göre daha fazla dikkat gösterebiliyor.[6] Annelerden anne beyni ile ilgili pek çok anekdot dinleyebilirsiniz, fakat başka bir psikolojik problemi yoksa bebeğini emzirmeyi, altını almayı unuttuğunu söyleyeni pek bulamazsınız.

Beyninde gri madde hacminde en fazla düşüşü gösteren anneler ise, bebekleri ile en sıcak ilişki kurabilen anneler.[5]

Allah'ın vücudumuzu böyle bir hal dili ile konuşturması ise sanki bizlere şöyle bir mesaj veriyor: "Gereksiz bütün işlerini bırak ve çocuk-

larınla ilgilen."

Her ailede ihtiyaçlar değişebilir. Bununla beraber öncelik sırasını oluştururken, bu zamanın hem çok değerli, hem çok kısa olduğunu, bittiğinde kaçırdığımızı sandığımız pek çok şeyin yerinde olduğunu, bir çoğuna ise kaldığımız yerden devam edebileceğimizi, fakat o günlerin masum lezzetinin ve anne sütü gibi altın kadar değerli bir lütfun ise geri gelmeyeceğini hatırlamak gerek.

Tabi bu, hamilelik ve doğum sonrası unutkanlık, kavramada yavaşlık, aşırı duygusallık anneleri zorlamıyor anlamına gelmiyor. Hatta beynin bu tepkileri bazı araştırmacılar tarafından romantik aşka benzetiliyor. Hem aşk hem de anne-bebek arasındaki bağın, beyinde bazı ortak bölgeleri aktif hale getirdiği ve yine bazı ortak bölgeleri de devre dışı bıraktığı ortaya konuyor.[7]

Tüm bu değişimler, hayatın ileri dönemlerinde beynin esnekliğinde ve hafızada pozitif sonuçlar getiriyor.

Zamanla beyin gelişmeye ve büyümeye başlıyor.

Emzirme vaktinin sona ermesinden sonra fareler labirent deneylerinde daha başarılı hale geliyorlar.[8]

'ANNE BEYNİ' NE KADAR SÜRÜYOR?

Her annenin bu noktadaki tecrübeleri farklı. Fakat emar görüntüleri gri madde indirgenmelerinin en az iki yıl kaldığını gösteriyor.[9]

Anne beyni aynı zamanda farklı kültürlerde annenin ne kadar yardım ve destek aldığına göre farklılık da gösterebilir. Bu noktada daha fazla araştırmaya ihtiyaç var.

Kaynaktaki makalenin yazarlarından ve kendisi de bir anne olan Dr. Bartha, evet, beynin değiştiğini fakat aslında daha becerikli ve verimli olunduğunu, doktor randevuları, okul ve başka programlara yetişmeler ve farklı sorumlulukların anne üzerine yüklenmesi ile idare işinde bir "süper güç" kazandığını söylüyor. Anaokulu yaşındaki çocukların annelerinin, onların ihtiyaçları için bir gün içerisinde 210 kez durup yardım etmeleri gerektiği tespit edilmiş.

Çok 'anne beyni' hikayesi dinlemiş ve birçoğunu kendim de yaşamış biri olarak Dr. Bartha'nın bahsettiği "süper güçler"in ne olabileceği beni düşündürüyor.

Herkesin bildiği şeyler var zaten: hemşire, öğretmen, tehlikeli kimyasal atık uzmanı:

Bunun dışında,

- Korkusuz bir bodyguard:

"Hele kızıma bir daha bi' dokun, seni kulaklarından tavana asarım. Al şimdi topunu, git oyna bakalım."

- Bir ninja esnekliği ve hızında uyuyan bir bebeğin odasından kaçabilme.

- Gerekirse bir savaş esirinin sabrı ile yoluma devam edebilme:

"Uzaya gidelim mi? Çok eğleniriz, hem orda Batman de var."

"Babamın zamanında elektrik var mıydı?" gibi sorulara cevap vererek araba kullanıp, bir çocuk şarkısını 5000 kere dinlemeye rağmen uçuruma doğru direksiyonu kırmama.

- Bir KGB ajanı gibi sorguya çekip, ağızdan laf alabilme:

"Mina Hanım, demek dişlerinizi fırçaladığınızı söylüyorsunuz. Güzeeel! Öyleyse diş fırçanızın ıslak olması lazım, değil mi?"

...

Diğer yazar Dr. Galea ise unutkanlık ve zihni kavramada yavaşlık gibi pek çok problemin nedeninde aslında uykusuzluğun olduğunu ve biraz uyku ile problemlerin azalacağını dile getiriyor.

Doğumdan kısa bir süre sonra yapılan bahsettiğimiz araştırmalar sırasında hormon değişimleri ve uykusuzluk, dikkat ve hafızayı çok etkiliyor. Doğumdan en az bir yıl geçtikten sonra incelenen hanımlar ile ilgili 2020'de yapılan başka bir çalışma[10] diğerlerinden farklı olarak bir listeyi ezberleme veya kelime hatırlama üzerine değil de, bir olaya çabuk cevap verebilme yönünde tasarlanmış bir test üzerine kurulu. Bu testlerde annelerin, henüz çocuk sahibi olmayanlara göre, yaklaşık 10 yaş daha büyük olmalarına rağmen bazı dikkat testlerinde en az onlar kadar, idare ve uygulama ile ilgili olanlarda ise daha başarılı oldukları gözlemlenmiş.

Başka bir araştırma ise doğumdan 2-4 ay sonra yapılan test ve emar görüntüleri, beyindeki gri maddenin birçok farklı kısmında hacim artışı olduğunu gösteriyor. Annenin bebeğe bakışı ne kadar pozitif ise orta beyinde hipotalamus, substantia nigra ve amigdaladaki değişiklik bu oranda fazla artıyor.[11]

İNSAN-NİSYAN

Hamilelik, doğum ve emzirmede önemli rol oynayan oksitosin hormonu da hafıza üzerine etkili. **Araştırmacılar yaptıkları testler sonucunda oksitosin hormonunun hamilelik ve doğumla ilgili kötü tarafların unutulmasına ve iyi yönlerin hatırda kalmasına neden olduğunu düşünüyorlar.**[12]

Zaten böyle olmasa kim ilk bebeğinden sonra o sancı odasına girmeyi göze alır bilemiyorum. Herhalde insan nesli kesilirdi.

İKİNCİ ERGENLİK

Ergenlikte hormonlar ile insan nasıl değişiyor ise, hamilelik ve doğumda da hem beden hem beyin, ikinci bir ergenliğe girerek değişiyor. Sonunda bambaşka, yepyeni bir insan ortaya çıkıyor.

İlk başta gece vakti bez değiştirmek, bebeğiniz yanlış bir şeyi yutmasın diye dikkat göstermek gibi görevler önemli olurken, bebeğin ihtiyaçları değiştikçe, zamanla okul, ödevler, farklı tehlikelerden koruma gibi ihtiyaçlar beliriyor. Anne de beyni de buna uyum sağlamak için devamlı olarak değişiyor. Birden fazla çocuk, iş ve ev gibi artı sorumluluklar ise beyin fonksiyonlarını daha da çok etkiliyor. Karmaşık olaylar, yeni tecrübeler ile devamlı yaşamak ise daha esnek daha dayanıklı beyinlerin olmasını sağlıyor. İşte anneliğin bir ömür boyu insanı diken üstünde tutması zor olsa da beyin üzerinde pozitif bir etkisi var.

YAŞLI ANNELERDE ANNE BEYNİ

Doğum yaptıktan 30-40 yıl sonra incelenen bir grup anne üzerine yapılan testler ise annelerin beyinlerinde gri madde hacminin, anne olmayanlara göre arttığını ve annelerin hafıza ile ilgili testlerde daha başarılı olduklarını gösteriyor.[13] Hatta çocuk sayısı arttıkça hafıza daha kuvvetleniyor.[14]

Bütün bu anekdotlar, araştırmalar aslında satır aralarından başka bir şeyi daha fısıldıyor sanki: Rabbimizin yaratmasında monotonluk yok. Her şey her an tazeleniyor, yenileniyor, değişiyor. Kâinatın çarkları bu tecdid hakikati üzerine dönüyor. Bunu anlayabilmek için illaki anne olmaya da gerek yok. Kaderde insan ister erkek, ister kadın olsun, ister anne, ister değil, yenilenmedikçe bu çarkların arasında sıkışıp eziliyor, bunalıyor. Anne için bebeği, bir başkası için başka zorluklar, sınavlar, hayat tecrübeleri ile Allah insanı en son gayesine, ulaşabileceği en son noktaya çıkartmayı murad ediyor.

...

Bir hafta sonra Afgan Kafe'nin sahibi Rafiq Abi beni kapıdan girerken görünce birden dikkat kesiliyor. İşaret parmağını kaldırmış, gözlüklerinin üzerinden bana bakarken:

"Sen çok fenasıın," diyor. "Gece gece bize araba arattın." Ama bir yandan da öyle bir gülüyor ki, bu nasıl kızmak anlamadım. Bana sorarsanız, bu kafayla bu planı kurmayı bırakın, unutmadan, bir yerlerde uyuyakalmadan sonuna kadar getirebildiğim için beni tebrik etmesi lazım. Ama şu anda ona anne beynimden bahsedesim yok.

"N'apalım Rafiq Abi, hayatın zor zamanları, biraz mizah ile daha çekilebilir bir hal alıyor."

Tabi hatırlayabilirseniz...❖

(Bu yazının kaynaklarına web sitemizdeki sayfasından ulaşabilirsiniz.)

Postmodern Sürdürülebilir Dünya Hayali Sürdürülebilir mi?

DR. OSMAN EMİNLER

Son zamanlarda adını sıklıkla duyduğumuz bir kavram, farklı şekillerde hayatımızda gündem oluşturmaya başladı. Birçok kelimenin önüne konulan "sürdürülebilir" kavramı enerjiden çevreye, tarımdan sanayiye kadar farklı endüstrilerde kalkınma eylemi ile birlikte kullanılarak uygulama safhasına geldi. Küreselleşme, teknolojik gelişmeler, sanayileşme ve tüketim odaklı yaşam anlayışının empoze edilmesi gibi kırılmalar sonucunda üretim ve tüketim dengesiz bir seviyede artış gösterdi. Bu durum ise çevre, hayvanlar ve bitkiler gibi bizlere emanet edilen türlerin sınırsızca harcanmasını meşru gören bir toplum yapısını ortaya çıkardı...

Özellikle Batı'da son 50 yıldır bir iç sorgulama ile başlayan sürdürülebilirlik hedefi, doğada ortaya çıkan somut problemlerin artması ile, çözüm arayışlarını beraberinde getirmiştir.

Sürdürülebilirlik kavramı ilk olarak Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nun 1987 yılı içerisinde yayınlamış olduğu *"Ortak Geleceğimiz"* isimli raporda *"İnsanlık, doğanın gelecek nesillerin ihtiyaçlarına yanıt verme yeteneğini tehlikeli hale getirmeden, günlük gereksinimleri temin ederek, kalkınmayı sürdürülebilir kılma yeteneğine sahiptir" şeklinde tanımlanmıştır.*[1]

...

Tüm endüstrilerde sıkça duymaya başladığımız sürdürülebilirlik kavramının bileşenlerine baktığımızda ilk bileşen olarak, çevrenin ve doğal kaynakların sınırlı olduğunu ve bu kaynakların verimli bir şekilde kullanılması gerektiğini prensip edinen "Çevre Koruma" kavramını görmekteyiz. Bir diğer bileşen olarak günden güne ekonomik olarak artan tüketim anlayışının çevreye zarar vermeden yapılmasını sağlamayı ilke edinen "Ekonomik Büyüme" olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir diğer ve son bileşen insani ilişkilerin tüm toplumlar için memnuniyet verici bir düzeye ulaşmasının odaklandığı "Sosyal Gelişim" kavramıdır.[2]

Daha somut olarak konuyu ele aldığımızda çevreye verdiği tahribat konusunda tekstil endüstrisi başı çekmektedir. Hem giyim anlamında hem evlerin donatılması anlamında kullandığımız, moda baskısı ile sıklıkla yenilenme ihtiyacı hissedilen tekstil endüstrisi, kullanılan kimyasallar ile doğaya çok ağır tahribatlar bırakmaktadır. *"TOBB kapasite verilerine göre ülkemizde yılda 1 milyon ton civarında tekstil atığı ortaya çıkmaktadır. Bu durum tekstilde geri dönüşümün kaçınılmaz olduğunu ve tüketim konusunda dikkatli davranmamız gerektiğini göstermektedir."*[3]

Sürdürülebilirlik kavramı üzerinde ön plana çıkan bir diğer konu ise teknolojidir. Teknolojik cihazların uzun süre kullanılması çevrenin olumlu etkileneceği bir durum olarak gösterilmektedir. Ulaşımda kullandığımız araçların çevreye yaydığı gazlar gelecekte karşımıza sorun olarak çıkması muhtemel bir konu olarak durmaktadır. Gıda ve tarım sektöründe gelir dağılımı adaletsizliği neticesinde ortaya çıkan dengesiz tüketim çevreye ciddi zararlar vermektedir. Tüm bu sektörlerde yaşanan sorunlara yönelik geri dönüşüm ve verimlilik çalışmaları her geçen gün artmaktadır.

...

Gelecekte pazarlama mecralarında daha fazla duyacağımızı tahmin ettiğimiz bu sihirli sözcüğün (sürdürülebilirlik), firmaların sosyal sorumluluk kampanyalarında her zamanki gibi garnitür görevi göreceği aşikârdır. Doğayı son 100 yıl içerisinde bu derece tahribata uğratan materyalist zihnin, göstermelik kampanyalar ve sihirli sözcükler üreterek işi toparlamaya çalışması son derece gariptir.

Aslında Batı'nın ortaya koyduğu bu ikircikli tavra ek, bir diğer garipsenmesi gereken durum biz Müslümanların referanslarında sıklıkla yer alan bu meselelere sahip çıkılmamasıdır. Ortaya çıkan bu duruma ait bilgilere baktığımızda örneğin *"Allah'ın buyruklarını umursamayan şu insanların yaptığı hatalar yüzünden karada ve denizde fesat ortaya çıktı, nizam bozuldu. Doğru yola ve isabetli tutuma dönsünler diye Allah, yaptıklarının bazı kötü neticelerini onlara tattırır."* (Rûm, 41) ayet-i kerimesinde bugün düzeltilmeye çalışılan durumun sorumluları asırlar öncesinden bizlere haber verilmektedir. Kuran-ı Kerîm'de mevcut durumumuza ait birçok konu haber verilirken, israf eyleminin şeytan ile kardeşlik olarak sonuçlanacağı İsra suresinin 27. ayetinde de zikredilmiştir.

Yaşayan Kuran olan Peygamberimiz'in (sav.) en çok bilinen hadis-i şeriflerinden olan *"Birinizin elinde bir hurma fidanı varken kıyamet kopuyor olsa bile derhal onu diksin!"*[4] tavsiyesi başlı başına bizlerin çevre ile olması gereken ilişkimizin ölçülerini vermektedir.

Bununla birlikte Peygamberimizin hayatı incelendiğinde Mekke'nin fethinin gerçekleştiği yolculuk esnasında, ordunun yolundaki köpek yavrularının rahatsız olmaması için başlarına nöbetçi koyduğunu, Uhud dağı ile ilgili *"Uhud bizi sever biz de Uhud'u severiz"* ifadelerini kullandığını bilmekteyiz. Asırlar öncesinden sade yaşamı ve onlarca örneklerini Peygamberimiz yaşantısından örnekler ile göstermekte ve bizlere sorumluluklarımızı bildirmektedir.

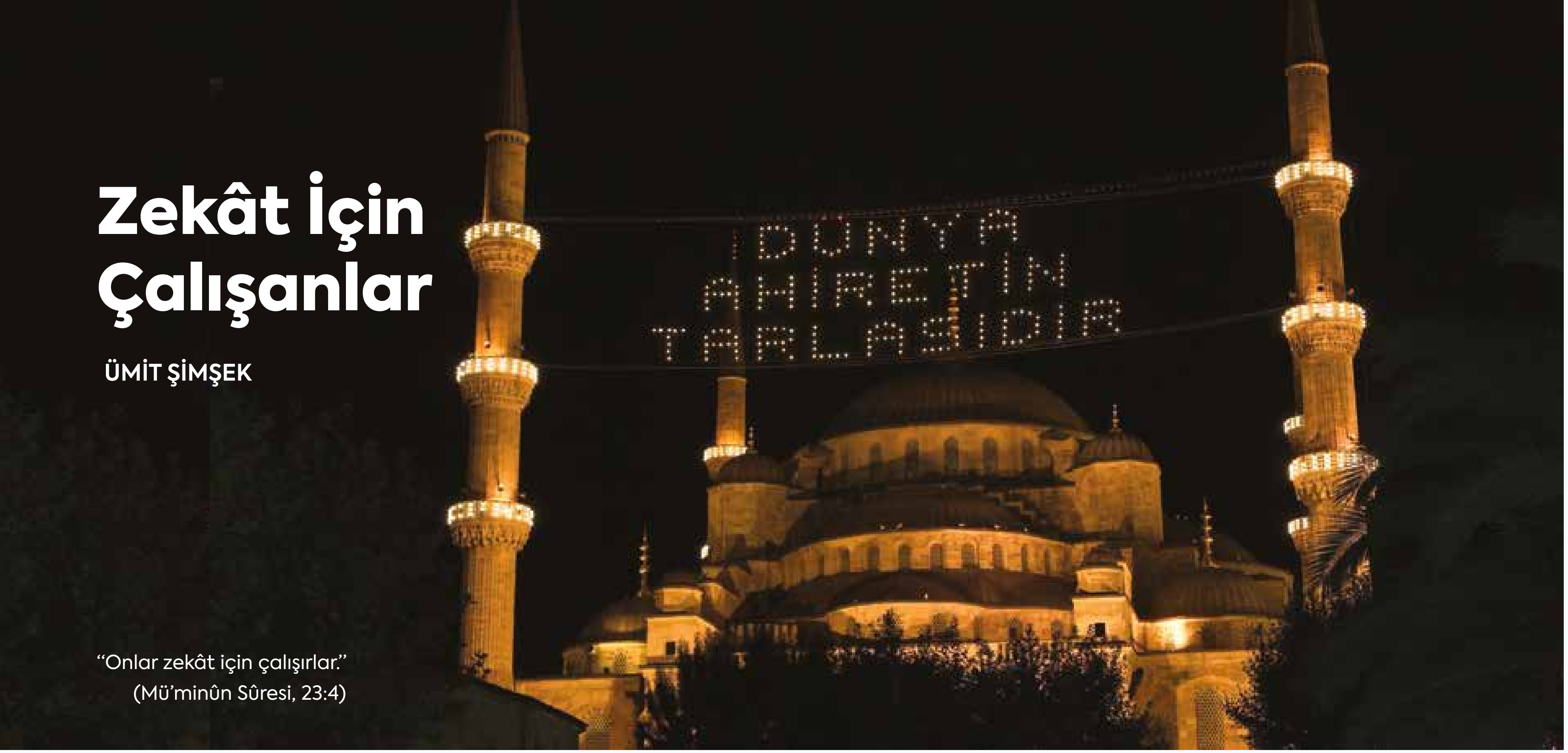
...

Sonuç olarak inandığımız değerlerde doğa ile ilgili, onlarca uyarı ve tavsiye yer almaktadır. Buna ek olarak kadim medeniyetimizde yapılan uygulamaları incelediğimizde bu istikamette birçok örneği şehirlerimizde görmekteyiz. Bize düşen, tekrardan değerlerimizi bireysel hayatımızda yansıtıp, güncel projeler ile kurumsal anlamda desteklemeliyiz. Bizlere "sürdürülebilirlik" maskesi ile pazarlanmaya çalışılan uygulamaların medya ile güçlendirilmiş bir rol kapma olduğunu unutmamalıyız. Geçmişte olduğu gibi yabancılaştığımız İslam'a ait değerlerin, dine yabancı olanlar tarafından bizlere medeniyet diye sunulmasının sürdürülmesi biz Müslümanlar açısından üzüntü vericidir. ❖

Kaynakça: **1.** Commissione mondiale per l'ambiente e lo sviluppo, Brundtland-kommissionen, Comisión Mundial del Medio Ambiente y del Desarrollo, United Nations. General Assembly, WCED., Weltkommission für Umwelt und Entwicklung, ... & Verdenskommisjonen for miljø og utvikling. (1987). Our common future. Peterson's. **2.** Eşkin Özurgancı Pınar, 2019, "Sürdürülebilirlik Nedir?" https:/ekolojist.net/surdurulebilirlik-nedir/ **3.** Altun, Ş. (2012). Türkiye'deki tekstil ve hazır giyim atık miktarları ve geri kazanım imkanları. Ulusal Geri Kazanım Kongre ve Sergisi. Mayıs, 2-4. **4.** (İbn Hanbel, III, 184)

Zekât İçin Çalışanlar

ÜMİT ŞİMŞEK

"Onlar zekât için çalışırlar."
(Mü'minûn Sûresi, 23:4)

CENNETİN en üst mertebesi olan Firdevs Cennetiyle müjdelenen mü'minlerin özelliklerinden biri, bu âyette, özel bir vurgu ile anlatılıyor: Zekât vermek, yahut zekât için çalışmak.

Bu âyetin, henüz bildiğimiz anlamdaki zekât farz kılınmadan önce, Mekke döneminde inmiş olması da Kur'ân'ın bu konuya verdiği önemi yansıtıyor.

Genel anlamıyla "zekât" sözcüğü, arınma ifade eder. İnkârdan, Allah'a ortak koşmaktan, kötülükten, cimrilikten, her türlü bâtıl şeylerden ve kötü huylardan arınma, bu sözcüğün kapsamı içindedir. Bu açıdan bakıldığında, mü'minler, "sürekli şekilde kötülüklerden arınmaya çalışan, bir gönül temizliği içinde bulunmaya özen gösteren kimseler" olarak tanımlanmış olur.

Zekâtın özel anlamı ise, Allah tarafından lütfedilen nimetlerden bir kısmını başka insanlara bağışlamak demektir ki, bu da bir arınmadır. Kul, böylece, Rabbinin bağışladığı nimetlerin içinden, üzerinde bir emanet olarak bulunan kısmını Allah'ın gösterdiği yerlere ulaştırmak suretiyle, o nimetlerden tertemiz ve helâl bir şekilde yararlanmaya hak kazanmış olur.

"Malın kırkta birini vermek" şeklindeki genel bir tanım altında bilinen, zekâtın farz olan kısmıdır ki, bu Medine döneminde hükme bağlanmış ve nasıl yerine getirileceği Peygamber Efendimiz tarafından gösterilmiş bir yükümlülüktür. Ancak bu asgarî bir yükümlülüktür; mü'minler bu çizginin altına düşmemek zorundadırlar. Çizginin yukarısı ise alabildiğine serbest bırakılmış, teşvik edilmiş bir hayır, bir arınma ve gelişme alanıdır.

İşte, bu âyet, daha Mekke döneminde iken, mü'minlere, temel hayat ilkelerinden biri olarak zekâtı öğretiyor; hattâ, onu bir hayat amacı olarak gösteriyor:

"Onlar zekât için çalışırlar."

Daha sonra Medine döneminde inecek olan Bakara Sûresinin başındaki mü'min tanımında geçen "Kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden bağışta bulunurlar" ifadesiyle bir arada incelediğimiz zaman, bu özelliğin şu şekilde açıklanmış bulunduğunu görürüz:

"Onlar, Rablerinin kendilerine bağışladığı her türlü rızıktan bağışta bulunmak için çalışırlar."

Artık bu rızık, mal veya para olabileceği gibi, sağlık, gençlik, ilim gibi maddî veya manevî herhangi bir nimet olabilir. Firdevs Cennetine aday olan bir mü'minin âdeti, bütün bunlardan bağışta bulunmak şeklindedir.

...

Âyet, özel vurgusuyla, bize iki şeyi hedef olarak gösteriyor.

Birincisi: Zekât için çalışın. Zekât alan değil, veren el olun. Kimseye muhtaç olmayacak, muhtaç olanları da gözetecek bir duruma gelmek için çaba harcayın.

İkincisi: Bu dünyadaki çalışmanızın amacı yığmak, biriktirmek, istiflemek, nefsiniz için toplayıp tüketmek olmasın. Siz almak için değil, vermek için çalışın. Allah size nasıl lütufta bulunduysa, siz de insanlara öylece iyilik yapın.

İşte bu pek yüce bir idealdir, bir büyük hayat amacıdır. İslâm'ın insanı nasıl arındırdığını ve nasıl yücelttiğini görmek için bu kısacık âyete bakmak yeter. Daha Mekke döneminin şartlarında, kendileri yardımın her türlüsüne şiddetle muhtaç durumda olan ve dünyaya karşı var olma mücadelesi veren insanlara "Vermek için çalışın" diye hedef gösterilmiş olduğunu dikkate almak, bu dinin özünü ve ruhunu kavramak açısından son derece önemlidir.

...

Bir de bugünlere gelelim:

Vermeyi değil, almayı bir amaç olarak benimsemiş olan bugünün uygarlığında insanlığın ne hale geldiği ortadadır. Zenginleri yoksulların hizmetine koşturan İslâm terbiyesine karşılık, bugünün maddeci dünyasında yoksulların zenginleri besleyip durduğunu görmüyor muyuz? Bunun sonucunda zengin daha zenginleşirken yoksul iyice yoksullaşmakta, tarihin en ileri refah imkânları ile en büyük sefaletleri bir arada yaşanmaktadır. Böyle bir dünyada, bu âyetin gösterdiği ideale insanlığın ihtiyacı her zamankinden daha büyüktür.

Gerçi bu uygarlığın terbiyesi altında formatlanmış ruhlara böyle bir ideali anlatmak pek güçtür.

Almaktan ve yutmaktan başka bir hayat ilkesi tanımayanlar, vermek için çalışmayı bir "enayilik" olarak görebilirler.

Fakat almak için çalışanlar, doymadan ayrılırlar bu dünyadan. Ayrılırken de, aldıklarını arkada bırakıp giderler.

Vermek için çalışanlar ise buradan Firdevs Cennetlerine uçarlar:

Verdiklerini orada daha güzel bir şekilde bulmak için—üstelik, bu dünyada da doyuma ulaşmış, huzuru tatmış, hayatın asıl hazzını yakalamış olarak.

Çünkü onlar, insan olmanın da, yaşamanın da ne anlama geldiğini, Rablerinin lütfuyla çözebilmiş olan kimselerdir. ❖

Mucizevi Özelliklerle Donatılmış

Zemzem Suyu

PROF. DR. SUAT CANBAZOĞLU

Zemzem kuyusunun eski bir fotoğrafı

Tüm canlılar sudan yaratılmıştır, su bağıyla hayata ve birbirine bağlıdır. 8 milyar insanın, milyonlarca ağacın, milyarlarca hayvanın en büyük ortak noktası sudur. Anne rahmine sevgiyle düşen bir damla su ete kemiğe bürünerek canlılık âlemine adım atmaktadır. Daha sonra suyunun çekilmesi ile de hayata veda etmekte, başka dünyalara yol almaktadır.[1] Bir damla sudaki yüce sanat, mükemmel tasarım ve asil tezyinat bize eserin, sanatın harikalığını ve sanatçısını, müessirini, Yüce Yaratıcımızı (cc) işaret ediyor.[2] Su dışında ne içersek içelim susuzluğumuzu gideremeyiz. Suyu çekilen ağaçlar öldüğü gibi, suyu çekilen insan da ölmektedir.[3]

Su vücudumuzun koruyucu kalkanıdır. Su içinde taşıdığı enerji ile insanlara, canlılara mutluluk, arınma getirir ve düşünce gücüne destek vererek pozitif düşünmesini sağlar.

• Su doğanın yakıtıdır. (Leonardo da Vinci)

• Su, ruh ve beden dengesini düzenler ve aynı zamanda biyoenerji kapasitesini çoğaltır.

• Su, vücudumuz için en mükemmel ve en doğal olan "iyileştirici ilaç"tır.

• Su, insan ruhunu kısa zamanda pozitif etkileme gücüne sahip yegâne içecektir.

• Eğer kendinizi iyi hissetmiyorsanız hiç durmayın, hemen su için.

ZEMZEM SUYU MUCİZESİ

Zemzem suyu mineraller ve radyolojik özellikler açısından doğal sudan farklıdır. Zemzemin bir mucizesi, esas itibariyle M.Ö. 2000'den beri sürekli akmakta olmasıdır. Zemzem suyu, susuzluğu giderir ve birçok hastalığa şifa olma potansiyeline sahiptir. Bu suyun efsanevi özelliklerini keşfetmek için farklı çalışmalar yapılmıştır; yine de yaygın araştırmalar yapmaya ve sağlık yararlarını, mineral profilini ve teknolojik perspektiflerini keşfetmeye ihtiyaç vardır. Son zamanlarda yapılan hayvan çalışmaları, Zemzem'in tümör gelişimini engellediği için kansere karşı etkili olduğunu göstermiştir.[4]

Zemzem suyunun çok sayıda sağlık etkisinin bulunması, araştırmacılara çok sayıda sağlık sonuçları, Zemzem suyunun kimyası ile nutrasötik (hastalıkların tedavisinde ve önlenmesinde tıbbi yararı bulunan) faydaları arasındaki ilişkiyi araştırmak için büyük fırsatlar sunmaktadır.[4] İnsan, bitki ve hayvan araştırmaları, çeşitli insan hastalıklarıyla ve gelişmiş kanserli büyümeyle mücadelede Zemzem'den büyük potansiyel faydalar olduğunu göstermiştir. Bitki büyümesini etkilemede olumlu tepkiler de gösterilmiştir. Zemzem suyunun benzersiz mineral bileşimi, yararlı etkiler vermek veya zararlı etkileri engellemek için diğer ajanlarla sinerji içinde çalışan çeşitli nutrasötik ve fonksiyonel faydalar sağlar.

Dünya Sağlık Örgütü'nün raporlarına göre dünyanın en sağlıklı sularından olan Zemzem suyunun esrarı, günümüz teknolojisindeki tüm araştırmalara ve gelişmelere rağmen çözülemiyor.

Diğer sulara göre çok daha besleyici ve mineral barındıran Zemzem suyunun kaynağı halen araştırma konusudur. Kaynağı bulunamayan suyun denizden 80 km uzakta olmasına ve çevresinde başka hiçbir kuyu olmamasına rağmen yıllardır kurumaması, araştırmacıları şaşkına çevirmektedir. Sadece 1,5 m çapındaki kuyu, hac mevsiminde milyonlarca hacının tüm su ihtiyacını karşılamasının izahını yapmak bile çok zordur.

Zemzem suyunun sahip olduğu özelliklere bakıldığında, başta yaratılanların en şereflisi olarak tanımlanan insanların ve diğer canlıların yararına mükemmel bir şekilde programlanmış mübarek bir su olduğunu görmekteyiz.

Zemzem suyu yeryüzünde en mukaddes topraktan kaynayan sudur; Peygamber Efendimizin (sav) kalb-i şerifinin defalarca yıkandığı sudur; her derde devadır; özellikle hummaya (sıtma) şifadır; içilmesi sünnettir; çeşitli hadislerde Zemzem suyu içmenin yararları üzerinde durulmaktadır: "Zemzemi, belalardan korunmak niyetiyle içeni Allahu Teâlâ korur." (Hâkim)

Abdullah İbni Mübarek (ra), "Resulullah, 'Zemzem, içildiği niyete göre faydalı olur' buyurduğu için, ben de kıyamette susuzluktan kurtulmak için zemzemi içiyorum" derdi. (İbni Mace)

İbni Abbas (ra) da Zemzem içerken "Yâ Rabbi senden faydalı ilim ve bol rızık ve her türlü hastalıktan şifa istiyorum" diye dua ederdi.

ZEMZEM ARAŞTIRMALARI

Zemzem kuyusu hakkında bilimsel araştırmalar yapması için 35 yıl önce kurulan ve bu süre zarfında kuyunun ve suyun özelliklerini araştıran Zemzem Araştırma Merkezi, Müslüman olmayan bilim insanları tarafından yönetilmiş olup, Müslüman olmayanların Mescid-i Haram'a girmesi yasak olduğu için, yabancılar görmedikleri kuyudan gelen su hakkında çeşitli polemikler üretmişlerdir.[5]

2002-2005 yılları arasında bu Araştırma Merkezinde Müsteşar olarak çalışan ve dünyanın sayılı yeraltı suları uzmanlarından birisi olan Prof. Dr. Zekai Şen, kalabalık bir ekiple Zemzem kuyusu ile suyunun kalitesi ve özellikleri hakkında araştırmalar yapmıştır. Şen, "İmanlı bir insandım. Zemzem kuyusu hakkında araştırmalar yaptıkça imanım daha da arttı. Zira bilimin açıklayamadığı çok fazla şey var. Bilimin açıklayamadığı noktada iman devreye giriyor" demiştir.[6]

...

Ren Nehri'nin suyundan içen kişinin enerjisinin azaldığını belirleyen Alman bilim adamı Dr. Knut Pfeiffer, sular üzerine araştırma yaparken bir şekilde bir miktar Zemzem bulur ve içer, 35 dk sonra da rahatladığını hisseder. Araştırmasını derinleştiren Alman bilim adamı Dr. Pfeiffer, şaşırtıcı bir gerçekle karşılaşır. Zemzem'in mayalama özelliği bulunduğunu, bir bardağının bir kova şebeke suyunu temizlediğini, bu özelliğiyle bile enerji ve şifa kaynağı olduğunu tespit eder.

Dr. Pfeiffer, "Zemzem suyu her şart atlında değişmiyor ama değiştiriyor. Çok acayip bir deney yaptım. Bir damla zemzem suyuna yüz damla normal su karıştırdım. Sonuçta gördüm ki, suyun hepsi Zemzeme dönüşmüş. Sonra bir damla Zemzeme bin damla normal su karıştırdım ve yine gördüm ki, hepsi Zemzeme dönüşmüş. Bunun sebebi nedir, neden? Zemzem'de öyle bir enerji var ki, başkasını değiştirir ama kendi değişmez" diyor.

No	Hasta Adı	Tansiyon (mm Hg)	30 Gün Sonra Ortalama Tansiyon (mm Hg)
1	Gulzarbibi	150/90	130/80
2	Muhammad Mushtaq	150/100	140/90
3	Salma Bibi	140/80	120/80
4	Haleema Bibi	140/100	130/95
5	Zaib-un-nisa	160/100	130/80
6	Abdul Qayyum	150/90	130/80
7	Shameem Bibi	170/100	140/90
8	Azrakhatoun	140/90	150/90
9	Nor Khan	150/90	130/80
10	Farkhanda	160/100	130/80

Tablo 3. Tansiyon üzerinde Zemzem suyunun etkisi hakkında 10 hasta üzerinde yapılan inceleme.[17]

ZEMZEM SUYUNUN KALİTESİ, FAYDALARI VE MUCİZEVİ ÖZELLİKLERİ

Yapılan araştırmalarla Zemzem suyunun pek çok özelliği belirlenmiştir. Zemzem suyunun sahip olduğu lezzet başka hiçbir suda bulunmazken, az miktarda tuz ve kükürt içermektedir.[7] Bunun ile beraber bulanık olmayıp tümüyle saf, berrak bir halde olması, sağlığa zarar verebilecek hiçbir madde içermemesi, vücudun ihtiyaç duyduğu besinleri karşılayabilmesi, insanı tok tutması, kokusuz oluşu ve idrar yoluyla değil sadece ter yoluyla dışarı atılıyor olması, Zemzem suyunun mucizevi özellikleri arasında yer almaktadır.[7]

İbni Abbas'tan (ra) rivayet edilen bir hadis-i şerifte Rasulûllah (sav) şöyle buyurmuştur: "Dünyanın en güzel suyu Zemzem suyudur, çünkü doyurucu (açlığı giderici) ve hastalara şifa vericidir."

ZEMZEM SUYUNUN SAĞLIK AÇISINDAN FAYDALARI

Florürün diş çürüklerinin önlenmesindeki rolü çok iyi bilinmektedir. Çok sayıda çalışma, florürün içme suyundaki faydalı etkilerini doğrulamıştır. 1942'den beri Dean ve arkadaşları, farklı florür seviyelerine sahip içme suyu ile çürük prevalansı arasında ters bir ilişki olduğunu ve içme suyunda yaklaşık 1 ppm florür içeren suya maruz kalmanın çürük deneyimini %50 oranında azalttığını belirlemişlerdir.(9) Diğer birçok çalışmada içme suyunda artan florür konsantrasyonu seviyesi ile düşük çürük deneyimi tespit edilmiştir.[10]

Resulullah (sav), "Zemzem suyu bütün hastalıklara şifadır" buyurdu (HR Ad-Dailani)[16]

Yukarıdaki hadislere göre Zemzem suyu her hastalığa (derde) devadır. Bu bağlamda, Zemzem suyunun faydasını tansiyon hastaları üzerinde bilimsel olarak analiz edilmek üzere 20 hipertansiyon hastası seçilip, 10 hastaya diyet gibi tüm şartları sabit tutularak 30 gün boyunca basit musluk suyu yerine Zemzem suyu verildi. Diğer 10 hastaya maden suyu içirildi. Doğasında hafif alkali bulunan Zemzem suyu kullanan 10 hastada, tansiyonda önemli düşüş olduğu görüldü.[17] Zemzem suyunun bu etkisi, yüksek konsantrasyonda kalsiyum varlığından kaynaklanmış olabileceği sonucuna varılmıştır. (Tablo 3)

ZEMZEM SUYUNUN KRİSTALOGRAFİSİ

Emoto, yüksek kaliteli suyun güzel ve karmaşık kristaller oluşturduğunu, düşük kaliteli suyun ise kristal oluşturmada zorluk çektiğini iddia etti. Emoto Zemzem suyu ile de araştırmalar yaptı.. Emoto, denemelerin ve niyet sözlerinin yanında su kristallerinin fotoğraflarını içeren Sudan Mesajlar başlıklı bir çalışmanın birkaç cildini yayınladı.

Zemzem suyu hakkında çok yönlü ve daha fazla bilimsel araştırmalar yapıldıkça yaratıkların en şereflisi olarak yaratılan insan başta olmak üzere bitkiler, hayvanlar vb. canlılar üzerinde faydalı birçok yönü daha ortaya çıkacak gibi görünmektedir. ❖

(NOT: Bu yazının ayrıntılı tam metnine ve kaynaklarına web sitemizdeki sayfasından ulaşabilirsiniz. www.zaferdergisi.com)

Amazon Nilüferleri Gibi...

ELİF E. BAYRAKTAR

Amazon nilüferleri, Amazon Nehrinin dibindeki bataklığın içinde büyümeye başlarlar ve daha sonra nehrin yüzeyine doğru uzanırlar. Bunun sebebi, yaşayabilmeleri için gerekli olan ışığa ulaşmaktır. Suyun yüzeyine çıktıklarında ise büyümeleri durur ve burada üstü dikenli yuvarlak tomurcuklar boy gösterir.

Bu tomurcuklar ise birkaç saat gibi kısa bir sürede, boyu neredeyse iki metreye varan dev yapraklar olarak açılırlar. Ne kadar çok yaprakla nehrin üzerini kaplarlarsa o kadar çok güneş ışığından yararlanabileceklerini "bilir gibi hareket eden" bu nilüferler, sonuçta güneş ışığından bol bol faydalanarak, fotosentez yapabilme imkânı bulurlar. Aksi takdirde nehrin dibindeki ışık yetersizliği sebebiyle yaşamlarını devam ettiremeyeceklerini de adeta "bilirler". Bir bitkinin böylesine 'akılıca' bir taktik izleyebilmesi ise elbette düşünenlere bir şeyler anlatıyor.

Acaba bir nehrin derinliklerinde hayata yeni başlayan tomurcuk, ışığa ihtiyaç duyacağını, bunun noksanlığı durumunda yaşayamayacağını, ihtiyacı olan şeylerin suyun üzerinde mevcut olduğunu nereden bilir? Bunları nasıl düşünür ve alınacak tedbirler arasından en uygununu nasıl seçer ve bunun için gerekli adımları nasıl atar?.. Aklı rehber edindiğini söyleyen bazıları, bütün bu kararları alan ve işleri yapanın bu bitkinin kendisi olduğunu da akılları başlarındayken mi söylüyorlar acaba, insan merak ediyor...

Evet şüphesiz ki bu hayranlık uyandıran mucize de yeryüzünü—bir yönüyle sanat galerisi olarak—harika eserleriyle donatan Allah'ın eseri. Nilüfer bitkisi de yeryüzünde Allah'ın sanatlarının aynası olan eserlerinden sadece birisi...

Bize de bu mucize çiçeklerinden, arılar gibi tefekkür balı yapmak kalıyor. Tefekkürünüz bal olsun. ❖

Canlı Cansız Her Şeyin Bilinci Var mı?

PROF. DR. SEFA SAYGILI

Araştırmalar, düşünürler ve filozoflar yüz yıllardır bilinci (zihni) anlamaya, açıklamaya çalışmalarına rağmen çözüme yaklaşılmış bile değildir. Beynimiz yaklaşık 1.400 gram ağırlığa sahip, olağanüstü karmaşıklıkta mükemmel bir organımız. 100 milyar nöron (sinir hücresi) ve bunların aralarındaki trilyonlarca bağlantıdan oluşuyor. Ayrıca 1 trilyon civarında da glia (destek) hücreleri mevcut.

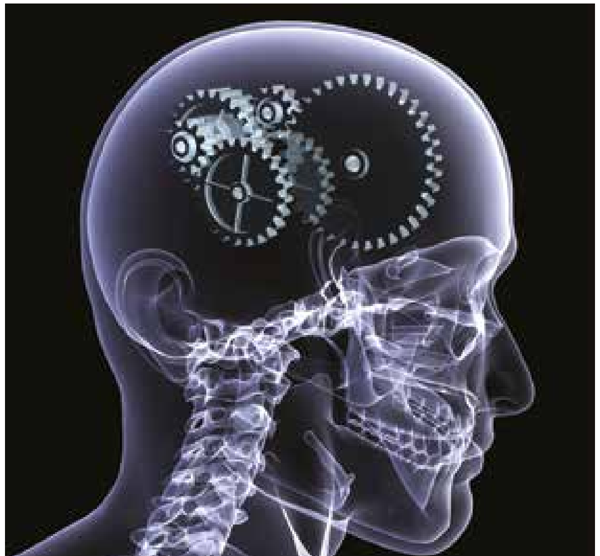
Problem de burada: Bu hücrelerden bilinç dediğimiz farkındalık nasıl ortaya çıkıyor? Maddi bir yapıdan, mana yani hisler, duygulanım, davranış ve deneyimler nasıl meydana geliyor?

Günümüz filozoflarından Avustralyalı David Chalmers'in deyimiyle 'zor problem' denilen bu gizemin cevabını, beynin nasıl çalıştığını anlamada muazzam ilerleme kaydedilmiş olsa da, bilemiyoruz.

Ünlü Darwinci biyolog Thomas Huxley bu zorluğu şu benzetme ile dile getirmişti: "Bilinç hali gibi dikkat çekici bir şeyin sinir dokusunu harekete geçirmenin sonucu açığa çıkması, Alaaddin'in lambasını ovuşturduğunda cinin açığa çıkması kadar anlaşılmazdır."

İlginç olan ise bilincin anlaşılması için ileri sürülen yaklaşımların hiçbirinin inandırıcı olmadığı ve çözüme hiçbir zaman ulaşamayacağımız fikrinin giderek ağırlık kazanması.

Bilim adamları, gözlemlenemeyen deneyimlerle gözlemlenebilir süreci insanların beyin taramalarıyla anlamaya çalışıyor. Sözgelimi açlık hissini göremeyiz ama bu his, beynin hipotalamusundaki görünür aktiviteleri ile ilişkilendiriyor. Peki, neden hipotalamustaki aktivite, açlık hissiyle birlikte gelir? Ancak buradaki nihai yeme isteği, neden bilinçli deneyimlerin beyin aktiviteleriyle ilişkilidir?

Evet, zihnin (bilincin) anlaşılmasında bilimsel dünyada büyük bir boşluk bulunuyor. Şimdi ise bazı filozoflar çaresizlikten olacak, bilincin, fiziksel dünyanın esas ve her yerinde bulunabilen bir özelliği olduğunu ileri sürüyorlar. Yani canlı ve cansız her şeyin zihne veya zihin benzeri bir niteliğe sahip olduğunu iddia ediyorlar. Buna da Panpsişizm deniyor. Filozof Christof Koch, "Bilinç, doğada her yerde var demek zihinsel olanın fizikselden nasıl çıktığını ve bunun tersini açıklama ihtiyacını zarif bir şekilde ortadan kaldırır. İkisi bir arada var." diyerek kendini rahatlatıyor adeta.

Ancak Koch, bu tuhaf fikirleri duyanların inanmakta zorluk çektiğini ve "Şaka yapıyor olmalısın" dediklerini de itiraf ediyor.

Zihnin hayaletimsi veya doğaüstü açıklamalarından kaçınmaya yönelik bu tür çabaların genellikle gerçeküstü, metafizik bir alana sapması, materyalist teorilerin bir ironisidir. Bilinci açıklarken şiddetle karşı çıktıkları metafizik ve mistik izaha kalkmaları onları gülünç duruma düşürmektedir. Filozof John Searle ve nörobilimci Kevin Mitchel, Panpsişizm görüşü için 'yanlış' demenin bile lüzumsuz olacağını yazdılar.

Zihni gerçekten anlamak istiyorsak materyalizmin tamamen bir kenara atılması gerektiğini savunan çağdaş düşünürlerin de bir grubu var. Filozof Thomas Nagel, zihnin açıklanamaz bir evrim kazası sonucu ortaya çıkan bir fenomen olmayıp, doğanın temel bir unsuru olduğunu söylemektedir. Filozof Hoffman ise deneysel gözlemlerin bilincin gerçeklik için bir temel olduğunu kanıtladığına, evrimin teorisinin ise gerçeği gözümüzden sakladığına inanmaktadır.

Sonuç olarak bilinci ve zihni açıklamak için maneviyatı, metafiziği ve doğaüstü izahları reddeden bu pozitivist filozof ve düşünürlerin çıkış yolu bulamayınca Panpsişizm gibi yine metafizik olan tuhaf ve mantık dışı bir açıklamaya sığınmış olmaları materyalizmin acınacak yüzünü bir kere daha göstermektedir. ❖

HAZIR CEVAPLAR

HAZIRLAYAN: PINAR ÇAĞLAR

AİLE OLMAK

Muhabbet insanları birbirlerine ne güzel bağlar. Biri dünyada biri ahirette de olsa o bağ kopmaz. Bir teyze ile aileden konuşurken eşi sorulduğunda şu sevgi dolu, hasret dolu, unutulmaz cevabı vermiş:

"İkimiz de öldük, onu gömdüler."

• • •

ALLAH SEVGİSİ

Beyazid-i Bestami Hazretlerine, Allah sevgisi sorulduğunda şu hakikatli cevabı vermiş:

"Allah'ı seviyorum sanırdım! Ama anladım ki, esas olan Onun sevmesi imiş... Allah bir kulu severse, onun kalbini Kendisi ile meşgul edermiş."

• • •

YABANCI VAR MI?

Almanya'da müfettiş firmayı denetime gelmiş. Alman patron ve onun yanında da ustabaşı Türk, hep beraber fabrikayı geziyorlarmış.

Müfettiş sormuş:

"Firmada hiç yabancı var mı?"

Ustabaşı Türk kendinden emin bir edayla cevap vermiş

"Bizim patron yabancı, geriye kalan herkes Türk bu firmada." ❖

İhtiyacımızı Derdimizi Kime Açalım?

YUSUF YALÇIN

Her insan ister... İsteklerimiz; ihtiyaçlarımızdan başlayıp, hayal dünyamızın sınırlarına kadar uzanır. Ancak bu istediklerimize ulaşmak için elimizdeki imkanlar sınırlıdır.

Bu yüzden insan bu hadsiz ihtiyaçlarına kavuşmak için hep daha fazla güç ve iktidar peşinde koşar. Kendi iktidarı yetersiz kalınca da kudreti ve zenginliği kendisinden fazla olanlara yakın olmak ihtiyacı hisseder.

Ancak bu dünyada kimden istesek, kime sığınsak hepsi de bizim gibi aciz, fakirdir. En zenginin bile iktidarı yere göğe söz geçirmeye yetmez. Allah'ın vermediği bir nimeti elde etmeye serveti yetmez.

O halde aciz olmayan, herhangi bir şeye ihtiyaç hissetmeyen, zenginliği nihayetsiz olan bir kapı bulmalı ve ona sığınmalıyız. İşte o kapı acizlikten münezzeh, fakirlikten müberra olan, Kadir, Mucib ve Ğaniyy olan Rabbimizin kapısıdır.

Rabbimiz Kuran'da, *"Dua edin (yani isteyin) cevap vereyim"*[1] diyerek bize geniş bir kapı açmıştır. O halde neden sıkıntılarımızı bizim gibi aciz insanlara açıyoruz da, her şeye gücü yeten Rabbimize açmıyoruz? Neden hem kendimizden hem de her şeyden bol bol şikayet ediyoruz da, halimizi Rabbimize arz edip, acizliğimizi itiraf edip, Onun dergahından talep medet istemiyoruz?

Bir padişah ilânat yapsa, "halkımdan kimin ne isteği varsa gelsin bana dilekçesini versin hepsine cevap vereceğim" dese, ama birisi kalksa padişah yerine, onun aciz bir memuruna gitse ve dilekçesini ona arz etse veya ihtiyacı çok olduğu halde tembellik edip hiçbir şey istemese padişahına karşı uygunsuz davranmış olmaz mı? Aynı şekilde bizler de dilekçemizi asıl makam sahibine arzetmek yerine kendimiz gibi acizlere arz ederek Rabbimizin bu rahmet kapısını kapatmış olmaz mıyız?

Allah Resulü (sav) *"Dua ibadetin özüdür"*[2] buyurmuştur. Yani dua; ibadetin çekirdeği, aslı ve esasıdır. Dua olmazsa ibadetler içi boş sadece kabuktan ibaret hale gelir.

Üzülerek ifade edelim ki, günümüzde duadan çok uzaklaşmış bulunuyoruz. Farz namazları apar topar kılıp, duanın en makbul vakitleri olan farzlardan sonraki dua vakti fırsatını terkedip veya dilimizin ezberlediği ama kalbimizin iştirak etmediği sözleri söyleyip kalkıyoruz.

Aynı şekilde oruçta vücut acizliğini iyice anlamış ve oruçlunun duasının makbul olduğunu Allah Resulü (sav) müjdelemişken, biz dua fırsatını atlıyor yani özünü ve çekirdeğini terkediyor kabuğu olan sadece açlık ile yetiniyoruz. Adeta şu hadisin işaret ettiği insanlardan oluyoruz: *"Nice oruç tutanlar var ki, oruçlarından payları açlık ve susuzluktur. Ve yine nice ayakta duranlar/namaz kılanlar var ki, namazından elde ettiği şey yorgunluktur."* (İbn Hanbel, 2/373)

Hac ve umre gibi özel zamanları lebaleb dua ile geçirmek gerekirken vaktimizi muhabbet ve alışverişlerle geçiriyoruz.

Zekatı verirken, Cenab-ı Hakk'ın ihsan ettiği maldan ihtiyaç sahibinin hakkını ayırırken bir yandan da malımızdaki varsa haram ve şüphelileri temizlemesi için dua ile ona ruh katmak gerekirken; malesef duayı ihmal ediyor giden malın yerini dolduracak bir hazineye sırtımızı dönmüş oluyoruz.

Duamız, aynı zaman da Allah'ın indinde değerimizin de bir göstergesidir. Yani duamız yoksa değerimiz de yok malesef. Rabbimiz Kuran'da *"Duanız olmazsa ne ehemmiyetiniz var?"*[3] diye bizleri ikaz etmiyor mu?

Dua ediyorum ama bir türlü kabul olmuyor diye düşünmemek gerekir. Üstad Bediüzzaman'ın da ifade ettiği gibi *"Cevap vermek ayrıdır, kabul etmek ayrıdır. Her dua için cevap vermek var. Fakat kabul etmek, hem ayn-ı matlubu (talep edilen şeyi) vermek, Cenâb-ı Hakk'ın hikmetine tâbidir."*[4]

Allah Resulü (sav) buyurdu ki: *"Kul, Allah'a haram işlememek ve rahmetini bir başkasından esirgemesini istememek şartıyla dua ederken, acele edip sabırsız davranmasın."*

Bunun üzerine sahabeler: *"Acele edip, sabırsız davranmamak ne demek?"* diye sordular. Rasulûllah (sav)

"Kişinin, ben dua ediyorum, fakat kabul edilmiyor, diyerek dua etmeyi bırakmasıdır. Oysa o duaya devam etmelidir." demiştir.[5]

Yine Efendimiz (sav) buyurdu ki: *"Bir kimse Allah'a dua ettiğinde, Allah ona istediği şeyi verir veya onun yerine derecesini yükseltir, ya da başına gelecek aynı derecedeki belayı önler. Fakat o kimsenin duası, haram işlemek veya Allah'ın rahmetini bir başkasından esirgemesini istemek şeklinde olmamalıdır."*[6]

Son olarak, Peygamber Efendimizin (sav) dua ile ilgili önerilerini nakledip konuyu noktalayalım:

•*"Dua, başınıza gelmiş ve gelecek olan musibetlerden sizi korur. Ey Allah'ın kulları! Allah'a dua ediniz."* (Tirmizi, Müsned) •*"Bir Müslüman Allah'a dua ettiğinde, 'dilersen beni affet, dilersen bana rızık ver' şeklinde değil, bilakis kesin bir ifadeyle, 'Ey Allah'ım! Benim şu ihtiyacımı gör, bana şunu ver' diyerek dua etmelidir."* (Buhari) •*"Allah'a, 'O benim duamı kabul edecek' diye, inanarak dua edin."* (Tirmizi) •*"Allah indinde duadan daha kıymetli bir ibadet yoktur."* (Tirmizi, İbni Mace) •*"Allah'tan, Onun fazlını istemek için dua ediniz. Çünkü sizin kendisine dua etmeniz. Onun hoşuna gider."* (Tirmizi) •*"İhtiyaç duyduğunuz her şey için, Allah'a dua edin. Hatta ayakkabınızın bağı dahi kopsa!.."* (Tirmizi)

Son hadis özellikle çok calib-i dikkattir. Yani insanın muktedir olduğunu sandığı basit işler için bile, tedbir olmak üzere Allah'tan yardım istemelidir. Çünkü Allah'ın yardımı olmaksızın, bizim tedbirimiz bir yarar sağlamaz. Her sonucu Allah yaratır.

Her talebi Allah'a arzetmenin diğer güzelliği de; her an Rabbimizin huzurunda olduğumuzu, bizi duyduğunu, bizi gördüğünü, kimsesiz ve garip olmadığımızı bize hatırlatmasıdır. Üstad Bediüzzaman'ın ifadesiyle:

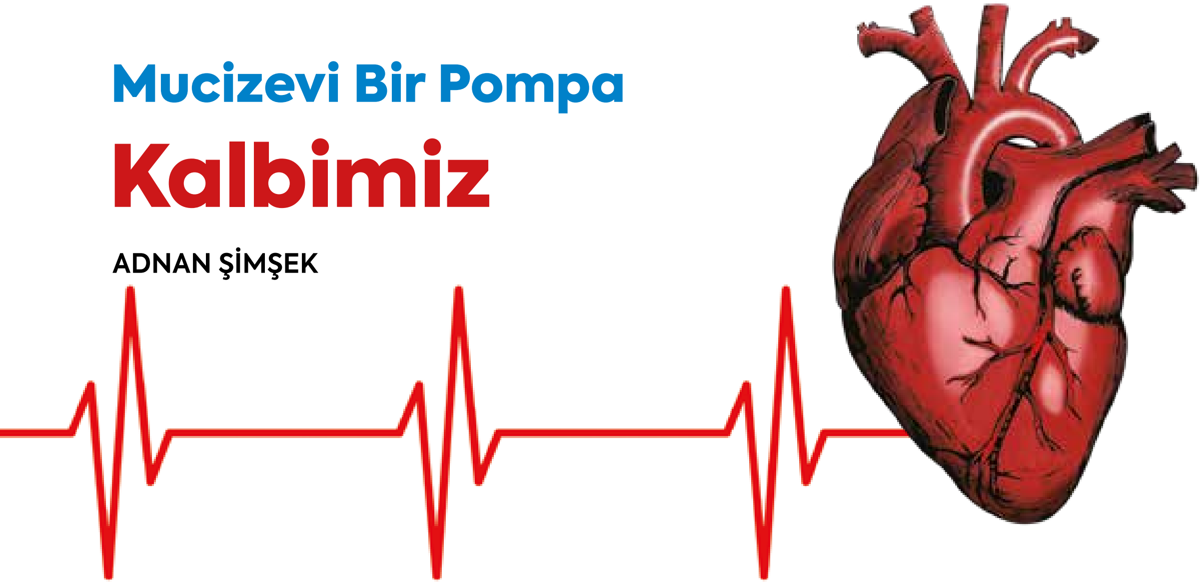
"Dua eden adam anlar ki birisi var; onun hatırat-ı kalbini işitir, her şeye eli yetişir, her bir arzusunu yerine getirebilir, aczine merhamet eder, fakrına medet eder."[7] ❖

Kaynaklar: **1.** Mü'min Suresi, 60. ayet **2.** Tirmizi, Tefsir, 40. hadis **3.** Furkan Suresi, 77. ayet **4.** Sözler, Yirmi Üçüncü Söz **5.** Müslim **6.** Tirmizi **7.** Sözler, Yirmi Üçüncü Söz

Mucizevi Bir Pompa

Kalbimiz

ADNAN ŞİMŞEK

“Göğsünde atınca senin mi sandın?”

Beklenen yeni dünya misafiri anne rahmindeki serüveninin 25. gününde. Kalp inşasının başlangıç safhasında görülen sadece hücrelerden ibaret kalp kası. Bu kas o kadar küçük ki, çıplak gözle görülmüyor. Ancak görüntüleme cihazıyla görünen birbirine bitişik bu iki şerit, birden kusursuz bir origami sergiler gibi, katlanarak gelişmeye başlıyor. Heyecan veren sürecin henüz başlangıcındayız.

Birkaç gün sonra kulakçıklar ve karıncıklar görünmeye başlıyor. Birkaç hafta içinde, tamamen gelişmiş bir kalbe ulaşana kadar, her bir valf, kalbin içine doğru çekilmeye devam ediyor.

Embriyo daha 6-8 haftalıkken, 8-12 gr ağırlığa ve yaklaşık 2 cm boya ulaşıyor. Bir üzüm tanesi küçüklüğündeki bebek namzedinin, üzüm çekirdeği kadar minicik kalbinden gelen, kalp atış sesleri işitilmeye başlıyor. Dakikada 110-160 defa.

Bu mucizevi pompanın hacmi sabit değil. Vücudun gelişimiyle uyumlu olarak, kalbin büyümesi devam ediyor.

...

Yale University’den Alexander Tsiaras, Nobel ödülü kazandıran MRI cihazıyla, embriyonun anne rahmindeki gelişimi ile ilgili gözlemlerde bulunan birisi. Kalbin inşa sürecinden büyülendiğini belirterek şunları söylüyor:

“Bu matematiksel modellerin karmaşıklığı ve tüm bunların nasıl yapıldığı, insanın anlayabileceğinin ötesindedir. Bir matematikçi olmama rağmen, bizi oluştururken, bu yapıların nasıl kurulduğuna, hiç hata yapılmayışına, büyülenerek bakıyorum. Bu bir gizem, bu bir büyü, İlahi bir şey bu.”

Göremediğimiz yaratıcımız, eserleriyle kendini tanıtıyor. Bilinenler kavrandıkça, bilinmeyene pencereler açılıyor. Zaten akıl ve vicdan bunun için verilmiş.

Kalbimiz, dakikada 70-100 atımlık tempoyla, ortalama olarak 3 milyar defa atacak şekilde tasarlanıyor. Yaklaşık 300.000 ton, yani 10.000 petrol tankerinin alacağı kanı pompalıyor, takribi (yaklaşık) bir ömür boyunca...

Kontrolümüz Dışında Çalışan Bir Tasarım Mucizesi

Yorucu egzersizler sırasında kalp, temposunu 180 defaya kadar yükselterek pompaladığı kan miktarını artırır. **Vücudun daha fazla enerjiye ihtiyaç duyduğu anda, normal temposunda çalışsaydı, denge bozulacağından vücutta hasarlar meydana gelirdi.** Kalbin mükemmel yapısı sayesinde böyle bir şey olmaz. Pompalanacak kan miktarı, bizim bir müdahalemize gerek kalmadan ayarlanır.

Gerektiği kadar çalışan kalbin, pompalayacağı kan miktarı ve hızı, ister uykuda, ister uyanık olalım, hassas bir incelikle düzenlenir. Kalpteki yapı kusursuz bir tasarım mucizesidir.

...

Kanın vücudumuzdaki dolaşımını sağlayan kan dolaşım sisteminin yapısı, işletim sistemi de hayranlık verici. Atar damar, toplar damar ve kılcal damarlar dahil, kan dolaşım ağının; takribi uzunluğu 100 bin ila 160 bin km. Bu uzunluk, ekvator çevresini 2,5 ila 4 sefer dolaşmaya denk geliyor. Vücudumuzdaki trilyonlarca hücreye ulaşan muhteşem bir taşıma ağı...

...

Elimizi göğsümüze götürüp, zaman zaman kalbin atışını hissetmek ne güzel... **Kalbimiz bir gün içinde 100.000’den fazla kasılıyor.** Parmaklarımızı yumruk yapacak şekilde kapatıp açmayı tekrarladığımızda, bunun ne demek olduğunu daha iyi anlarız. Elimiz kısa zamanda yorulur. Ama yumruk kadar kalp bir ömür boyu çalışır.

Ağırlığı 400 gramdan daha az olan kalp, her gün bir tırı 32 km götürecek kadar enerji üretiyor. İnsan kalbinin sağladığı basınç, kanı 10 m yükseltmeye yeterli. Kalbimizin attığını hissetmemiz de bundan. Bütün vücuda kanı dağıtabilmek için; böyle bir basınç ve buna dayanacak kadar sağlam böyle bir organ gerekli.

Kan basıncı diğer organlara zarar vermeyecek şekilde ayarlanıyor. Kalbimiz tek pompa gibi değil, yan yana duran iki pompa gibi çalışır. Her pompanın kendi kulakçığı ve karıncığı var. Bu bölünme dolaşım sistemini de ikiye ayırır. Kalbin sağ tarafı kirli kanı, nispeten düşük bir basınçla akciğerlere yollar. Sol taraf ise temiz kanı yüksek bir basınçla tüm vücuda pompalar. Bu basınç ayarı hayati öneme sahiptir. **Şayet akciğere giden kan, vücuda yayılan kanla eşdeğer basınçla pompalanmış olsaydı, akciğerler bu basınca dayanamaz ve parçalanırdı.** Kalpteki bu kusursuz yapı ve işletim sayesinde böyle bir problem olmuyor.

Kendini Rüzgâr Zanneden, Rüzgârın Önündeki Yaprak...

İnsan yapısı pompalarla kıyaslandığında hayranlık veren özellikleri ve kusursuz tasarımı daha iyi anlaşılıyor.

Suni kalpler yapabilmek için, yoğun gayretler var. Milyarlarca dolar harcandı ve harcanmaya devam edecek. Kalp nakli ameliyatlarındaki başarı haberleri medyada büyük yankılar uyandırdı.

Asıl yankılar uyandırması gereken, kalbimizi yaratan ve çalıştırana teşekkürler olması gerekmez mi? Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı varsa, kalbimizin hatırı rakamlara sığar mı? Allah’ı hatırlamamak kalpsizlik değil mi?

Biz, ne kalbimiz, ne de diğer organlarımız için hiçbir bedel ödemedik. Teşekkür etmek vicdani bir sorumluluk. Şükreden bir kul olmayalım mı? Yeryüzünün en mükemmel pompası olan kalbimizin yaratıcısına teşekkürde, marifette derinleşen bir kul olmayalım mı?

Aşikar olan şu ki; bizden başkası bizde tasarruf ediyor. Bilincimizin, bilinçdışı olarak vücudumuzda gerçekleştirilen mucizevi faaliyetlere oranı, binde bir bile değil. Hatta sistemin bütününe bakınca, milyonda bir bile değil. Bunun farkında olmayınca, rüzgârın önündeki yaprağın kendisini rüzgâr zannetmesi gibi bir aldanış içinde bir ömür yaşanıyor. ❖

KALBİM!..

Bir iş adamı doktoruna dert yanmış:

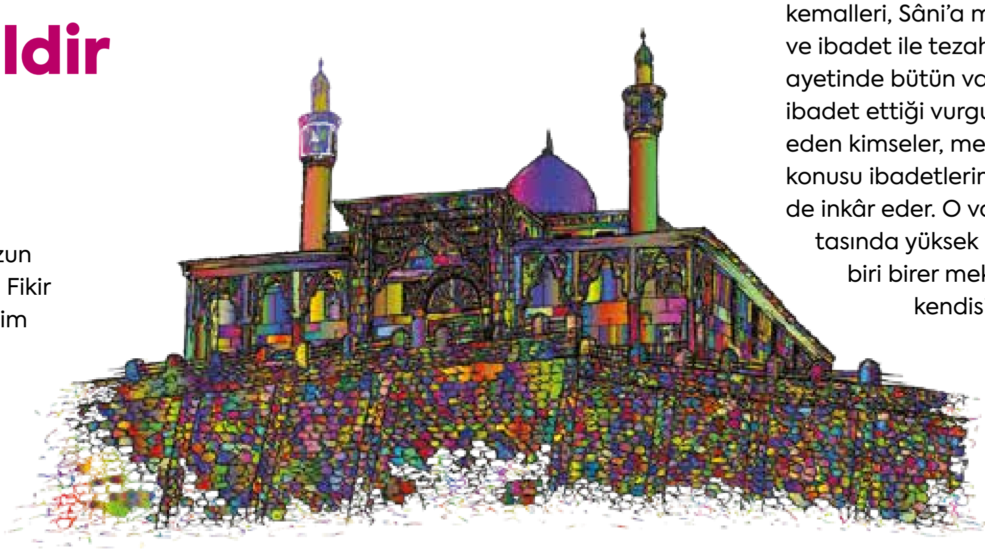
“Milyarlarca liralık bütçemi yönetiyorum, kalbimi yönetemiyorum.”

Doktor demiş:

“Tabi yönetemezsin. Kalp, Allah’ın mülkü. Göğsünde atınca senin mi sandın. Kalbin senin değil ki, sana emanet. Problem çıkarmadığı müddetçe pek hatırlamasan da, çok değerli bir emanet.

Allah, Kimsenin İbadetine Muhtaç Değildir

PROF. DR. NİYAZİ BEKİ

Bu yazımızda bir genç okuyucumuzun sorularına cevap vermeye çalışacağız. Fikir aynasına yansıyan bu gibi algılar—vehim ve vesvese türünden de olsa—gittikçe müzmin kalbî bir hastalık şeklini alabilir. Bu sebeple bu konuda bilebildiğimiz kadarıyla sadra şifa olacak bazı gerçekleri seslendirmek büyük önem arz etmektedir.

Diyorlar ki; İslam'a göre, Allah'ın kâinatı yaratmasındaki maksadı, özellikle—cin ve insan gibi—canlı ve şuurlu varlıklara kendini tanıtmak ve kendine ibadet ettirmektir. Nitekim *"Ben cinleri ve insanları, sırf bana kulluk etsinler diye yarattım"* (Zariyat, 51/56) mealindeki ayette bu hakikate işaret edilmiştir. Bununla beraber deniyor ki, "Allah kendisine ibadet edilmeye muhtaç olduğu için mi, onu tanımayan, kendisine ibadet etmeyenleri cezalandırıyor?" Oysa bir başka şeye muhtaç olan ilah ve yaratıcı olamaz! İşte bu yazımızda böyle problemli düşünen kalplere bir reçete olması dileğiyle yazmak istiyoruz:

Daha çok ibadet görevlerini yerine getirmekten, özellikle günlük beş vakit namazı kılmaktan üşenip tembellik gösteren kimselerden işitiyoruz; diyorlar ki: Cenab-ı Hakk'ın, bizim ibadetimize ne ihtiyacı var ki, Kur'an'da çok şiddet ve ısrar ile ibadeti terk edenleri azarlayıp Cehennem gibi dehşetli bir ceza ile tehdit ediyor. Ehemmiyetsiz cüz'î bir hataya karşı, çok büyük bir şiddet gösteriyor. Halbuki görünürde bu tavır, itidalli ve istikametli ve adaletli olan Kur'an'ın ifadelerine yakışmıyor.

Bu vesveseye karşı deriz ki; her şeyden önce çok iyi bilinmelidir ki, Allah hiçbir şeye muhtaç değildir: *"Ey insanlar! Allah'a muhtaç olan sizlersiniz. Allah ise hiçbir şeye muhtaç değildir ve mutlak kemaliyle hep övgüye lâyık olan O'dur"* (Fâtır, 35/15) mealindeki ayette bu gerçeğin altı çizilmiştir.

Evet Cenab-ı Hak, bizim ibadetimize, hatta hiçbir şeye muhtaç değil. Fakat biz ibadete muhtacız, manen hastayız. İbadetin ise, manevî yaralarımıza tiryaklar/ilaçlar hükmünde olduğunu ayet, hadis ve İslam âlimlerinin eserlerinde görmek mümkündür. Bir hastanın, o hastalık hakkında, şefkatli bir hekimin ona faydalı, şifalı ilâçları içirmek hususunda ettiği ısrara mukabil, hekime: "Senin ne ihtiyacın var ki, bana böyle ısrar ediyorsun?" demesinin ne kadar manasız olduğunu anlamayan yoktur.

Burada, Kur'an'ın, ibadeti terk edenler hakkında şiddetli azarları, uyarıları, tehditleri ve dehşetli cezalarını da şöyle anlamalıyız:

"Nasıl ki bir padişah, kendi himayesinde olan vatandaşlarının hukukunu muhafaza etmek için; herhangi bir adamın, onların hukukuna zarar veren bir hatasından ötürü onu şiddetli cezaya çarpar. Öyle de; ibadeti ve namazı terk eden bir insan, Sultan-ı Ezel ve Ebed'in raiyeti hükmünde olan mevcudatın hukukuna ehemmiyetli bir tecavüz ve manevî bir zulüm eder. Çünkü mevcudatın kemalleri, Sâni'a müteveccih yüzlerinde tesbih ve ibadet ile tezahür eder. Kur'an'ın birçok ayetinde bütün varlıkların Allah'a tesbih ve ibadet ettiği vurgulanmaktadır. İbadeti terk eden kimseler, mevcudatın/varlıkların söz konusu ibadetlerini görmez ve göremez, belki de inkâr eder. O vakit ibadet ve tesbih noktasında yüksek makamda bulunan ve her biri birer mektub-u Samedanî (her şey kendisine muhtaç ve kendisi hiçbir şeye muhtaç olmayan Allah'ın birer mektubu hükmünde) ve birer âyine-i esma-i Rabbaniye (Allah'ın isim ve sıfatlarının tecellisini yansıtan birer ayna hükmünde) olan mevcudatı; âlî, yüksek makamlarından tenzil ettiğinden ve ehemmiyetsiz, vazifesiz, camid, perişan bir vaziyette telakki ettiğinden, mevcudatı tahkir eder; kemalâtını inkâr ve tecavüz eder." (B. Said Nursi, Lemalar, 189-190)

Risale-i Nur'un özgün ifadesiyle söylemek gerekirse;

"Evet herkes, kâinatı kendi âyinesiyle görür. Cenab-ı Hak insanı kâinat için bir mikyas, bir mizan suretinde yaratmıştır. Her insan için, bu âlemden hususî bir âlem vermiş. O âlemin rengini, o insanın itikad-ı kalbîsine göre gösteriyor. Meselâ; gayet me'yus (ümitsiz) ve matemli olarak ağlayan bir insan, mevcudatı ağlar ve me'yus suretinde görür; gayet sürurlu ve neşeli, müjdeli ve kemal-i neşesinden gülen bir adam, kâinatı neşeli, güler gördüğü gibi; mütefekkirane ve ciddî bir surette ibadet ve tesbih eden adam, mevcudatın hakikaten mevcud ve muhakkak olan ibadet ve tesbihatlarını bir derece keşfeder ve görür. Gafletle veya inkârla ibadeti terkeden adam; mevcudatı, hakikat-ı kemalâtına tamamıyla zıt ve muhalif ve hata bir surette tevehhüm eder ve manen onların hukukuna tecavüz eder.

Hem o târik-üs salât/namaz kılmayan kimse, kendi kendine mâlik olmadığı için, kendi mâlikinin bir abdi olan kendi nefsine zulmeder. Onun mâliki, o abdinin hakkını, onun nefs-i emmaresinden almak için, dehşetli tehdit eder. Hem netice-i hilkatı ve gaye-i fıtratı olan ibadeti terkettiğinden, hikmet-i İlahiye ve meşiet-i Rabbaniyeye karşı bir tecavüz hükmüne geçer. Onun için cezaya çarpılır.

Elhasıl: İbadeti terkeden, hem kendi nefsine zulmeder;—nefsi ise, Cenab-ı Hakk'ın abdi ve memluküdür—hem kâinatın hukuk-u kemalâtına karşı bir tecavüz, bir zulümdür. Evet nasılki küfür, mevcudata karşı bir tahkirdir; terk-i ibadet dahi, kâinatın kemalâtını bir inkârdır. Hem hikmet-i İlahiyeye karşı bir tecavüz olduğundan, dehşetli tehdide, şiddetli cezaya müstehak olur.

İşte bu istihkakı ve mezkûr hakikatı ifade etmek için, Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan mucizane bir surette o şiddetli tarz-ı ifadeyi ihtiyar ederek, tam tamına hakikat-ı belâgat olan mutabık-ı mukteza-yı hale mutabakat ediyor." (Lem'alar, 190 -191)❖

İBADET NE İÇİNDİR?

Bilinmesi gereken önemli bir husus da şudur ki; ihtiyaç demek, onsuz olmanın zor olduğu olgu demektir. Oysa Allah ezelidir. Evreni yaratmadan önce de vardı ve ona tapanlar da yoktu. Özellikle ibadetle mükellef olan cinler ve insanların varlık tarihi çok da eski değildir. Demek ki, Allah'ın tapınılmaya ihtiyacı yoktur. Fakat insanların ona tapmaya ihtiyacı vardır. Çünkü insanların manevi yapısı bununla beslenir, inkişaf eder, mana kazanır, derinleşir.

Bununla beraber, ibadet/Allah'a kulluk meselesi bir imtihan konusudur. İmtihan ise tembellerle çalışkanları, akıllılarla anlamayanları, kıvrak zekalılarla saplantıda olanları, elmas ruhlarla kömür ruhları birbirinden ayırmak için yapılır. Dünya imtihanları da böyledir. Başaran yükselir olur, başaramayan kalır.

Eğitim ve Ders Çalışma Hatıralarım II

PROF. DR. OSMAN ÇAKMAK

"Yazarak öğrenme"nin daha ilkokul yıllarında öğrendiğim ve uygulamaya başladığım en önemli "öğrenmeyi öğrenme" metodu olduğunu söyleyebilirim.

...

Yazarak çalışıyor ve kendi düşüncelerinizi not alıyorsanız şu kazanımlar sizi bulacaktır:

1. Öncelikle düşünmeyi ve fikir üretmeyi öğreniyorsunuz.

2. Fikirleri düzene sokmayı öğreniyorsunuz. Fikirler arasında bağlantıları görüyor ve bağlantılar kurmaya başlıyorsunuz.

3. Önemli olan fikirleri daha sonra hatırlamak ve beyne mal etmektir. İşte yazma bu yolda en önemli aracıdır. Allah, yazmakla beyin arasına etkili bir bağlantı koymuş.

Dolayısıyla yazmayı öğrenmek ve yazmak, etkili öğrenmenin en önemli parçasını teşkil ediyor.

Çoğu öğrencileri görüyorum ki, kendi düşünceleri ile yazmaktan aciz haldeler. Zihin ve düşünce dağınıklığı var. Soru sormayı bilmiyorlar. Deftersiz, kalemsiz öğrencilik yapmaya çalışıyorlar.

Hiçbir öğrencilik vasfı olmadığı halde ÖSYM'nin merkezi sınavını başararak(!) bir yalancı kriterle üniversiteye adım atabiliyor öğrenci. Böyle bir öğrencinin bilime muhatap olması ve öğrencilik yapması mümkün mü?

Şu noktanın da altını çizelim ki; birkaç ay içindeki "tedavi" ile, öğrenilmiş çaresizliğin girdabında kalmış kurtarabileceğimiz çok öğrenci var. Öğrencinin farkına varamadığı yeteneklerinin (aslında hazinenin) farkına vardırabiliyorsunuz. Bakış açısı değişen öğrenci hızlı bir şekilde boşluklarını telafi edebiliyor. Mesela yazma ve düşünme, konuşma ve iletişim yeteneklerini keşfediyor.

Bugünkü imkanları düşündüğümüzde özellikle internet vasıtasıyla bilgiye ulaşımın kolaylaştığı, bilgi kaynaklarının arttığı ortamda dünyanın en seçkin okullarının bile ders notlarına ve videolarına ulaşabiliyorsunuz. Hoca iyi anlatamadı, kitaplar yetersiz bahanesi kalmıyor...

Açık Defter Kitap Sınav

Bir eğitimci olarak özellikle açık defter sınav yapmayı öğretimin bir parçası haline getirebilirseniz, öğrencinin ders çalışmasına olağanüstü katkı sağladığını görebilirsiniz. Bu vesile ile açık defter sınavın öğrenmeye etkisi üzerinde durmak istiyorum.

Derslere göre değişmekle beraber, genel olarak şöyle bir uygulama yaptım: Çoğu kere haftalık (ya da iki haftalık) kısa sınavlar (quizler) açık kitap, defter sınav uygulaması yapıyoruz. Bunun yanında kazanımları, faaliyetleri, ödevleri değerlendirmeye çalışıyoruz.

Sonunda bunları toparlayıp vize ve final notları haline getiriyoruz. Çünkü neredeyse her hafta sınav değerlendirmesi yapmış oluyorsunuz çünkü. Öğrencilerin sunum yapmalarını bir takım ödev hazırlamasına da imkan veriyorsunuz. Yazarak çalışmak ve defter tutmak/not almak ihmal edilmiyor. Bu metotla öğrenci etkili ders çalışmayı öğrenirken bir yandan da yeteneklerini keşfediyor.

Test türü değerlendirmeleri; yanlış doğru uygulamalarını, boşluk doldurma gibi etkinlikleri, sadece ders esnasında öğrenmeyi pekiştirme ve bilgiyi tekrar amaçlı, ders içi uygulama olarak kullanıyorsunuz. Sınavların değil, dersin bir parçası olarak kullanıyorsunuz.

Hulasa, sınavları bilginin kullanıldığı ve üretildiği, kazanımların değerlendirildiği tarzda yapabiliyorsanız; öğrenciyi bilimde derinleşeceği faydalı bir ders çalışma atmosferinin içine çekebiliyorsunuz.

Sınavlarda öğrencilerin çalışma defterine bakmak, bende hep adet oldu. Ödevleri yapmışlar mı? Başka kaynakları ne kadar göz önüne almışlar? Özet çıkarmışlar mı? Ya da şerh—ek açıklama—eksik bilgiyi tamamlama tarzında notlar almışlar mı, diye ölçme değerlendirmenin bir parçası ve gereği olarak defterleri inceliyorum. Bir inceleme ile öğrenciyi yazarak çalışmaya yönlendirmiş oluyorsunuz. Yazarak çalışmada bir sihir var. Üç beş kat daha etkili hafızaya alabiliyorsunuz yazdığınız takdirde.

Öğrencilerin kendi cümleleri ile yazma konusunda becerileri gerçekten zayıf. Yazarak, not tutarak özet çıkarmak konuyu hem bütün olarak görmeyi sağlıyor hem de öğrenci yazma konusunaki eksikliklerini gidermiş oluyor.

Açık defter kitapta işin püf noktası soruları doğru tasarlamaktan geçiyor. Kitapta cevabını kolayca bulabildiğiniz sorular soruyorsanız, siz açık defter kitap sınav yapmanın mantığını ve felsefesini anlamamışsınız demektir.

Eğitimin amacı şu aslında: Kişiyi soru soran hale getirmek. Biz ise cevap veren hale getiriyoruz. Mevcut sınavcı sistem cevapları öğretiyor, soruları değil. Soru sormayı bilmiyorsanız, sorunlar karşısında çaresiz kalıyorsunuz. Yetkililer olarak sorunlar karşısında acz içinde kalmamızın bir sebebi bu olsa gerek. Teste dayalı merkezi sınavlarla Türkiye baştan sona bir sınavlar ülkesi haline getiriliyor. Bu şekilde toptan "zihinsel soykırımdan" geçirildiğimizi, düşünce özürlü hale getirildiğimizi söyleyebilirim. ❖

(*)Baskı aşamasında olan, Maarif Davamız kitabından alınmıştır, Akıl ve Fikir Yayınları.

Ruhsal Şifa

'Evlilik Hayatımda Nerede Yanlış Yaptım?'

FEYZULLAH AKDAĞ
Psikolojik Danışman

Soru: **Kocamın tüm isteklerini yerine getirmeye çalışıyorum. Kendim sevmesem bile sırf o sevdiği için sürekli kendimden taviz vererek onu mutlu etmeye çalışıyorum. Yıllardır bu durum devam ediyor. Ancak ailemde istediğim mutluluğu ve huzuru bir türlü bulamıyorum. Kocam ve çocuklarım beni bir hizmetçi olarak görmeye başladılar. Kimse benim ne istediğimle neye ihtiyacım olduğuyla ilgilenmiyor. Şimdi yaptığım onca fedakârlığa dönüp baktığımda boşa kürek çektiğimi ve gençlik yıllarımı boş bir hülya uğruna harcadığımı düşünüyorum. Ben nerede yanlış yaptım?**

Cevap: Hanımefendi, yaşadığınız sorun ve hissettikleriniz toplumumuzda özellikle kadınların şikâyet ettiği konulardan biridir. Kadınların fıtrî olarak şefkat ve merhamet özelliklerinin baskınlığı ve büyürken yanlış ya da eksik verilen telkinler neticesinde kadın, kendini tamamen ailesine adayarak mutlu olmaya çalışır. Bu durum son yıllarda farklı şekillerde erkeklerde de sıkça görülmeye başlandığı için cinsiyet farkı olmaksızın toplumsal bir konu olarak ele almakta fayda var. Dolayısıyla cevabım bu sorunu yaşayan kadın ve erkeklere yönelik olacaktır.

İnsan, fıtratında türlü potansiyel ve meyillerle dünyaya gönderilir. Bu fıtrî potansiyel ve meyiller doğru şekilde yönlendirilip beslenirse insan örnek bir şahsiyet haline gelebilir. Ancak yanlış yönlendirmeler söz konusu olduğunda insan doymak bilmeyen obur bir bencil haline gelebilir. Bu durum tüm insanlar için geçerli olduğundan herhangi cinsiyete özel bir durumdan bahsedilemez. Ancak genellikle kadın ve erkekte aynı sorun farklı şekillerde tezahür eder.

Küçüklükten itibaren sorumluluk, empati, diğerkâmlık, paylaşmak ve işbirliği gibi kavramlara yabancı olarak yetiştirilen her çocuk ileride benmerkezci obur bir bencil olmaya adaydır. Bu profilin evliliğinde de eşinden bekleyeceği yegâne şey kayıtsız, şartsız ve sınırsız hizmettir. Eşini bir köle gibi görür ve mütemadiyen talep eden odur. Eşinin ise ondan bir şey istemeye hakkı yoktur. Bir fedakârlık yapılacaksa karşı taraf yapacaktır. Zira tatmin edilmesi gereken o güne kadar kendisi olduğu için bundan sonra da kendisi olmalıdır. Zira bu onun doğal hakkıdır. Böyle yetişmiştir. Eşine ise böyle mükemmel bir insana hizmet etme şerefi kazanmış olmak yeterince büyük bir payedir. Bunu bilinçli olarak ifade etmeseler bile, bilinçaltında bu çarpık düşünce olduğundan bencil davranışlarıyla bunu ortaya koyarlar. Bu insanlar çevrelerindeki insanlar tarafından bir türlü anlaşılamadıklarından yakınıp kendilerini harcanan bir cevher olarak görme eğilimindedir.

...

Öte yandan yukarıda bahsettiğimiz gibi hatalı bir şekilde yetişmemiş olsa bile evlendiği insan, evliliğin başlarında "hizmetçi" rolüne bürünüp eşini her türlü sorumluluktan azade ettiği takdirde zamanla uykuda olan "obur bencillik" ortaya çıkabilir. Evlilikteki tüm sorumlulukların sadece kadın ya da sadece erkek tarafından üstlenilmesi sorumluluklardan kurtulan tarafta daha fazla hizmet beklentisine sebep olur. Hal böyle iken tüm sorumluluğu üzerine alan taraf ağır aksak da olsa yürüyen sistemin bozulmaması, kavga çıkmaması ya da evlatlarının huzuru için hayatından taviz vermek pahasına bu ilişkide kendini feda eder. Diğer taraf ise tatmin olmayan bir bencile dönüşerek eşinin ne istediğini, nelere ihtiyaç duyduğunu zerre kadar önemsemez. Artık fedakâr eş her daim obur eşinin isteklerine uymak zorundadır. İtiraz edecek olduğunda çatışma çıkacaktır ve bunun sorumlusu fedakâr eş olacaktır.

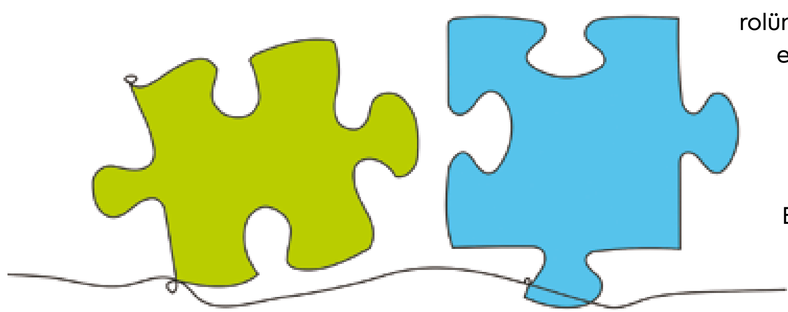
...

İdeal karı-koca ilişkisinde sorumluluklar dengeli bir şekilde dağılmış olur. İş bölümü ve yardımlaşma esastır. Her iki taraf da öncelikle kendilerini tanır, kişiliklerini net bir şekilde ortay koyar ve birbirlerine samimane saygı duyarlar. Sayıları çok olmayan kırmızı çizgiler dışındaki konularda uzlaşıp orta yolu bulurlar. Kırmızı çizgili konularda duyarlı olurlar. Her iki taraf da birbirlerine uyum sağlamak adına sorun çıkarabilecek alışkanlıklarını, düşüncelerini törpülerler. Bir yap-boz oyunu gibi birbirlerine uyacak parçaları bulmaya çabalarlar. Elbette bu zaman alacak bir süreçtir. Genellikle evliliğin ilk iki yılı bu çabayla geçmelidir. Yani sadece bir taraf değil; her iki taraf da kişiliklerini birbirlerine uydurmak için çaba harcar ve birbirlerine uymak adına pozisyon almaya çabalarlar. Bu çaba tek taraflı olduğu takdirde karşı tarafın obur bencilliğinin ortaya çıkması neredeyse kaçınılmaz olur. Bu durum her insanda meydana gelebilecek bir şeydir. Eğitim durumu fark etmeksizin her insanda bu gizli tehlike vardır.

...

Peki, hanımefendinin ifade ettiği gibi yıllar sonra hatasını fark eden eşler ne yapmalı?

Öncelikle sakin bir kafayla kendini tanımaya çalışmalı. Yıllardır taviz verdiği ve hiç beslemediği kişiliğinin gerçekte ne olup olmadığını ciddi şekilde analiz etmeli. Ardından kişiliğinin ihtiyacı olan şeyleri eşiyle ve evlatlarıyla paylaşıp onlardan saygı, anlayış ve yardım istemeli. Tabi ki bu ilk zamanlarda zor olacaktır. Eşi ve evlatları saltanatlarından taviz vermek istemeyecektir ancak şefkatli ama tavizsiz bir tutum ile ailesi, zamanla değişimin kaçınılmaz olduğunu anlayacak ve sorumluluk almaya başlayacaktır. Alınan sorumluluklar görmezden gelinmeyip takdir edilirse bu bencil eşi ve evlatları daha fazla sorumluluk alması konusunda şevke getirecektir. "Hizmetçi" rolünün terk edilip "evin hanımı" rolüne doğru yürünen bu yolda elbette her şey kâğıt üstündeki gibi kolay olmayacaktır. Ancak bir yerden başlayarak aile saadetine ulaşmak için bu inisiyatifin alınması gerekiyor. Bu süreçte ilerleme kaydedilemeyen yerlerde bir uzman yardımı almakta fayda vardır. ❖

Sorularınızı **ruhsalsifa@gmail.com** adresine yazabilirsiniz.

düşünceler

HAZIRLAYAN: ASLINUR BAHAR

Sağlık, sağlıklı insanların başında bir taçtır,
ama onu ancak hastalar görebilir..
— HZ. ÖMER (RA)

Çektiğim hiçbir acı nedensiz değil,
Ben onlar sayesinde ben oldum..
— DOĞAN CÜCELOĞLU

Doğru işlemeyen akıl, keskinmiş neye yarar.
Saatin iyiliği koşmasında değil, doğru gitmesindedir.
— VAUVENARGUES

Dost acıyı söyleyen değildir,
acıyı tatlı söyleyendir.
— HZ. MEVLANA (KS)

Belki de büyük bir imtihandan geçiyorsun.
Hakk, sende tam tecellisini gösterinceye kadar sabırlı ol!..
— HZ. ABDÜLKADİR GEYLANİ (KS)

İyi kitaplar okumak,
geçmiş yılların en iyi insanlarıyla sohbet etmek gibidir
— DESCARTES

Mutluluk, ömrü uzun, ibadeti çok olanındır.
— İMAM RABBANÎ (RA)

Her şeyini kaybetsen bile merhametini kaybetme.
Merhamet, insanı insan yapan duygudur.
— MUHYİDDIN ŞEKÛR

Mükemmel biri olmasanız da olur;
davranışlarınız sahte olmasın yeter.
— A. HEPBURN

Beni düşmanımın kötülüğü değil,
dost bildiğimin sinsiliği korkutur.
— HZ. HAMZA (RA)

Kusursuz insan ararsan, dört dörtlük bir yalnızlık yaşarsın.
— A. HUXLEY

OSMAN SUROĞLU

Oruç ve Temizlik

Kendilerini "şartların" kötü yaptığını söyleyenlere,

aynı şartların neden başkalarını kötü yapmadığı sorulmalıdır...

M. Selahaddin Şimşek

www.zaferdergisi.com

ISSN 2618-6047
9 772618 604758 00544